

Mataio

Yesuac esañ ambéchéra ionac qacgina.

¹ Abaraham zéma Dawidiac qeli, Kristo Yesuac sac kitichéra.*

² Abarahamnén Isaka mihicniyec. Isakanén Yakop mihicniyec. Yakobonén Yuda zéma iwac dac munahéra mihicni énécmiyeç.† ³ Yudanén Tamari iwarunec Feresi zéma Zara mihicni érécmiyeç. Feresinén Hesiron mihicniyec. Hesironnén Aram mihicniyec. ⁴ Aramnén Aminadap mihicniyec. Aminadapnén Nason mihicniyec. Nasonnén Salmon mihicniyec. ⁵ Salmonnén Rahap iwarunec Boasi mihicniyec. Boasinén Rut iwarunec Yobedi mihicniyec. Yobedinén Yesi mihicniyec. ⁶ Yesinén ic kewu Dawidi mihicniyec.

Wañu Dawidinén Uriawac iniña iwarunec Solomon mihicniyec. ⁷ Solomonnén Rehoboam mihicniyec. Rehoboamnén Abia mihicniyec. Abiyanén Asafe‡ mihicniyec. ⁸ Asafenén Yosafat mihicniyec. Yosafatnén Yoram mihicniyec.

* **1:1:** Ac oruha yomi imi kiwi Mataioac ac oruha qahac, nén kembañ 1:2-17 imuac ac oruha wanzac. Kiwi téréya yomuaru ic embac onac qacgina sasala hezac imi owiñ zé Zipilalec ac me Nei ac qahac, nén Girik ic me Hebiraio ic ewagina méndacma ooyawac hezac. † **1:2:** Yudawac dachéra imi 3, munahéra imi 8, nén tosara waima iwac qara ooyawac hezac imuac hénia imi Hén 49:10 imuaru hezac. ‡ **1:7:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc Asafeac qara mén imi Asa.

Yoramnéŋ Uzia mihicniyec. ⁹ Uzianéŋ Yotam mihicniyec. Yotamnéŋ Ahaži mihicniyec. Ahazinéŋ Hezekia mihicniyec. ¹⁰ Hezekianéŋ Manase mihicniyec. Manasenéŋ Amosiš mihicniyec. Amosinéŋ Yosia mihicniyec. ¹¹ Waŋu Babilon baeciguc onagicma kenkeŋa nalé imuaru Yosianéŋ Yekonia zéma dac munahéra mihicni énécmiyc.

¹² Waŋu Babilon baeciguc onagicma kenigcuc Yekonianéŋ Salatiel mihicniyec. Salatielnéŋ Zorobabel mihicniyec. ¹³ Zorobabelnéŋ Abiut mihicniyec. Abiutnéŋ Eliakim mihicniyec. Eliakimnéŋ Azori mihicniyec. ¹⁴ Azorinéŋ Sadok mihicniyec. Sadoknéŋ Akim mihicniyec. Akimnéŋ Eliut mihicniyec. ¹⁵ Eliutnéŋ Eleazari mihicniyec. Eleazarinéŋ Matan mihicniyec. Matannéŋ Yakop mihicniyec. ¹⁶ Yakopnéŋ Mariawac euya Yosefe mihicniyec. Waŋu Maria iwarunec mia Yesu Kristo** zémimia imi hicniyec.

¹⁷ Imuac Abaraham igucnec éréma Dawidiguc hayu hicŋisaiac qétégina imi 14 wanzac. Waŋu Dawidi igucnec éréma Babiloniguc onagicma kenkeŋawac naléiguc hayu hicŋisaiac qétégina imi 14 wanzac. Waŋu Babiloniguc onagicma kenkeŋawac nalé imuarunec éréma Kristoac naléiguc hayu hicŋisaiac qétégina imi 14 wanzac.

Halécnéŋ météré mimia Yesuac hicŋihicniya imuac suruc.

§ 1:10: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc Amosiac qara mén imi Amon. ** 1:16: Hebiraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnéŋ météré mimia.

18 Wañu Kristo Yesuac hicñihicñiya imi yomuhuc; Iwac neñgocya Maria imi Yosefeac buña wammac niñ zéérécmimia wañec, néñ ekawu momacnec ménda kericnec Uña Téréyanén kiwi meyu hériyaguc wañu héñec. 19 Wañu iwac eu buña Yosefe imi ic dindiña kerec. Imuac niñ, ara zéauyu kicginaiguc gamuyaguc wambac niñac, éléñnec waimiyu kemmac zé nimma niñareñgéyec. 20 Imuhuc nimma keru Miñ Kewuac kua meme uña ménñéñ gauiguc hicñimima yomuhuc ézéyec; Dawidiac qeli Yosefe, iniñ buñaga Maria wagicmañ zé zénéñga ménda hiriyu, tomenaiyuc taczac imi Uña Téréyawac murunec. 21 Inén nañawac mihicñimac. Mihicñiyu inén kecma eñeya ic embachéra késpedesgina igucnec añgégina timac, imuac niñac qara Yesu zéwésémañ. 22 Haka hicñiyec imi Miñ Kewuninanén kua meme icya kuaya mema ac yomuhuc zéyec imi moczoñ meselimañ zé imuhuc hicñiyec;☆ 23 Ninzu, embac serañanén héri haima naña meyu iwac qara Immanuel zému (Hénia imi Anutunén neñanguc keczac). 24 Imuhuc zéyu Yosefenén gau igucnec yacma Miñ Kewuac kua meme uñanén zéyec séc wamma iniñ buñaya wagicma hayec. 25 Wañu inén i guc momacnec heyac ménda wamma kerunec embac imi méréc merac naña mihicñiyec. Mihicñiyu Yosefenén qara Yesu zéyec.

2

☆ 1:22: Yes 7:14

Niniñ ic ienen̄ Yesu hém̄biñ zé hagic.

¹ Ic kewu Herodeac hén̄galeñ naléiguc Yesunén̄ Yuda baec Betelehem ama areña yandaiguc hicñiyec. Gezac qema niñgic, hicñiyu Is iguc-nec niniñ ic tosara Yerusalem hama yomuhuc zégic; ² Merac Yuda ic onac ic kewu buña hicñiyec imi dimia? Nini Is iguc iwac widi mén̄ hém̄ma mepésimiwiñ zé hazin̄. ³ Imuhuc zégic ic kewu Herodenén̄ ac imi niñu ewayaiguc niñkéndén̄aguc wañec. Imi mia inén̄nec qahac, Yerusalem miñina i guc kecgic ienen̄ moczon̄ imuhuc wañgic. ⁴ Wañu inén̄ hofac oo ic ki-wahécgina zéma hén̄aoriñ ionac hén̄a acac kiwi ic unuruma Kristo* dimuaru hicñima kezcac imuac qesiénécmiyec. ⁵ Qesiénécmiyu yomuhuc ézégic; Yuda baec Betelehemiguc. Imi mia Anutuac tilin̄ tilin̄ ic mén̄nén̄ yomuhuc oyecac hezac hén̄ia yomuhuc niñac imuhuc zégic; ⁶ Betelehem ama areña, guac murunec galeñ mén̄nén̄ hama nuac hén̄aoriñ Israel imi rama galeñ ésécnec galeñgé énécmimac. Imuac niñ gi imi Yuda baeciguc ama areña yanda kunen̄ kunen̄ hema kenzac imuac suginaiguc komodia ménda wanzañ.

⁷ Imuhuc zégic nimma Herodenén̄ niniñ ic élén̄nec unuruyu hagic eñacnec tacma widi hicñiyec imuac naléya dindiñanec qesiénécmmima niñec. ⁸ Qesiniñu tecgéyu Betelehem ama areña yandaiguc méli énécmima yomuhuc énézéyec; Kemma merac imuac dindiñanec qesinimmu. Wañu mihicñimuiguc liliñgéma hama nézégic, ni

* **2:4:** Hebiraio aciguc; Mesia imuac hén̄ia imi halécnén̄ météré mimia.

acguc kemma mepési mimañ. ⁹ Ic kewunén imuhuc zéyu ninjic tecgéyu, hénagina ménjucnec toroqema kenjic. Wañu gezac qema ninjic, widi Is imuaru hénjic iminén muñguc hicñi énécmima walac walac kemma moczoñ merac heyec ama imuaru kemma héiselima tarec. ¹⁰ Wañu ienen widi imi muñguc hémma ségiségi kunen yanda wañjic. ¹¹ Wañu ama imuaru haréma merac imi nenjocya Mariaguc momacnec iricma simin héima mepési migic. Imuhuc wamma géségina auma sese mema hagic goli, libanosi ic tutuha héménaguc zéma sacmasi haléc héménaguc imi sécgina séc haimigic. ¹² Wañu gauiguc Herodeac muru ménda kemmu nin énézéyec. Énézéyu nimma hena mén igucnec ama baecginaiguc lilingéma kenjic.

Yosefe inin meracyaguc Izipte baeciguc néngacma kenjic.

¹³ Lilingéma kenjic, ninzu, Anutuac kua meme uñanén gauiguc Yosefe hicñimima yomuhuc ézéyec; Herodenén merac yomi qemañ zé hochoc ai mezac, imuac gi yacma merac zéma nenjocya oragicma Izipte† baeciguc néngacma kemma kecna muñguc gézémañ. ¹⁴ Imuhuc zéyu Yosefenén sinjiaiguc yacma merac zéma nenjocya oragicma Izipte baeciguc kenjic. ¹⁵ Kemma imuaru kerunec Herode humuyec. Imi mia Min Kewuninanén eñeya kua meme ic ménac kuaya mema zéma yomuhuc zéyec ac

† 2:13: Girik aciguc; Aigiptos.

yominén héla héimac niñ imuhuc hicñiyec; Izipte baec igucnec nañna qac hérémizua.✠

Yesu qewiñ zé wamma namu nene tosara un-uhumugic.

¹⁶ Wañu Herode imi niniñ ic ienenñ ikoc wammigic imi niñtegicma qeri biric kunenñ yanda wañec. Wañu yaré ic méli énécmiyu kemma Betelehem ama areña yanda zéma ama arenñ yanda yanda hosuraiguc tacma keñec imuac qeriaiguc merac kecgic imi niniñ ic qesiénécmima naléya niñec imi méndacma yawuñgina éréhéc zéma bawaiguc moczoñ unugic humudacgic.

¹⁷ Imuhuc wañgic kua meme ic Yeremianénñ yomuhuc zéyec ac imi héla héiyec; ¹⁸ Ewa hétén ménñ Rama ama areña yandaiguc hicñiyu niñgic. Ewa biric yanda zéma zésiac yandanénñ hicñiyu niñgic. Rahelnénñ merachéra ionac niñ siaczac. Merachéra qahac wandaczu imuac niñ mebélac gémuac séc qahac wañec.

Izipte baec igucnec lilingéma hagic.

¹⁹ Wañu Herode humuyu, ninzu, Miñ Kewuac kua meme uña ménénñ Izipte baeciguc Yosefe gauiguc hicñimima yomuhuc ézéyec; ²⁰ Meracac kekecyá qewiñ zé hocgic ienenñ humudaczu, imuac gi yacma merac imi zéma nenñgocya orag-icma Israel baeciguc lilingéma kenna. ²¹ Imuhuc zéyu Yosefenénñ yacma merac nenñgocyaguc orag-icma Israel baeciguc keñec. ²² Nénñ Akelaonénñ manñgocya Herodeac tatak késama Yuda baec

✠ 2:15: Hos 11:1

galenǵezac imuhuc zégic nimma imuaru kem-
manǵ zé zénénǵa hiriyec. Wañu gauiguc kua meme
uñanénǵ ézéyu nimma Galilaia baeciguc kenec.
²³ Kemma taunǵ ménǵ Nazarete zéanǵzu imuaru
kerec. Haka imi mia kua meme ichéra kuagina
mema ac yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac
niñ imuhuc hicñiyec; Nazarete ic zémimu.

3

Yohaneac héipuc ac.

¹ Nalé imuaru doku naec haka ic Yohanenénǵ
hama Yuda baec kisiaiguc yomuhuc zéauyec;
² Kurumenǵac hénǵalenǵ ama arenǵa yandanénǵ ho-
sucninu hazac, imuac niñ ewa qerigina melenǵic.
³ Wañu ic iwac mia kua meme ic Yesaiawac kuaya
mema yomuhuc zéyec; Ic ménǵ baec kisiaiguc
qaczac, iwac ewa imi yomuhuc; Miñninawac
hénaya zérénǵ qérénǵ wamma megic, iwac hénaya
héimindiñigic dindiñǵa wañu. ⁴ Yohane i imi
maleku kamele zuanénǵ memeya imi héima
rikuñǵa yañ séwélanénǵ memeya imi kembanǵaiguc
zikima kerec. Wañu iwac neneya imi gaoc zéma
hasénǵ morombazecac dokuya. ⁵ Wañu imuhuc
zéauyu Yerusalem zéma Yuda baec séc zéma Yo-
dan doku nówéc nówéc ic embac moczoñ iwac
muru kendacgic. ⁶ Kemma kápésicgina zéaugic
Yodan Dokuiguc doku naec énécmiyec.

⁷ Wañu doku naec énécmiyec imuaru Farisaio
ic zéma Sadukaio ic sasala hagic inicma yomuhuc
énézéyec; Qaté mokolenǵac qelihéra qeri geric
hahaya imuacnec néñgacmu niñac mérénénǵ goro
ac énézéyec? ⁸ Ewa melenǵ melenǵac séciguc héla

mihicnjigic. ⁹ Waŋu eŋaŋ qeriginanéŋ Abaram imi neŋaŋ yandanina imuhuc ménda zéma nimmu. Ni énézéwa niŋgic, Anutunéŋ hoc yomi hia énézéyu yacma Abarahamac qelihéra wandacmu. ¹⁰ Ic hésa sasala imuac héniaiguc naka bec haiyu hedaczac. Héla hiabia ménda haianzac séc héiyu mayu gericiguc giliyu hiŋgacdacmac. ¹¹ Ni imi qerigina melemmu niŋac dokunéŋ naec énécmianzua, néŋ nuac andénaiguc hakeczac inéŋ kuc yandayaguc ni nogiczac. Nidac imuhucyanéŋ héná usuya metecgéma késamaŋac séc qahac. Inéŋ Uŋa Téréya zéma geric bélaŋanéŋ naec énécmimac. ¹² Iwac méraiguc sarac yanda iminéŋ héla gocmia imi tocgéma hofiiguc haimac, néŋ gorosonŋa imi héiusuŋ wamma geric bélaŋ tectecgia qahac imuaru giliyu zemac.

Yesu doku naec haka wammiyec.

¹³ Waŋu nalé imuaru Yesunéŋ Galilaia baec igucnec Yodan dokuiguc hama Yohanenéŋ doku naecmimac niŋ ézéyec. ¹⁴ Ézéyu Yohanenéŋ qetalimima yomuhuc zéyec; Geŋ ni doku naec némbésémaŋ niŋac wanzua, néŋ geŋ nuac muru hazan? ¹⁵ Yesunéŋ melemma zéyec; Deguc imi acna niŋnéŋna imuhuc wamma nekaŋ haka solaŋa moczon meseliwic, imuhuc zéyu ara nimmiyec. ¹⁶ Nimmima doku naecmiyu Yesu imi doku igucnec éréyec. Éréyu kurumeŋ aŋgéyu Anutuac Uŋa Téréya kembo nei ésécnec mama hama iwac orucyaiguc naŋu héŋec. ¹⁷ Waŋu kurumeŋ igucnec ewa mén yomuhuc hicŋiyec; Yomi imi nuac Naŋna. Iwac siŋ kuneŋ yanda

niŋaŋzua. Iwac niŋ ewa qerinanénj ségiségi yanda waŋaŋzac.

4

Yesu manam batuc wammiyec.

¹ Waŋu Yesu Biria miŋinawac ala batuciguc emmac niŋ Uŋa Téréyanénj wagiru baec kisiaiguc keŋec. ² Kemma siŋi kaiwe 40 imuac séc nene zikima zéwelecma kecma andiaiguc yaka niŋ humuyec. ³ Ara batuc miŋinanénj Yesuac muru hama yomuhuc zéyec; Gi Anutuac Naŋa wanzaŋiguc zéna hoc sasala yominénj melemma saménj wammac. ⁴ Imuhuc zéyu Yesunénj melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Icnénj saménj sac qahac, néj ackuazéc Anutuac kuaya igucnec haanzac imi moczoŋ nimma kekecyaguc kecmac. ⁵ Imuhuc zéyu Biria miŋinanénj Yesu wagicma Yerusalem kiropoc téréyaiguc emma ama téréya imuac witiyaiguc oporu naŋec. ⁶ Naŋu yomuhuc ézéyec; Inénj guac wamma kua meme uŋahéra énézéyu ienenj méraginanénj gi gépésima osogéŋgic hocnéj hénaga ménda nézéŋgémac. Imuhuc ooyawac hezac, imuac mia gi Anutuac Naŋa wanzaŋiguc yomuacnec luma emu hiŋgacna. ⁷ Zéyu Yesunénj muŋguc yomuhuc ézéyec; Yomuhuc ogic hezac; Néj Miŋ Anutuga ménda batucgé miwésémaŋ. ⁸ Imuhuc zéyu Biria miŋinanénj wagicma baec boŋa eŋeŋa yandaiguc emma héŋgaleŋ ama areŋa yanda sasala baec séc hema keŋkeŋa imi zéma imuac edamuya ézéyu héndarec. ⁹ Hénu yomuhuc ézéyec; Gi simiŋ héima mepési

némbésémañiguc iwawai imi moczon guac géndacmañ. ¹⁰ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Biria miñina,* gi néngacna! Yomuhuc mia ogic hezac; Miñ Anutuga simiñga héimima mepési miwésémañ, wañu iwacnec sac welen qemiwésémañ. ¹¹ Imuhuc zéyu Biria miñinanéñ Yesu waimima keñec. Keñu kua meme uña enen haréma Yesu welen qemigic.

Yesunéñ Galilaia baeciguc aiya hénima meyec.

¹² Wañu Yesunéñ Yohane hésa amaiguc opocgic imuac buña suruc nimma Galilaia baeciguc keñec. ¹³ Wañu Nazarete ama waima Kafanaum amaiguc kemma kerec. Ama imi Zabulon zéma Naftali baec suciguc zékéñ yanda hezac imuac giñgiñaguc taczac. ¹⁴ Imi mia Anutuac tiliñtiliñ ic Yesaiawac kuaya mema ac yomuhuc zéyec imuac héla héimac niñac imuhuc hicñiyec; ¹⁵ Zabulon baec, Naftali baec, Yodan doku néwécgeñ kondun giñgiñawac héná zéma ic enia ionac baec Galilaia imuaru, ¹⁶ ic embac tunumañiguc taczu enen asac mararañ yanda hicñiyu héngic. Wañu humucac tunumañaguc kecgi ionac muru asac mararañ qetagali énécmizac.

¹⁷ Wañu nalé imuaru mia Yesunéñ aiya hénima yomuhuc zéauma énézéyec; Anutuac héngalen ama areña yanda hosucginu hazac, imuac mia ewa qerigina melenjic.

Yesunéñ hénima tohotoho ichéra unuruma énépésiynec.

* **4:10:** Girik aciguc; Satana.

¹⁸ Waŋu Yesunéh Galilaia kondun ġiŋġiŋaiguc keŋkecma héŋu Simon, Petero zémimia imi zéma iwac munaya Anderea ierenj konduniguc ufigira ġilimanec naŋoc. Waŋu ierenj imi lambéc héréhéré ic keroc. ¹⁹ Waŋu iricma yomuhuc érézýec; Hama ni méndacnéŋic, neŋ ai ménj érécmiwa iri ic embac héréhéré ic wammaoc. ²⁰ Imuhuc zéyu focnec ufigira waiyic taru Yesu méndaroc. ²¹ Waŋu imuacnec keŋkecma héŋu dac muna éréhéc 3ebedaioac naŋ héréra, Yokobo zéma iwac munia Yohane ierenj maŋgocgira 3ebedeguc eŋawu zéiciguc ufigina qotoma tacġic mihičŋi érécmima ururuyec. ²² Ururuyu focnec zéic zéma maŋgocgira imi waima Yesu méndacmiyoc.

Yesunéh ic embac tuŋaguc ackuažéc ku énécmiyec.

²³ Waŋu Yesunéh Galilaia baec séc kerenj haré wamma tocgotocgo amaginaiguc Anutuac héŋġaleŋ ama areŋa yandawac buŋa suruc hiabia imi zéauma ku énécmima ic embac sugginaiguc ic embac tosara hafi zepaginaguc hénia hénia imi moczoŋ mehiaru énécmiyec. ²⁴ Imuhuc waŋu iwac qac buŋaya imi Siria baec séc saima kendarec. Kendaru ic embac ienenj hafi ic hénia hénia; hafi zepaginaguc, uŋa biriaginaguc, humuc turucġinaguc, zéma hénia méragina séléc sélécgia imi onagicma hagič mehiaru énécmiyec. ²⁵ Waŋu Galilaia, Dekapoli, Yerusalem, Yuda, zéma Yodan doku néwéc igucnec ic embac tuŋa tuŋa hama méndacmigic.

5

Ic zézé ségiségiyaguc.

¹ Wañu Yesunéh ic embac tunja tunja imi in-icma baec boñaiguc emma tarec. Taru toho-toho ichéra ienen iwac muru hagic. ² Wañu kuaya auma ku énécmima zéyec; ³ Uña qerig-ina mageqeya kecanzu imi enen ségiségi ginaguc, kurumenac héngalen ama arenja yanda imi ionac buña wanzac. ⁴ Zé siac wamma kecanzu imi enen ségiségi ginaguc, Anutunéh ewa hia qeéncmimac. ⁵ Gumbénzénzén kecanzu imi enen ségiségi ginaguc, baec yanda baec imi mératéc énécmiyu késamu. ⁶ Yaka zéma doku niñ humuanzu éséc haka solañawac wañanzu imi enen ségiségi ginaguc, sécgé énécmimia wammac. ⁷ Goi héihéi wañ énécmianzu imi enen ségiségi ginaguc, Anutunéh goigina héimac. ⁸ Ewa qerig-ina qala qala imi enen ségiségi ginaguc, ienen Anutu hémmu. ⁹ Luae qeqe ic imi enen ségiségi ginaguc, Anutuac nambérac héra zééncmimu. ¹⁰ Haka solañawac unuhéi wañ énécmigic birizu imi enen ségiségi ginaguc, kurumenac héngalen ama arenja yanda imi ionac buña wammac. ¹¹ Nuac niñac zéma zébiri qébiri wañ énécmima unuhéi wañ énécmima ikoc wamma ac biria hénia hénia onac séwiginaiguc haimu imi ségiségi ginaguc, ¹² Anutuac kua meme ic walac hama kecgcic imi imuhucyanec unuhéi wañ énécmigic. Imuac niñac ewa hia nimma ségiségi wammu. Imuac kitiwa kurumeniguc heheya imi kunen yanda imuac niñac imuhuc zézua.

Sei zéma asac mararaŋ.

¹³ Ini imi baec ic ionac sei keczu. Waŋu seinéŋ siŋa qahac wammaciguc némacyanéŋ iwawai mén hésiyu siŋaguc wammac? Qahacguc-nec, iwawai omaya wamma iwawai mén ménda mehiarumac, néŋ momacguc waŋmimiawac séc imi giligic ic embac eneŋ tizizamu. ¹⁴ Waŋu ini imi baec ic ionac asac mararaŋ, ama areŋa yanda mén baec boŋaiguc imi musaŋgémacac séc qahac. ¹⁵ Kifa imi acguc otorima kewuc guandiaiguc ménda haianzu, qahac, imi mia tataraiŋguc haigic taru asahanéŋ ama qeriaiguc ic embac asari énécmianzac. ¹⁶ Imuac onac asac mararaŋ ginanéŋ imuhucyanec ic onac kicginaiguc measari énécmimac. Waŋu ienen onac wawaŋ meme hiabia imi héŋgic hiaruyu Maŋgocgina kurumeniguc keczac imi mepési mimu.

Héna ac zéma Anutuac tiliŋtiliŋ ic.

¹⁷ Niŋgic ni héna ac zéma kua meme ic ionac ac imi mesohomaŋ zé mazua tanec ménda wammac. Ni imi mesohomaŋ zé ménda mayi, néŋ meseligimaŋ niŋac mayi. ¹⁸ Ni hélacnec énézézua, héna ac igucnec ac kiwi siliha me boro-roŋadac mén eŋ hema ménda qahac wammac, néŋ moczoŋ hélagucnec wandaruguc mia baec kurumeni imi hia qahac wammac. ¹⁹ Imuac ic ménénéŋ mén héna ac imuarunec komocdiadac mén logima tosara imuhucnec wammu niŋ ku énécmimac imi, kurumenac héŋgaleŋ amaiguc ic mamaya zémimac. Waŋu ménénéŋ mén wawaŋ memeyaiguc haima héna ac imi imuhuyanec

tosara ku énécmimac imi, kurumenjac héngalen amaiguc ic enenja zémimac. ²⁰ Imuac énézéwa ninjic, onac haka solanénén hénac acac* kiwi ic zéma Farisaio ic ionac hakagina ménda ogicmac imi, kurumenjac héngalen amaiguc keremmuac séc qahac.

Qeri geric hakawac goro ac.

²¹ Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Ic ménda qehumuwésémañ, wanu ménénén ic qe-humumac imi acac buña wammacac hezac, ac imi ini ninjicac nindaczu. ²² Nén nen yomuhuc énézéua; Ménénén mén hénia qahac alaya qeri biric niñmizac imi acac buña wammac. Ménénén mén imi alayawac niñac, ic qelana† zémizac imi kua meme ic ionac kaunsol iguc onopocmu. Ménénén mén alayawac moroc zémizac imi geric siawac buña wammac. ²³ Imuac gi zaki téréyawac sese mema hama alaganén guac niñac hazéc ac mén késa keczac imi niñqelizaniguc ²⁴ sesega imi zaki téréya wésiaiguc haina taru walac alagawac kenna luae qegénuguc bec lilingéma hama sesega imi haimiwésémañ. ²⁵ Gi hazécgaguc héniaiguc kemanec focdac ewa momac wammaoc. Imuhuc ménda wanna hazécganén gésigési icac muru goporu gésigési ic iminén téngin ic kunenginawac mériaiguc waigénu hésa amaiguc gopocmac. ²⁶ Goporu, ni hélacnec gézéwa niñna, alagawac kitic imi moczon ménda kudacma imuarunec mawésémañac séc qahac wammac.

* **5:20:** Moseac hénac ac. † **5:22:** Girik aciguc; Raka.

Kaisero haka.

²⁷ Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Kaisero ai ménda mewéséman, ac imi ningicac nindaczu. ²⁸ Nén ni yomuhuc énézéza; Ic ménénén embac mén hémma ewayaiguc hémbaoc wammizac imi mia ewa qerianén bec kaisero wanzac. ²⁹ Kicga héiigucné biriauwac simbaiguc goporu, imi néfindingéma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac wanu séwiga yanda imi geric siaiguc ménda giliyu hingacbéseman iminén hia wammac. ³⁰ Méraga héiigucné biriauwac simbaiguc goporu, imi hericma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac wanu séwiga yanda geric siaiguc ménda giliyu hingacbéseman iminén hia wammac.

Eu inin waiwai haka.

³¹ Zézéya mén imi yomuhuc; Ic ménénén mén inin waimimac imi wai amuamuac kiwi oma mimac. ³² Nén ni yomuhuc énézéza; Ic ménénén mén inin kaiseroac qahac, nén yéwéri tosara ninac waimizac imi, inén embac imi kaiseroiguc opoczac. Wanu ic ménénén embac waimimia imi mezac imi, i acguc kaisero wanzac.

Zézépan ac.

³³ Wanu munguc, yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Gi Anutuac kiwaiguc acga en ménda zéseliwéséman, nén guac zézépan acga imi kewuac kiwaiguc wandacbéseman. ³⁴ Wanu ni yomuhuc énézéza; Anutuac kiwaiguc ac mén méndagucnec zéselimu. Kurumen qacma ménda zéselimu. Kurumen imi Iwac ic kewu tatac wanzac. ³⁵ Wanu baec acguc ménda

qacma zéselimu. Baec imi Anutuac héna titiya wanzac. Wanu Yerusalem acguc ménda qacma zéselimu. Imi ic kewu enenawac ama arena yanda wanzac. ³⁶ Wanu orucgaiguc acguc ménda koroma zéseliwéséman. Imi mia gi oruc zucga melenha ménac mén lalac me zapéla wammacac séc qahac imuac ninac imuhuc zézua. ³⁷ Imuac bénzén dac, hélacnecac imi hélacnec, qahacwac imi qahac sac zému. Ac toroqegeya imi Biria mininawac murunec hahaya.

Bakia melenj énécmimiawac haka.

³⁸ Ac zézéya mén yomuhuc ninanzu; Kiwawac kitiwa imi kiwa, zécyawac kitiwa imi zécya. ³⁹ Wanu nen yomuhuc énézézua; Haka biria kétik imuac nuna guwa ménda wammu. Ménén hu-lunga otomac imi, nénécgenga hia melenj mina qemac. ⁴⁰ Wanu ménén genja maleku ninac aciguc guagicma kenja sanjena malekuga imi momacnec wai miwéséman. ⁴¹ Ménén héna hosuru guagicma kemmanac zéyu horua méndacmima kembéséman. ⁴² Ménén iwawaiga mén guagicman zé me lagulawac késaman ninac welecgenu endac ménda mélina kemmac.

Hazéc onac goigina héimu.

⁴³ Alaga sin nimmima hazéca mézétiti wammiwéséman ac zézéya mén imuhuc ninanzu, ⁴⁴ nén nen mia yomuhuc énézézua; hazéc hécgina singina ninénécmimu. Wanu ununesi wan énécmianzu ionac ninac wamma zéwelec wammigic goigina héimac. ⁴⁵ Imuhuc wamma kurumen Manjoc ginawac nambérac wamma

kecmu. Kurumenj Manjocginanéj kaiwe zéyu ic hia biria momacnec asari énécmianzac. Wanu kiaya imuhucyanec ic hia biria momacnec énécmianzac. ⁴⁶ Sin ninénécmianzu ionacnec sac goigina héiéncmimu imi, némac kitiwa hiabia he énécmimac? Takis meme ic acguc haka imuhucya hia ménda wanjanzu me? ⁴⁷ Wanu alahécgina ionacnec sac ac qacguc wan énécmimu imi, némac iwawai kunenj yanda wanzu wammac? Ic enia enenj haka imuhucya hia ménda wanjanzu me? ⁴⁸ Imuac mia kurumenj Manjocgina imi solanja keczac séc ini imuhucnec solanja kecmu.

6

Méra énécmiawac haka.

¹ Técgina nimma kecmu. Haka solanja imi ic ienenj hémmu ninjac zéma kicginaiguc wambu ninjac. Imuhuc wammuiguc kurumenj Manjocginanéj bakia hiabia ménda melenj énécmimac.

² Kicac welenj qeqe imi ienenj tocgotogo amaiguc zéma hena yanda séc kemma icnéj mepési énécmimu ninjac témunj hianzu. Néj hélacnec zéwa ninjic; Ic imi enenj baec icnéj mepési énécmigic bakiagina bec medaczu. Gi imi genja wéségaiguc imuhuc ménda wambésémanj.

³ Néj mageqeya iwawai ménj énécmiwésémanj nalé imuaru méra héiganénj némac haka wanzac imi méra kanaganénj ménda nimmac. ⁴ Imuac nin halenj haihaiga imi sasangiaiguc wambésémanj. Wanu Manjocga sasangiaiguc génganzac inénj imuac bakia melenjémmac.

3éwelec ai.

⁵ Waŋu zéwelec wambésémaŋ imuaru ninzén ninzén ic ikora ieneŋ waŋanzu ésécnec ménda wambésémaŋ. Ieneŋ mia inicmu niŋac tocgotocgo amaiguc zéma héna yanda séc namma zéwelec wawaŋa imuac siŋa niŋanzu. Ni hélacnec énézézua; Ieneŋ imi boŋa bec késagic tecgézac. ⁶ Gi zéwelecbésémaŋ imuaru amagaiguc emma naguga héima maŋgocga sasaŋgiaiguc kecaŋzac iwac muru zéwelec wambésémaŋ. Waŋu maŋgocga sasaŋgiaiguc hémma niŋanzac inéŋ bakia imi melenégémmac. ⁷ Ini zéwelecbiŋ zé ic enia ésécnec ac héla qahac sasala ménda olommu. Ieneŋ mia ac sasala zéniguc niŋnéncmimac imuhuc zéma niŋanzu. ⁸ Maŋgocgina imi zéwelec ménda waŋgicnec iwawai hocanzu imi bec nindaczac. Imuac ini ionac séc ménda wammu. ⁹ Imuac ini yomuhuc zéma zéwelec wammu; Kurumeŋ Maŋgocnina guac qacga mepésini téréya hemac. ¹⁰ Guac héŋgaleŋ ama areŋa yanda mama hamac; Kurumeŋiguc hezac ésécnec baeciguc guac ewa siŋa wandac wandara wammac. ¹¹ Gi deguc kaiwe yomuac nene sécnina nénécmína. ¹² Nini ic ionac képésicgina wai énécmiziŋ, imuhucyanec képésicnina wai nénécmína. ¹³ Nini ménda wai nénécmína ala batuciguc kerembiŋ niŋac. Néŋ Biria miŋinawac murunec metecgé nénécmína. ¹⁴ Ini ic ionac képésic waimuiguc kurumeŋ Maŋgocginanéŋ onac képésic imuhucyanec waimac. ¹⁵ Waŋu ini ic onac képésic ménda waimuiguc maŋgoc ginanéŋ képésicgina imuhucyanec ménda waimac.

Nene zikima zéwelec wawaŋa.

¹⁶ Waŋu nene zikima zéwelec wammuiguc ninzénj ninzénj ic ikora ienenj waŋanzu éséc nec ewa biric tanec ménda wammu. Némac ninj ienenj imi tanecgina wininiyu inictegicmu ninjac imuhuc waŋanzu. Héla cnec énézézua; Ienenj imi bakiagina séha imi bec megic tecgézac. ¹⁷ Geŋ mia nene zikima zéwelecbésémaŋ imuaru orucga haléc naec mima kic tanecga zuachésémaŋ. ¹⁸ Waŋu nene zikima zéwelecma keczaŋ imi ic ionac muru qahac, néj Maŋgocga sasaŋgiaiguc kecaŋzac iwac muru sac wininiyu géŋtegi cmac. Waŋu Maŋgocga sasaŋgiaiguc iwawai hicŋiyu héŋaŋzac inénj bakia melenj gémmac.

Iwawai eeyaguc kurumenjiguc haigic emmac.

¹⁹ Ini hinac iwawaigina eeyaguc imi baeciguc ménda tocgégic emmac. Imuaru mia gurenj zéma hufenánénj mebiriwac ninjac. Waŋu imuaru imi kowu nene ienenj hézén géma hiŋgacma kowu memu. ²⁰ Néj hinac iwawaigina eeyaguc imi kurumenjiguc qutulán gégic emmac. Imuaru imi gurenj zéma hufenánénj ménda mebirimac. Waŋu imuaru kowu nene ienenj ménda hézén géma hiŋgacma kowu memu. ²¹ Hinac iwawaiga eeyaguc hemac imuaru mia ewa qeriga acguc hemac imuac ninjac imuhuc zézua.

Kifanina asahaguc me qahac?

²² Kicga imi séwigawac kifaya. Kicga hiabia hezaciguc asahanénj séwiga moczoŋ yanda sécgémac. ²³ Néj kicga birizaciguc imi tunumaŋnéj séwiga moczoŋ yanda sécgémac.

Wañu asac mararañ ewa qerigaiguc hezac iminén
sinjindéngézaciguc sinji tunumañ dimuhucyanén
hicñigémmac?

Anutu iwacnec sac welenj qemimu.

²⁴ Ic momacgucnéñ ic kewu éréhéc welenj
qeéércmimacac séc qahac. Méñac mézétiti
wammima méñac sinj nimmimac, me méñac
eeya héima méñac niñméimac. Ini Anutu zéma
soukiwa momacnec welenj qeqe wañ érércmimuac
séc qahac.

*Nene me séwi usuginawac ewa goro ménda
wammu.*

²⁵ Imuac bec énézéwa; Némac dokuac me
neneac newiñ zéma kekecginawac qeri yéwéri
ménda wammu. Séwiginawac némac iwawai
héiwiñ zéma qeri réwéri ménda wammu.
Kekecganéñ nenega ogicma eeyaguc ménda
wanzac me? Séwiganén malekuga ogicma
eeyaguc ménda wanzac me? ²⁶ Ini sawaiguc
nei inicgic. Ienen héihimic ménda wañanzu.
Wañu nene mequtulañ me hofiiguc haihai ménda
wañanzu. Wañu onac kurumenj Mañgocnéñ
gumu énécmianzac. Wañu ini nei onogicma
eeginaguc ménda wanzu me? ²⁷ Wañu onarunec
mérénén qeri réwéri wamma kekecginawac
naléya komora ménj hia mehorugimac? ²⁸ Wañu
ini némac niñac malekugina niñac qeri
réwéri wañanzu? Sombenac baorac zurigina
inicgic dimuhuc éréma yandianzu? Ienen
malekugina niñac hésadac ménj tarañ ménda
héianzu. ²⁹ Wañu énézéwa niñgic; Solomonnéñ
edamuyaguc mezeric amuma kerec, néñ zuria

yomi ionarunec ménj ménda ogirec. ³⁰ Anutunénj baec kisiawac qézézac deguc you heyu oranɣuc gericiguc giligic hiɣacmacac hezac zariɣdac imuhucya imi imuhuc haioso meénécmianzac iguc, yei ninzénj ninzénɣina komodia ini, Anutunénj ini imi zuriadac imuhucya onogicma ménda haioso meénécmimac me? ³¹ Imuac mia, némac neneac me dokuac newiɣ me némac iwawai héiwiɣ zéma qeri réwéri ménda wammu. ³² Imi mia ic enia enenɣ imuac waɣanzu. Waɣu kurumenɣ Maɣgocɣinanénj iwawai imuhucyawac hocanzu imi nindaczac. ³³ Imuac bec walac imi Anutuac héɣgaleɣ ama areɣa yanda zéma iwac haka solanɣ* niɣac wamma zéwelecmu. Iwawai tosara imi moczoɣ momacnec toroqe énécmidacmac. ³⁴ Imuac ini oranɣac qeri réwéri ménda wammu. Oranɣac qeri réwéri imi oranɣeɣa buɣa. Ai meme enɣac enɣac imi enɣeɣa réwéria sécyɑ hemizac.

7

Niɣgési énécmiawac haka.

¹ Ménda gési énécmimu imi, ini acɣuc imuhucyanec ménda gési énécmimia wammac. ² Imi mia gési énécmianzanɣ imuhucyanec gésigénɣeɣa wammac. Waɣu ac waɣ énécmianzanɣ imuhucyanec ac waɣgénɣeɣa wammac, hénia imuac niɣac imuhuc zézua. ³ Gi némac niɣac alagawac kiwaiguc gocyɑ hémma geɣga kicgaiguc ic zékalanɣa imuac mia

* **6:33:** Anutunénj ewa qerigina maɣgoc waɣ énécmiyu iguc qéhéréɣgéma kecmu niɣac.

ménda nintegicanzan? ⁴ Genḡac kicgaiguc ic zékalaṇa heyunec, ḡi alagawac dimuhuc waina kicgaiguc gocya imi mewa mayu zéma hia ézéwésémaṇ? ⁵ Ninzénṇ ninzénṇ ic ikora ḡi, walac ic zékalaṇa genḡa kicgaiguc imi mena mayuguc alagawac kiwaiguc gocya imi hiabianec hémma auwésémaṇ. ⁶ Ini iwawai téréya imi kazu ménda énécmimu. Waṇu décnaṇ boṇa enenaguc imi beric onac ménda gilimu. Imuhuc wammuiguc imi iwawai imi hénaginanénṇ tizizama lilingéma enṇaṇ kiricqiric waṇ énécmiwu niṇac.

Zéqesi ai, hochoc ai, zéma nugu qeqe ai.

⁷ Zéwelec waṇḡic énécmimac. Hochoc ai mema mihicṇimu. Qonqon qegic nugu auénécmimac. ⁸ Mérénénṇ ménṇ zéwelec waṇanzac séc, énécmiyu meanzac. Mérénénṇ ménṇ hochoc ai meanzac séc, mihicṇianzac. Waṇu mérénénṇ ménṇ qonqon qeanzac séc, nugu aumimia wammac. ⁹ Onarunec ménṇénṇ naṇa saménṇ niṇac weleru hoc hia mema mimac me? ¹⁰ Lambéc niṇac weleru qaté mokolenṇ hia mema mimac me? ¹¹ Ini imi ic birianénṇ iwawai hiabia nambérac hécgina énécmimiawac hénia nindaczu. Waṇu Maṇḡocgina kurumenḡiguc keczac inénṇ welecmanzu ionac iwawai hiabia sécgina ogicma ménda énécmimac me? ¹² Némac haka waṇḡémmu niṇ niṇanzanṇ séc ionac muru imuhucyanec waṇ énécmína. Ac iminénṇ hénia ac zéma kua meme ic ionac ac imi moczonṇ dérécgédacma hezac.

Nagu komora.

¹³ Ini nugu ḡénḡénḡa imuaru keremma kemmu. Imi mia hénia yomuhuc niṇac imuhuc zézua;

Nagu onagicma kisikiyoniguc kenkenja imi kunen yanda. Wanu hénaya imi lanhahala yanda, imuac mia imuaru ic embac kilehénéj kereñanzu. ¹⁴ Nagu zéma héná kekeciguc nonagicma kenzac imi komora zéma géngéñá. Imuac ninjac ic embac éréhécdacnéj imi mihicñianzu.

Ic hésa zéma imuac gocmia.

¹⁵ Kuameme ic ikora ionac galen mema kecmu. Ienen imi rama séwi hamu, néj qerigina imi hasén kazu yaréya. ¹⁶ Héla gocmiagina hémma héniaquina inictegicmu. Ini imi hésa waiyagucnéj wain gocmia haiyu meanzu me? Wanu qézézacnéj fik ic gocmia haiyu meanzu me? ¹⁷ Qahacgucnec, imuac mia ic hésa hiabianén héla hiabia haianzac, néj ic hésa birianén héla biria haianzac. ¹⁸ Ic hésa hiabianén héla biria ménda haianzac. Wanu ic hésa birianén héla hiabia ménda haianzac. ¹⁹ Imuac ic hésa héla hiabia ménda haianzac imi qericma geric qeriaiguc gilianzac. ²⁰ Imuac nin hélagina hémma héniaquina inictegicmu.

Ikoc wanjamuma kekec.

²¹ Nuac ninjac Min Kewuna, Min Kewuna zénéñanzu séc moczon kurumenjac hénhalen ama areña yandaiguc kereñdacmuac ménda hezac. Man gocna kurumeniguc kecanzac iwac ewa sin tohoanzac inén sac keremmac. ²² Ic sasalanén nalé yandaiguc yomuhuc zému; Min Kewuna, nini guac qacgaiguc bianjac ara ménda énézéyin me? Guac qacgaiguc tilintilin biria ménda nesi énécmiyn me? Guac qacgaiguc kiwi méréra

yanda sasala ménda meyiŋ me? ²³ Imuhuc zégic ni yomuhuc zéasarimaŋ; Ni méndagucnec niŋénécmiyi, héná ac logima ai meanzu ini nuac muru néŋgacgi!

Gezacnéŋ sac niniŋa zéma niŋ tohotoho haka.

²⁴ Imuac mérénén mén nuac acna yomi nimma tohoma waŋanzac imi, niŋtegic qinŋtegic icnéŋ amaya zamanziŋ qahaiguc meyec tanec wanzac. ²⁵ Kia kiyu doku luyu luhuc qema ama lukunziyec, néŋ ménda hucgéyec. Ama séraŋ qambaŋa imi zamanziŋ qahaiguc ésékumuyec imuac niŋac imuhuc waŋec. ²⁶ Waŋu mérénén mén nuac acna yomi nimma ménda tohoma waŋanzac imi ic niŋtegic qinŋtegicya qahac. Inén amaya sakasac qahaiguc meyec tanec wanzac. ²⁷ Kia mayu doku luyu luhucnéŋ qema ama qeyu kunenŋ yandanec hézénŋ qézénŋgéma mayec.

²⁸ (28a) Yesunén ac imuhuc zédaru tecgéyu ic embac tuŋ yanda imi enenŋ niŋgi ²⁹ héná acac kiwi ic ésécnec qahac, néŋ ic kuc buŋaguc ésécnec ku énécmiyec imuac niŋac ^(28b) ku énécmima zézéya imuac welicgéic.

8

Yesunénŋ lepra wizi selia mehiaruyec.

¹ Yesunén baec boŋa igucnec mayu ic embac tuŋ sasala yandanén méndacmigic. ² Waŋu ic mén wizi seliayagucnéŋ* hama sicgémima yomuhuc ézéyec; Miŋ kewuna gi mehiaru némmaŋ zé

* **8:2:** Girik aciguc; lepra imi lepra wizi selia zéma wizi selia tosara mutulaŋgéma zéaŋgi.

wanzañiguc imuhuc hia wambésémanac séc.
³ Imuhuc zéyu Yesunéh méria suluma séwélaiguc haima zéyec; Ni siñna imuac wanzac, hiaruna. Imuhuc zéyu imuarunec mia wizi seliaya imi solañaniyec. ⁴ Wañu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Ic méñac méñ ménda énézézéséman, néñ kemma hofac oo ic ézéna séwiga héñu, Mosenéh énézézec séc sese haina kicginaiguc héipuc acga ésécnec wañu hémma niñtegicmu.

Yesunéh yaré ic 100 ionac orucgina méñac welen qeqe icya mehiaruyec.

⁵ Wañu Yesunéh Kafanaum ama areña yandaiguc kerenju yaré ic 100 ionac orucgina méñnéñ iwac muru hama méra mimac niñac zéwelec wammima yomuhuc zéyec; ⁶ Miñ kewuna, welen qeqena méñ imi séwiya humudaru amaiguc qenzen manzen réwéria qema hezac. ⁷ Zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Neñ kemma mehiaru mimañ. ⁸ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galenjinanéh ac yomuhuc melemma zéyec; Miñ kewuna gi hana nidac imuhucya nuac ama baenjanéh logigémmacac séc qahac, imuac acnec sac zéna, nuac welen qeqena imi hiarumac. ⁹ Ni acguc eñeña hécna ionac méra bawu kecba, nena ewa bacnaiguc yaré ichécna kezcu. Wañu méñac niñ kenna zéwa kenanzac. Wañu méñac niñ hana zéwa haanzac. Wañu welen qeqena méñac yomi wanna zéwa wañanzac. ¹⁰ Yesunéh ac imi nimma welicgéyec. Wañu méndacmima kecgic ionac yomuhuc énézézec; Ni hélacnec énézézua. Israel ic sugcinaiguc ic ninzén ninzén kunen yanda imuhucyaguc méñ ménda

mihicniyi. ¹¹ Ni énézézua, Is igucnec zéma Wes igucnec ic embac sasalanénj haréma kurumenjac héngalenj ama arenja yandaiguc Abaraham, Isaka zéma Yakop iniguc tacma momacnec nezélélénj wammu. ¹² Nénj becarunec kurumenjac héngalenj ama arenja yanda imuac buja kecanzu ienenj imi sénganjenj sinj tunumanjiguc giliénécmiyu hingacdacmu. Hingacma imuaru mia zésiác yanda wamma zécgina aric aric kimu. ¹³ Wañu Yesunénj yaré ic galengina yomuhuc ézéyec; Amagaiguc kenna, ninzénjgézanj imuac séc hicnjigémmac. Wañu welenj qeqe imi nalé imuarunec mia hiaruyec.

Yesunénj Peteroac amaiguc ic embac sasala mehiaru énécmiyec.

¹⁴ Yesunénj Peteroac amaiguc emma héñu Peteroac howuhaya imi séwi geric yanda wamma duñaguc hekerec. ¹⁵ Hekeru mériaiguc késayu hafiya waimiyu embac imi yacma Yesu welenj qemiyec. ¹⁶ Ama mari wañu uña birianénj énéc énépésia sasala onagicma iwac muru hagic uña biria imi acyanénj zéma nesi énécmima hafiginaguc moczonj mehiaru énécmiyec. ¹⁷ Imuhuc wañu kua meme ic Yesaianénj ac ménj yomuhuc zéyec imi héla héiyec; Inénj kucmama qeka mekanina nonagirec. Wañu yanñhafinina bisima keñec.

Yesuac tohotoho ichéra wamma kekec.

¹⁸ Yesu imi ic tunagucnénj lelecgémigic inicma tohotoho ichéra zékénj yanda néwécgenjaiguc kemmu ninjac énézéyec. ¹⁹ Wañu héna acac kiwi ic ménjénj iwac muru hama zéyec; Kiwi

ic, dimia dimia kembésémaŋ imi ni méndac gémmaŋ. ²⁰ Zéyu Yesunéŋ ac yomuhuc ézéyec; Haséŋ kazu imi tenġinaguc sawaiguc nei imuhuc-nec haecġinaguc, néŋ Icac Naŋa imi oruha haihaiyawac ama duŋa ménŋ ménda hemizac. ²¹ Waŋu tohotoho icya ménŋnéŋ yomuhuc ézéyec; Miŋ kewuna, waina walac kemma maŋgocna téŋgémaguc hawa. ²² Zéyu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Gi waima méndacnéŋna, humuc ic eŋaocnec humuc ichécġina téŋgé énécmimu.

Yesunéŋ zéyu luhuc yandanéŋ niŋtoho wammiyec.

²³ Imuhuc zéma zéiciguc eŋu tohotoho ichéra méndacma emma keŋġic. ²⁴ Keŋġic nalé sosola qahac luhuc yandanéŋ qeyu temboŋ yanda yacma zéic hoturumaŋ zé waŋec. Waŋu Yesu imi gau hekerec. ²⁵ Waŋu tohotoho ichéra eneŋ kemma mindima ézéġic; Miŋ kewunina, aŋġéŋnina tina, nini humuwiŋ zé wanziŋ. ²⁶ Zéġic acġina melemma zéyec; Ini ninzéŋ ninzéŋġina komocdiadac. Némac niŋac bacġina yandizac? Imuhuc zéma yacma luhuc zéma temboŋa ac waŋ érécmiyu moczoŋ néŋ qeyoc. ²⁷ Waŋu ic eneŋ welicġéma yomuhuc emiŋġic; Imi némac ic ménŋ imuhucya? Luhuc zéma kondun acġuc ara tohozaoc?

Yesunéŋ ic ménŋ mehiaruma kuwi nesiyu keŋec.

²⁸ Yesu zéma tohotoho ichéra ieneŋ zékéŋ qericma nówécġeŋ Gadara baeciguc kerēġic ic éréhéc uŋa birianéŋ éréc érépésiya imi kicsuan igucnec hama Yesu mihicŋiyoc. Ic éréhéc imi

qeri yarégira eñeña, imuac niñac ménénē imuac-nec kemmuac séc qahac wañec. ²⁹ Wañu ieren kucnec qacma yomuhuc zéyoc; Guac némac mén norac muru heyu hazañ? Anutuac naña, nalé ménda ducñiyunec zéra waiya nérécmiman zé hazañ? ³⁰ Wañu baec imuaru mia lakec ésécdac kemma beric tunñinaguc gumu énécmigic nañgic. ³¹ Imuac uña biria ienen Yesu welecmima zégic; Nesi nénécmimanac zé méli nénécmima beric ionac qeriginaiguc hiñgacbiñ. ³² Zégic yomuhuc zéyec; Kenñgic! Wañu Yesunén imuhuc énézéyu uña biria imi mama kemma beric ionac qeriginaiguc hiñgacdacgic. Wañu, ninzu, beric imi moczoñ yanda siaiguc gindindinéma kemma zékéniguc hiñgacma humudacgic. ³³ Beric galenñgé énécmigic imi enen usunñec néñgacma taunñiguc keremma suruc imi moczoñ zéma ic uña biri-anén érec érépésia iorac suruc momacnec wañ énécmidacgic. ³⁴ Wañu taunñ imuac ic embac moczoñ imi Yesu mihicñiwiñ zé hadacgic. Hama hémmaguc baec imi waima kemmac niñac welecmigic.

9

Yesunén ic héná méria séléc sélécgia mén mehiaruyec.

¹ Wañu Yesunén zéiciguc emma kondun qer-icma eñeya taunñiguc hayec. ² Haréyu ic mén héná méria humumia sasanñiguc haima huama iwac muru hagic. Wañu Yesunén ninzén ninzéngina hémma ic héná méria humumia yomuhuc ézéyec; Nañ, ewa qeriga dén, Képésicga waigéndac

géndara wanzac. ³ Imuhuc zéyu, hénac kiwi ic tosia ienen qeriginaiguc yomuhuc niŋgic; Ic yomi Anutu zébiri qébiri wammizac. ⁴ Waŋu Yesunéh qerigina niŋtegicma yomuhuc zéyec; Ini némac niŋac ewa qeriginaiguc niniŋ biria imuhucya niŋkeczu? ⁵ Ac diminéh efefia wanzac? Képésicga waigéndac géndara iminéh me Yacma kenna imi? ⁶ Waŋu Icac Naŋa imi baeciguc kápésic waiwaiyawac kuc buŋa hemizac imi hémma niŋtegicmu. Imuhuc zéma ic hénia humumia yomuhuc zéma ézéyec; Yacma sasaŋga mema amagaiguc kenna. ⁷ Imuhuc zéyu ic imi yacma amayaiguc keŋec. ⁸ Waŋu ic tuŋginaguc ienen haka imi hémma welicgégic. Waŋu kuc buŋa imuhucya baec ic énécmiyec imuac niŋac Anutu mepési migic.

Takis meme ic Mataio ézéyu méndacmiyec.

⁹ Waŋu Yesunéh imuacnec kemma héŋu ic mén qara Mataio imi takis meme amaiguc taru hémma ézéma zéyec; Gi hama méndacnéna. Imuhuc zéyu yacma méndacmiyec. ¹⁰ Méndacmiyu iwac amayaiguc emma nene nema tarec. Taru takis meme zéma biria meme sasalanéh hama Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.* ¹¹ Imuhuc waŋgic Farisaio ic ienen inicma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac niŋac kiwi icgina imi takis meme ic zéma biria meme ic iniguc nene nezac? ¹² Imuhuc zégic, Yesunéh nimma yomuhuc zéyec; Yaŋ hafigina qahac ienen mehiahiaŋu ic ionac niŋ

* **9:10:** Yuda ic hakagina imi maréŋginanéŋ héima hema nene neaŋgic.

ménda waŋanzu, néŋ hafiginaguc ienen mia ionac niŋ waŋanzu. ¹³ Kemma ac yomuhuc hezac imuac hénia dimuhuc imi niŋarenǵému; Ni imi mulu meme imuac qahac, néŋ goi héihéi imuac waŋanzua. Imuac ni ic embac solanǵa unurumanǵ zé ménda mayi, néŋ késpedesic ic unurumanǵ zé mayi.

Nene waima zéwelec wamma kekec imuac tualefic ac hicŋiyec.

¹⁴ Nalé imuaru Yohaneac tohotoho ichéra ienen Yesuac muru hama yomuhuc qesigic; Nini zéma Farisaio ic nalé séc nene zikima zéwelecanzin. Waŋu guac tohotoho ichécǵa imi enen némac niŋac nene zikima zéwelecwelec ai imi ménda waŋanzu? ¹⁵ Zégic Yesunén yomuhuc énézéyec; Zammarén ic buŋawac ménac ic qan ienen dimuhuc ic imi iniguc kerunec ewa biric wammu? Naléya hayu ic buŋa on-agicma keŋgicguc nene zikima zéwelecmu. ¹⁶ Ic ménénén mén séwi usu walaha bobogélaiguc qelia dépaŋa ménda nékétama qotomac. Imuhuc waŋu nékétatara iminén icgéma wahala imi héré muzucgéyu kunenec tegicmac. ¹⁷ Wain qelia imi gésé wahalaiguc ménda tianzu. Imuhuc wammuiguc imi luhucyanén itiracgéyu téyu wain imi qocgéma madacmac. Waŋu gésé acguc biri-dacmac. Imuac niŋ wain qelia imi gésé qeliaiguc kisigic hiŋgacanzac. Imuhuc waŋu wain zéma gésé imi momacnec hiabianec hemaoc.

Embac seranǵa zéma embac nenǵia mén iorac hafigira mehiaruyec.

¹⁸ Yesu ac imi énézémanec nanu qeriawac galen ménénén iwaru hama héniaiguc sicgémima

z'éyec; Béracna degucdacmi humuzac, n'én gi hama méraga qahaiguc haimina qelima kecmac. ¹⁹ Imuhuc z'éyu Yesu yacma iguc keñoc. Kenjic tohotoho ichéra imuhucyanec wañgic. ²⁰ Kenkecma kecgic embac mén yawuñ 12 séc embac hafi wamma kecañec imi Yesuac andiaiguc hama malekuya susuria osiyec. ²¹ Imuhuc wamma ewayanén yomuhuc niñec; Malekuya sac osiwa mehiaru némmac. ²² Wañu Yesunén lilingéma hémma z'éyec; Bérac, ewaga dén. Ninzén ninzén ganén mehiaru génzac. Imuhuc z'éyu imuarunec mia embac imi hiaruyec. ²³ Wañu Yesu imi qerawac galen imuac amayaiguc kemma héñu kuña hihi ic zéma ic tunginaguc enen héisiac wamma hétén yanda wamma tacgic. ²⁴ Wañu énéz'éyec; Ini yacma hiñgacdacgic embac komoc imi ménda humuzac, n'én eñ gau hezac. Wañu imuhuc z'éyu desimigic. ²⁵ Desimima hiñgacdacgic ama qeriaiguc emma embac komoc imi mériaiguc késayu yarec. ²⁶ Wañu imuac buña surucya imi baera baera saima kendarec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

²⁷ Wañu Yesu imi baec imi waima keñu ic kic hilic éréhéc ieren méndacmima kucnec yanda qacma z'éyoc; Dawidiac qeli, gi norac ewa biric wanna. ²⁸ Wañu Yesu imi ama qeriaiguc eñu kic hilic ic éréhéc imi iwac muru hayic qesiérécmiyec; Qesiérécmima yomuhuc éréz'éyec; Iri imi neñ ai imi hia memañ niñac ninzén g'ézaoc? Z'éyu ieren melemma z'éyoc; Oo, Miñ kewunira. ²⁹ Imuhuc z'éyic, kicgiraiguc osima z'éyec; Ninzén g'ézaoc séc

hicñi érécmiyu. ³⁰ Imuhuc zéyu kicgira hiaruyec. Wañu Yesunén zéseli érécmima zéyec; Ninzaoc, yomuac suruc imi ic ménjac mén ménda zéyic nimmu. ³¹ Wañu ieren kemma kilen suruc imi zésaiyic baec imuaru sécgédarec.

Ic mén ac zézéya qahac imi mehiaruyec.

³² Wañu ic éréhéc imi sénganğen kenjic duña ic mén uña birianén késayu ac ménda zéañec imi wagicma Yesuac érégic. ³³ Wañu uña biria imi nesiyu néngaru ic ara qahac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tunğinaguc hémma nangic imi enen welicgéma zégic; Haka imuhucya mén Israel baeciguc ménda hicñiyu héñiñ. ³⁴ Wañu Farisaio ic ienen Yesuac yomuhuc zégic; Imi uña biria ionac kunenğinanén kuc buña miyu uña biria nesi énécmizac.†

Ai sasala hezac, néñ ai ic sasala qahac.

³⁵ Yesu imuhuc imuhuc wamma ama areña yanda yanda zéma komoc komoc séc kendacma toçgotocgo amaginaiguc emma hénğalen ama areña yanda imuac buña suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyec. Imuhuc wamma wizi kukuginaguc zéma yañ hafiginaguc imi moczon mehiaru énécmiyec. ³⁶ Wañu ic embac tunğinaguc imi iniru rama galengina qahac kecanzu ésécnec kucgina qahac tuima kecgic ewa biric wañ énécmiyec. ³⁷ Imuhuc inictegicmaguc tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ai yawuñ imuac héla imi sasala, wañu imuac ai ic imi efefiadac.

† **9:34:** Kiwi méraginanén ooya tosaraiguc kembraña 34 yomi ménda hezac.

³⁸ Imuac niŋ ai ic méli énécmiyu aiyaguc kemmu niŋac metocgo tocgoac ai yawuŋ miŋina zéwelec wammigic.

10

Yesuac tohotoho ichéra 12.

¹ Yesu imi tohotoho ichéra 12 eŋeya muru unuruyu hagic uŋa biria nesi énécmima wizikuku zéma yaŋhafi moczoŋ mehiaru énécmimu niŋ imuac kuc buŋa énécmiyec. ² Yesuac Méliméli ic 12 ionac qacgina imi yomuhuc; Walac Simon Petero zémimia, iwac munia Anderea, zéma Zebedaioc naŋa Yakobo zéma munia Yohane. ³ Waŋu Filipo zéma Batolomaio, Toma zéma takis meme ic Mataio, Alfaioc naŋa Yakobo, waŋu Tadaio,* ⁴ Kanaan ic Simon☆ zéma Yuda Karioto, waŋu inéŋ mia kecma Yesu andé qemiyec.

12 ionac ai buŋagina qeénécmiyec.

⁵ Yesu tohotoho ichéra 12 imi méli énécmima pakeŋ ac yomuhuc énézéyec; Ic enia ionac ménda kemmu. Waŋu Samaria ic ionac tauŋ imi imuaru me imuaru méŋ ménda keremmu. ⁶ Rama roucya Israel ic ionac sac kemmu. ⁷ Keŋkecma imuac séc yomuhuc zéma zéaumu; Kurumenŋac héngalen ama areŋa yanda imi hosucgé énécmizac. ⁸ Waŋu yaŋhafi ginaguc imi mehiaru énécmimu. Humuc igucnec meqeli énécmimu. Wizi seliginaguc imi mesolaŋani énécmimu. Waŋu tiliŋtiliŋ biria nesi énécmimu. Waŋu boŋa qahac eŋ késazu imuac eŋ

* **10:3:** Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; Lebaeus me Lebaeus Tadaio zémimia. ☆ **10:4:** Luk 6:15, Mél 1:13

énécmimu. ⁹ Owo géséginaiguc soukiwa haréŋa zéma gocmia lalaha me pésia ménj ménda tima kemmu. ¹⁰ Hénawac gésé me maleku saméŋa me héná usu me tacgina imi ménda mema kemmu. Ai ic imi nene yaka boŋa qahac énécmimuac hezac. ¹¹ Ama areŋa yanda me ama areŋa hocma keremma ama miŋina ménjac niŋgic sécgéyu iwac ama igucnec sac heyac wamma opocma kemmu. ¹² Waŋu ama imuac emma yomuhuc énézému; Luae onac muru hemac. ¹³ Anutunéŋ ama imuac miŋinawac niŋu sécgéyu luae qeŋe acginawac héla imi ionac muru hama hemac. Néŋ ménda sécgéyu luae qeŋe acginawac hélanéŋ eŋaŋ muru liliŋgémac. ¹⁴ Ménnéŋ ménj ménda héihéré énécmimac me acgina ménda nimmaciguc imi ama me tauŋ imi hénaginaiguc seitotoŋ qesagic mayu waima kemmu. ¹⁵ Ni hélacnec énézéwa, gésigési nalé yandaiguc Sodom Gomora baec ic ionac taségina imi tauŋ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu huahuayawac séc wammac.

Qacna niŋac ununesi waŋ énécmimu.

¹⁶ Ninzu, ni ini haséŋ kazu sugcinaiguc rama ésécnec méli énécmizua. Imuac niŋtegic qinŋtegicgina mokoleŋac séc kecma kembo neiac séc képésic solanŋ kecmu. ¹⁷ Ic ionac niŋ, galeŋgina mema kecmu. Ieneŋ mia ac gésigési ic ionac muru onopocgic, tocgotocgo amaiguc kocbiŋnéŋ unumu. ¹⁸ Waŋu nuac niŋac wamma ini baec galeŋ zéma ic kewu wéséginaiguc onagicma kemmu. Kenŋic ionac muru zéma ic enia ionac muru nuac héipuc ic wamma nammu. ¹⁹ Néŋ énépésimu imuaru némac ac zéwiŋ me dimuhuc

zéwiŋ imuac ewa goro ménda wammu. Nalé imuaru némac ac zému imi énécmimia wammac.

²⁰ Ac zézé ic imi eneŋ qahac, néŋ Maŋgoc ginawac Uŋanéŋ ac imi kuaginaiguc hai énécmiyu zému.

²¹ Waŋu dac muna ekaocnec andé qeamuma méŋnéŋ méŋ késama humuciguc opocmac. Waŋu maŋgoc méŋnéŋ naŋa imuhucyanec wammimac. Waŋu nambérac eneŋ hénac ac topec qema neŋgoc maŋgoc hécgina humuciguc onopocmu. ²² Nuac niŋac ic embac moczoŋ yanda ieneŋ ini mézétiti waŋ énécmimu, néŋ mérénéŋ méŋ deguc muacnec hénima emma nalé tetcgia hamac imuac séc naŋseligima kecmac imi késayu kekec hémbénaŋa kecmac. ²³ Waŋu unuhéi waŋ énécmigic taŋ imuarunec néŋgacma baec méŋiguc kemmu. Ni hélacnec énézézua. Israel ama areŋa kuner kuner séc ménda kendacgicnec Icac Naŋa hamac.

²⁴ Kiwi merac méŋnéŋ kiwi icya ménda ogiczac. Waŋu welen qeŋe ic méŋnéŋ imuhucyanec miŋina ménda ogiczac. ²⁵ Kiwi meracnéŋ kiwi icya ésécnec waŋu sécgémac. Waŋu welen qeŋe icnéŋ miŋina séc waŋu sécgémac. Amawac galeŋa imi Beelzebul[☆] zémigiciguc tohotoho ichéra dimuhuc ogicma zébiri énécmimu?

Mérac téŋgéŋ bac yandi yandi wamma kecbiŋ?

²⁶ Imuac ionac niŋac bacgina ménda yandimac. Iwawai méŋ musaŋ musaŋgia imi auyu winiŋu ménda hemacac séc méŋ ménda hezac.†

²⁷ Tunumaŋiguc zézua ac imi kaiwe asahaiguc zému. Waŋu gezacginaiguc zéwa ninzu ac imi

[☆] **10:25:** Mat 12:24 † **10:26:** Hénia imi; moczoŋ wininidacmac.

ama bauyaiguc namma zéaudacmu. ²⁸ Séwigina qehumumu, néj qeri uñagina hia ménda qemuac séc wanzu ionac niñac bac yandi yandi ménda wammu. Néj uña zéma séwi momacnec geric siaiguc hia mebirimac iwac niñ mia bac yandi yandi wammu. ²⁹ Sirikic nei dac éréhéc imi soukiwa momacgucnéj boñ ménda meanzu me? Wañu Mañgocginanéj ménda niñuguc baeciguc ménj ménda mama qemac. ³⁰ Onac imi oruc zucginawac qétéya acguc oloñ nindac nindara wanzac. ³¹ Imuac ini bac yandi yandi ménda wammu. Ini imi sirikic nei sasala onogicma eebipiginaguc wanzu.

Luae qahac, néj sou zéra mihicñimuac hezac.

³² Ménj ic onac kicginaiguc nimmizua zéma zéaunéñu ni acguc kurumén Mañgocnawac kiwaiguc nimmizua zéma zéaumimañ. ³³ Néj ménénénj ménj ic onac kicginaiguc ni qaecgé néñu ni acguc kurumén Mañgocnawac kiwaiguc i qaecgé mimañ. ³⁴ Nuac niñ baeciguc luae qemañ zé mayec gezañ imuhuc ménda zéma nimmu. Luae qahac, néj sou énécmimañ zé mayi. ³⁵ Ni imi naña ménj eñeya mañgocyawac murunec, bérara ménj eñeya neñgocyawac murunec, wañu erañiya ménj eñeya erañiya wac murunec héric énécmiwa téamumu niñac mayi. ³⁶ Wañu ic ménac sac taséhéranénj eñeya hazéchéra wammu. ³⁷ Ménénénj ménj neñgocyawac me mañgocyawac mia sécna ogicma ewa siña eñeña niñérécmimac imi nuac ai ic buñawac séc qahac. Wañu ménénj ménj nañawac me bérarawac niñ sécna ogicma ewa siña eñeña nimmimac imi acguc nuac ai ic

buṇawac séc qahac. ³⁸ Waṇu méṇnéṇ méṇ imi eṇeya ic héṇgeṇa wéndara ménda huama méndac némmac imi imuhucyanec nuac ai ic buṇawac séc qahac. ³⁹ Méṇnéṇ méṇ eṇeya kekecyā aṇgétiyu kekecyā imi sohomac. Waṇu méṇnéṇ méṇ nuac niṇac wamma kekecyā waimac imi kekecyā mi-hicṇimac.

Bakia hiabia.

⁴⁰ Ic méṇnéṇ ini héihéré énécmimac imi ni héihéré nénzac wammac. Waṇu ni héihéré némmac imi méli néṇec i héihéré mizac wammac.

⁴¹ Méṇnéṇ méṇ kua meme ic méṇ kua meme ic keczac imuac niṇac héihéré mimac imi kua meme icac séciguc bakia memac. Waṇu méṇnéṇ méṇ ic solaṇa méṇ ic solaṇa keczac imuac niṇ héihéré mimac imi ic solaṇawac séciguc bakia memac.

⁴² Waṇu hélacnec énézéwa niṇgic. Méṇnéṇ méṇ ic mamaya youmi ionarunec méṇ nuac tohotoho ic keczac imuac niṇ doku dac saṇgeṇa méṇ himimac imi boṇtegic méṇ ménda heselimac.

11

¹ Yesunéṇ tohotoho ichéra 12 pakeṇ ac imuhuc énézéyu tecgéyec. Tecgéyu Galilaia baec ama areṇa yanda yandaiguc ackuazéc zéau énécmima ku énécmimaṇ zé imuacnec waima keṇec.

Doku naec haka ic Yohanenéṇ ac haiyu hayec.

² Waṇu Yohane imi hésa amaiguc tacma Yesunéṇ ai meyec imuac buṇa nimma tohotoho ichéra méli énécmiyu keṇgic. ³ Kemma yomuhuc zéma qesimigic; Hanénécmimac niṇac zézéya imi gi mia me méṇac mambéc kecbiṇ?

⁴ Imuhuc zégic Yesunén yomuhuc énézéyec; Ini lilingéma kemma iwawai hémma ninzu imuac buŋa surucya wamma Yohane yomuhuc ézému;
⁵ Kic hilicnén kicgina hima hénzu. Héna méragina humumianén héna kenzu. Wizi seliginaguc ienen séwigina solanŋa wanzu. Gezacgina héhéngianén ac ninzu. Humuc icnén qelima keczu. Wanŋu maqeqeya ionac buŋa suruc hiabia énéc énézéya wanzac. ⁶ Ic mén nuac niŋ nimma ménda maqeanzac imi ségiségiyaguc.
⁷ Wanŋu Yohaneac tohotoho ichéra ienen lilingéma kenjic imuaru Yesunén Yohaneac niŋ ic embac yomuhuc hénima énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac hémbiŋ zéma kenjic? Uŋ téfara luhucnén mihilangéyu kenha wamma hezu imuac hémbiŋ zéma kenjic? ⁸ Qahaciguc, némac iwawai hémbiŋ zéma kenjic? Ic mén séwi usuya hiabia hima nanŋu imuac hémbiŋ zéma kenjic? Séwi usugina hiabia hianzu imi enen ama kewuyaiguc tacyac wananzu. ⁹ Wanŋu némac iwawai hémbiŋ zéma kenjic? Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ménac me? Iminén mia héla wanzac! Ni énézéwa, ic imi kua meme ic tosara onogicma séc mén wanzac. ¹⁰ Iwac niŋac mia yomuhuc ogic hezac; Ninzan, ni kua meme icna mén méliwa wéségaiguc walac kemmac, kemma inén mia guac hénaga héimindiŋi wamma zérénqérén wammac. ¹¹ Ni hélacnec énézéwa, embac igucnec hicŋihicniya ionarunec ménén mén doku naec haka ic Yohane ménda ogiczac. Nén kurumeŋac héngalen ama aren yandawac qeriaiguc imi ic mamaya ginanén i hia ogiczac.
¹² Doku naec haka ic Yohane iwac nalé iguc-

nec érékecma deguc kurumeñac héngalen ama areña yanda imi seliseliiguc kereñangicac keremanec nanzu. Wañu seliseli wamma kereñanzu ienen imi añgétianzu. ¹³ Anutuac tilin tilin ic moczon zéma Moseac héna ac moczon yanda bianac ara zéangic imi Yohaneac muru hama tecgédarec. ¹⁴ Wañu ac yomi késawin zé qeriginanén wanzaciguc zéwa ningic; Elia hamac nin zézéya imi Yohane ic yomi mia wanzac. ¹⁵ Imuac gezawagucnéñ ac imi nimmac.

¹⁶ Nalé yomuac hicñisai imi némaciguc séc héiénécmiman? Yomi enen imi mia nambérac enen nénnagémba sombeniguc tacma alahécgina unuruanzu éséc nec; ¹⁷ Nini onac kuña hihi wanni ini ménda hirizu. Ewa biric legic héini ini zési ac ménda wanzu. ¹⁸ Séséc imuhucyanec Yohannenén hama nene me doku ménda nema zéwelec wamma keru hémma uña biriayaguc zémigic. ¹⁹ Wañu Icac Naña mama nene doku neyu hémma zucnuñgun zéma mingon ic, wañu takis meme zéma képésic ic ionac alagina zémianzu. Wañu nintegic qinintegic ac imi imuac wawan memeyanén* mesolañani mimac.

Ama areñ yanda ewa melen ménda wawañ imi saecyaguc.

²⁰ Wañu kiwi méréra sasala ama areñ tosara onogicma meyec ama areña yanda yanda imuac minjina ienen ewagina ménda melenjic. Imuac Yesunén ionac yomuhuc ac wañ énécmiyec;

* **11:19:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc; iwac nambérac héranén.

²¹ Korasin zéma Betsaida miñina ini imi saecginaguc. Kiwi méréra icnéñ ménda memeya sasala onac muru meénécmimia imi Tiro zéma Sidoniguc mewa hicñiwacnec, ieneñ becarunec ewa biricac toma héigic qacginu enu siacma ewa biri wamma ewagina melembunec. ²² Énézéwa niñgic, gésigési nalé yandaiguc, Tiro zéma Sidon baec ic ionac taségina imi ama areñ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqatén hia wammucac séc wammac. ²³ Wañu Kefanaum ama areña geñ meen amuma kurumeniguc embésémañ me? Qahacgucnec, gi humumia ionac baec dumuñaguc hiñgacbésemañ.

Kiwi méréra guaru hicñiyec iminéñ Sodom ama areñiguc hicñiwacnec ama areñ imi ménda qahac wamma deguc youmi tacbacnec. ²⁴ Imuac zéwa niñgic, gésigési nalé yandaiguc Sodom baec miñina ionac taségina imi ama areñ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqatén hia wammucac séc wammac.

Yesunén Mañgocya ewa hia ac ézéyec.

²⁵ Wañu nalé imuaru Yesunén yomuhuc zéyec; Baec kurumen miñina, gi ackuazécga imi niñtegic qin̄tegic ic zéma nin̄iñ ic ionac muru musañgé énécmianzan̄, néñ nambérac komoc komoc ionac mia énézéna héñanzu. Mañgoc, imuac mia gi mepésigénzua. ²⁶ Oo, Mañgoc, yominén ewa sin̄ga heyec imi mia wanzac. ²⁷ Mañgocnanén iwawai moczon̄ méranaiguc haidarec. Ic mén̄ Naña ménda niñmizac, néñ Mañgocyanén sac niñmizac. Wañu mén̄néñ mén̄ Mañgoc ménda niñmizac, néñ Naña zéma Nañanén énézéyu

hémmu imi enen sac nimmizu. ²⁸ Qekameka zéma iwawai réwéria bisiqatén wamma keczu imi moczon nuac muru hadacgic. Nen tac ninin mihicni énécmiman. ²⁹ Ni imi ewa qerinanén gum bénzénzéja zéma memaamu kekera, imuac nuac muru hagic. Hama bon zurana mema qacginu haima nuac murunec niñaren wanjic. Kekec unaginanén tacninin mihicnimac. ³⁰ Nuac bon zurana imi han qeqeya wanu nuac hinana imi efefia.

12

Yesu imi Sabata imuac minjina.

¹ Nalé imuaru Yesunén Sabata naléiguc wit ai qericma kenec. Kenu tohotoho ichéra ienen yaka nin humuma wit héla tosara kuma negic. ² Negic Farisaio ic enen inicma Yesu ézéma zégic; Inicna! Tohotoho ichécga enen Sabataiguc haka ménda wawanawac wanzu. ³ Zégic yomuhuc énézéyec; Dawidi zéma méndacmimia ienen yaka niñac humuma némac haka wanjic imi ini mén ménda oloñanzu? ⁴ Inén Anutuac ocmun qeriaiguc emma méndacmimia iniguc samén téréya imi negic. Haka hofac oo ic ienen sac wawanawac séc imi wanjic. ⁵ Me Sabata séc hofac oo ic ienen ocmun téréyaiguc hénac ac logima ai mema kendon qesaulianzu, nén képésic solan keczu imi ini hénac aciguc ménda oloñanzu? ⁶ Nen imuac énézéwa ninjic, ocmun téréya ogicma enen wanzac imi youmi nanzua. ⁷ Ac kiwi mén yomuhuc hezac; Ni mulumanan qahac, nén wésé nininac ewa sinna heanzac. Ini ac imuac hénia nimbunec képésic

ginaguc ménda zéénécmiwunec. ⁸ Imi mia Icac Naja imi Sabata kendonj imuac minjina keczac imuac nijac imuhuc zézua.

Ic méria séléc sélécgia.

⁹ Imuhuc zéma baec imuacnec kemma tocgotoggo amaginaiguc enec. ¹⁰ Wanju imuaru ic ménj méria séléc sélécgia tarec. Taru ic embac enen Yesu aciguc opocbinj zé héná hocma qesimigic; Sabata kendonjiguc hafi mehiaru énécmimiawac hezac me? ¹¹ Zégic Yesunénj yomuhuc énézéyec; Onac murunec ménénj rama momacguc késakeru Sabata kendonjiguc baec séséniguc hingaru ménda késahéréyu érémac me? ¹² Icnénj rama ogicma kunenec eeyaguc wanzac, imuac Sabata kendonjiguc goi héihéi ai imi hia wammacac hezac. ¹³ Imuhuc zéma ic imuac, Méraga suluna, zéyu méria suluyu moczonj kekec tataru wamma nówécyawac séc wanec. ¹⁴ Imuhuc wanju Farisaio ic ienenj hingacma Yesu dimuhuc qewinj zéma sasanjiaiguc zéarenj wanjic.

Anutuac welenqege ic.

¹⁵ Wanju Yesu imi ninjegicma ama baec imi waima baec ménju kenec. Kenju ic embac sasalanénj méndacmigic. Wanju yanj hafiginaguc imi moczonj mehiaru énécmidarec. ¹⁶ Mehiaru énécmima eneya hénia ménda zéaumu nijac neunj héiénécmiyec. ¹⁷ Imi mia Anutunénj Yesaiawac murunec bianjara yomuhuc zéyec imi héla héimac nijac imuhuc wanec; ¹⁸ Youmi imi welenj qeqena, nenj i gésimiyi. Nuac qeri unjanénj iwac

siñ nimmima ségiségi yanda wanzua. Ni Uñana iwac muru haimiwa inénj ic enia kekec solañja zéau énécmimac. ¹⁹ Wañu inénj tohalicya qahac, qac silacya qahac. Méñnéñ méñ héna yandaiguc ac ewaya ménda nimmac. ²⁰ Uñ kéténaguc imi ménda kumac. Kifa zéra bouc bouc wanzac imi ménda hiwécgémac. Imuhuc wammanec kecmá kekec solañja qindinjima kenju ogicogira wandacmac. ²¹ Wañu ic enia ienenj ewagina kewugina Yesuac qaraiguc korodacmu.

Yesu zéma Beelzebul.

²² Wañu nalé imuaru ic méñ tiliñtiliñ birianénj késayu kic hilic wañu ara qahac kerec imi Yesuac muru wagic kenjic. Wañu Yesunénj mehiaru miyu ac zéma kiwa hima kenjec. ²³ Wañu ic embac moczonj welicgéma zégic; Youmi Dawidiac qeli me deic? ²⁴ Zégic Farisaio ic enenj ac imi nimma yomuhuc zégic; Uñ biria ionac kunéngina Beelzebul iminénj kuc ménda miyu uñ biria nesimacac séc qahac. ²⁵ Wañu Yesunénj niningina ninjegicma yomuhuc énézéma zéyec; Héñgalenj ama arenja yanda méñac ic embachéranénj enjaocnec héndénj amugic héñgalenj ama arenja yanda imi kisi wammac. Wañu ama arenja yanda me ama méñac ic embachéranénj enjaocnec héndénj amuma hia ménda nañselimu. ²⁶ Biria minjanénj Biria minjina elicgézaciguc ekaocnec téamuzaoc. Imuhuc wañu iwac héñgalenj ama arenja yanda imi dimuhuc nañselimac? ²⁷ Wañu ni Beelzebulnéñ kuha néñu uñ biria elicgé énécmianzuaiguc, nañhécginanénj mérac kuhaiguc nesi énécmianzu? Imuac bec

ninac genğa acganéñnec mesolanani gëñgëña wammac. Imuhucyanec genğa acganéñnec kèpésicgaguc zégëñgëña wammac.

Yonawac séséc.

³⁸ Imuhuc zéyu, Farisaio ic zéma hëna acac kiwi ic tosara ienëñ ac yomuhuc melenmigic; Kiwi ic nini guac murunec séséc méréra mën hëmbin zé wanzin. ³⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Hicñisai biria téngëñ zéma kaiseroac bunja yominëñ séséc mérérawac hëmbin zé zéwelec wanzu. Wanu asé kiwias séséc tosara qahac, nëñ kua meme ic Yonawac sésécya sac mihicñi énécmimia wammac. ⁴⁰ Yona imi sinji kaiwe haréwéc kondun yan tomenja qeriaiguc heyec, imuhucyanec icac nanja imi sinji kaiwe haréwéc baec omonaiguc hemac. ⁴¹ Niniwe ic embac ienëñ Yonawac ackuazéc nimma ewagina melenjic, nëñ mën Yona ogicma enëña wanzac imi youmi namba ewagina ménda melenzu. Imuac ninac gésigési naléiguc Niniwe ic embac ienëñ hicñisai yomi iniguc namma hicñisai yomuac kèpésic ginaguc zéénécmimu. ⁴² Baec wanjonja Saut imuac embac garatanëñ Solomonac ninjegic qinjegic ac nimman zé baec tetecgia igucnec hayec, nëñ mën Solomon ogiczac imi youmi namba gezacgina ménda qeanzu. Imuac ninac gésigési naléiguc embac garata iminëñ hicñisai yomi iniguc namma kèpésic ginaguc zéénécmimac.

Uña biria lilingéma hahaya.

⁴³ Uña birianëñ ic mëñac qeria igucnec éréma tachiaruman zé baec kisiaiguc lelecgéma kemma

hocbihiyec. ⁴⁴ Imuhuc wamma yomuhuc zéyec; Ama waima hayi imuhucgen lilingéma kemman. Imuhuc zéma lilingéma kemma hénu ama imi minja qahac qeusun wamma mezeriru en nanec. ⁴⁵ Imuhuc hémma kemma unja biria 7 eneya ogicma moczon biriqiria wanzu imi onagiru hama ama imuaru hingacma tacyac wanjic. Imuhuc wanjic ic imuac kekecyawac tetcgia imi kekecy walac kerec imi ogicma moczon biredaczac. Haka silic imuhucyanec hichisai biria yomi onac muru hiché énécmimac.

Yesuac sac taséhéra héla.

⁴⁶ Yesunéh ac imi ic embac tunjinaguc énézémanec nanu nenjoc munahéra ienen ac ézéwin zé hama sénganjen nankecgic. ⁴⁷ Imuhuc wankecgic ic ménéné ézéma zéyec; Ninzan, nenjoc munahécga ienen giguc ac zéwin zé sénganjen nanzu. ⁴⁸ Imuhuc zéyu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Méré méré enen nuac nenjoc munahécna wanzu? ⁴⁹ Imuhuc zéma méria suluyu tohotoho ichéra ionac muru kenju zéyec; Inicgic, nuac nenjoc dac munahécna imi youmi taczu. ⁵⁰ Ménéné mén Kurumen Manjocna iwac ewa sinj tohoma wamma mezac imi mia nuac nenjoc naujna zéma dac muna wanzu.

13

Iwawai gocmia qesaanzu imuac qelumbec ac.

¹ Ai meme imuaru Yesu ama igucnec mama zékén zécgériaiguc kemma tarec. ² Tackeru tocgégic imi enen tun yanda imuac nin Yesu eneyaoc imi zéiciguc emma tarec, nén ic

embac tunjinaguc imi moczon zékén ginjina sakasaciguc nanjic. ³ Nankecgic inén qeqain aciguc ackuazéc sasala énézéma zéyec; Gezac haigic! Héihimic ic ménén iwawai gocmia qesaman zé aiguc kenec. ⁴ Qesamanec kenju tosara imi hén ginjinaiguc mayec. Mayu nei enen hama héima qécgédacgic. ⁵ Wanju tosara imi hoc sisic, baera hanqeqeya imuaru mama héiyec. Wanju baec dépana imi komora wanju qérawia imi focdac nézénégéma éréyec. ⁶ Nén zaligina ménda hingac yacgéyu kaiwenén éréma qeyu uririma humudarec. ⁷ Wanju tosara imi héférérec qeriaiguc mama héiyu héférérecné yandima hédacgéyec ⁸ Wanju tosara imi baec hiabiaiguc mama héima ura ménén 100, ménén 60, ménén 30 imuac séc hén sasala haidacgic. ⁹ Mén gezawagucné ac yomi nimmac.

Qelumbec ac imuac hénia.

¹⁰ Wanju tohotoho ichéra enen hosuraiguc kemma qesimigic; Némac ninac ac qeqainiguc haima énézékeczan? ¹¹ Zégic melemma énézéyec; Kurumenac hén galej amawac ninin sanja imi onac muru énécmimia wanec, nén ionac muru imi qahac. ¹² Ic mérénén hemizac imi torogema miyu ogicma hemimac. Wanju ic mérénén ménda hemizaciguc imi iwawai éréhécdac hemizac imi acguc momacnec wagiru qahac wandacmac. ¹³ Ienen kicgina hibipima hénganzu, nén ménda héntegicanzu. Wanju gezacginanén ac ninanzu, nén ménda nintegicanzu. Hénia imuac nin qeqain aciguc énézéanzua. ¹⁴ Yesaianén bianac ara zéyec imuac hén imi ionac muru héizac.

3éyecné; Gezacginané nimmu, né méndadac niñtegicmu. Kic hima hémmu, né méndadac héñtegicmu. ¹⁵ Ic embac yomi onac ewa qerigina imi mehénge énécmimia waju, gezacginané niñbipima kicgina héménzaligic. Imi mia kicginané héñtegicma gezacginané niñtegicma ewa qeriginané niñasarima lilingégic mehiaru énécmiwi niñac imuhuc wanjic. ¹⁶ Eneñ imi kicginané héñtegicma gezacginané niñtegicanzu imuac kic gezacgina imi mérianaguc. ¹⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic; Kuameme ic zéma ic embac solañ sasalané ini hénzu imuac hémbiñ zé mambéc kecanjic, né menda héngic. Waju ini niñzu imuac nimbiñ zé mambéc kecanjic, né menda niñgic.

Gocmia qesaqesa imuac hénia.

¹⁸ Imuac bec héihimic icac muru qeqain ac imuac hénia zéwa niñasarimu. ¹⁹ Méñnéñ mén héngalen ama areña yanda imuac ackuazéc nimmaguc ménda niñsariyu iwac ewa qeriaiguc qesayu hezac imi Biria miñinané hama paktak wagicma kemmac. Ic imuhucya imi iwawai gocmia hénia giñgiñaguc mama héianzac ésécnec. ²⁰ Waju gocmia hoc siraiguc qesayu mama héiyec ic imuhucyané ackuazéc nimma ségiségi wamma ewa qeriaiguc focdac késama kecanzac. ²¹ Waju ewa qeriaiguc gétéya ménda késayacgéyu nalé hotoñanec nanñselimac, né ackuazéc imuac niñac zérabéra me ununesi hicñiyu focdac maqeanzac. ²² Waju qesayu héférérec qeriaiguc héiyec ic imuhucyané ackuazéc niñanzac, né baecac ewa goro zéma

hinawac ikocnéŋ hézicgéyu gorosoŋa waŋanzac.
²³ Waŋu qesayu baec halécyaŋuc mayec ic imuhucyanéŋ ackuazéc nimma hénia niŋasariyu ménac héra 100, ménac 60, waŋu ménac 30 imuhuc haianzac.

Qézézac wit sucginaiguc hicŋihicŋiya imuac hénia.

²⁴ Waŋu Yesunéŋ qeqaiŋ ac mén yomuhuc énézéyec; Kurumenac hénŋalen ama areŋa yanda imi ic ménnéŋ aiaiguc iwawai gocmia hiabia qesayec ésécnec. ²⁵ Waŋu ic embac héra moczoŋ gaugina hedacgic hazéranéŋ hama neneac gocmia qeriaiguc qézézac gocmia qesama néŋgacma keŋec. ²⁶ Waŋu gocmia imi yandima héra haiyu duŋa qézézac imi acguc wininiyec. ²⁷ Waŋu ama miŋinawac welen qeqhéra enen imi hémma miŋgina ézéma zégic; Miŋ Kewunina gi aigaiguc gocmia hiabiawac qesanec, néŋ qézézac imi dimuacnec? ²⁸ Qesimigic melemma énézéyec; Hazécna ménnéŋ imuhuc waŋec. Waŋu welen qeqhéra ienen qesima zégic; Nini kemma qézima mutulaŋgéwiŋ niŋac waŋgénzac? ²⁹ Zégic, qahac zéma zéyec; Imuhuc waŋkecma padi imi momacnec hérégic éréwac niŋac. ³⁰ Imuac niŋac ini waigic momacnec yandima yacmu. Waŋu héra meme naléyaiguc héra meme ic énézéwa hama walac qézézac imi qézima gericiguc omu niŋac dérécgemu. Waŋu neneya imi tocgéma hama hofinaiguc haidacmu.

Gocmia komodia imuac qelumbec ac.

³¹ Waŋu qeqaiŋ ac mén yomuhuc énézéma zéyec; Kurumenac hénŋalen ama areŋa yanda

imi ic ménénē saiwa gocmia ménē mema aiyaguc himirec ésécne. ³² Imi iwawai gocmia ionac komoragina téngén. Waŋu yandimac imuaru aiiguc ichésa tosara onogicma kunen yanda waŋanzac. Waŋu sawawac nei enen hama hawaiguc haecgina haima kecanzu.

Yis imuac qelumbec ac.

³³ Waŋu qeqain ac ménē muŋgucnec énézéma zéyec. Kurumenac hénhalen ama areŋa yanda imi yis embac ménénē mema padi uha sasala imuac qeriaiguc haima lelegéyu tackecma moczon sécgédaru yandianzac ésécne.

Qelumbec aciguc zéanzac imuac hénia.

³⁴ Yesunén ackuazéc imi moczon qeqain acguc qemanec ic embac tuŋaguc énézédarec. Qeqain ac qahac ménē ménda énézéyec. ³⁵ Imuhuc waŋu Anutunén kua meme icyawac* murunec ac ménē yomuhuc zéyec imi, héla héiyec; Ni kuana auma qeqain ac zéman. Baec kurumen zéyu hicŋiyec imuarunec sasaŋgiaiguc hema éréyec imuac mia zéauman.

Yesunén qézézac imuac hénia zéasariyec.

³⁶ Waŋu Yesunén ic embac tuŋaguc imi méli énécmima ama qeriaiguc enec. Enu tohotoho ichéra ienen iwac muru hama zégic; Qézézac aiiguc éréyec qeqain ac imuac hénia zéasarina ninni. ³⁷ Zégic melemma énézéyec; Iwawai gocmia hiabia qesayec imi Icac Naŋa. ³⁸ Ai imi baera baera. Ic gocmia hiabia imi kurumenac hénhalen ama areŋa yanda imuac naŋhéra.

* 13:35: Asafe (Leg 78:2).

Wañu qézézac imi Biria miñinawac nañhéra.
³⁹ Wañu iwawai biria qesayec imi Biria miñina imi mia. Hélawac ai yawuñ imi mia baec yomuac nalé tetcgia. Wañu héra meme ic imi kua meme uña eneñ. ⁴⁰ Wañu qézézac mutulangéma gericiguc oanžu éséc nec baec yomuac nalé tetcgiaiguc haka imuhucya hicñimac. ⁴¹ Icac Nañanén kua meme uñahéra méli énécmiyu hama héngalen ama areña yanda igucnec iwawai képésic mihicñianžu imi zéma ic héra ac logianžu imi moczon gési énécmidacmu. ⁴² Gési énécmidacma geric yanda qeriaiguc gilic hingatdacmu. Hingatma imuaru zésiac wamma zécgina aric aric kimu. ⁴³ Wañu ic solañanén Mañgoc ginawac héngalen ama areña yandaiguc kaiwe éséc nec asarima kecmac. Ic gezawagucnéñ, ac yomi nimmac.

Qelumbec ac haréwéc.

⁴⁴ Kurumenac héngalen ama areña yanda imi iwawai eeyaguc ai qeriaiguc sangima heyu ic ménén mihicñima munguc musangéma ségiségi wamma kemma iwawai hemimia imi moczon haidacma soukiwa mihicñima baec imi boña meyec éséc nec.

⁴⁵ Wañu munguc mén imi yomuhuc; Kurumenac héngalen ama areña yanda imi nénagéma ic ménén hoc welic welicgiawac hohoc ai meanzac éséc nec. ⁴⁶ Kenkecma mén boña eneña sécy mihicñiyec imuaru kemma iwawai hemiyec séc moczon haidacma soukiwa mihicñima iwawai imi boñ meyec.

⁴⁷ Waŋu muŋguc mén imi yomuhuc; Ku-rumenjac héngalen ama areŋa yanda imi ufi konduniguc giligic hiŋgacma lambéc hénia hénia énépésiyeć ésécneć. ⁴⁸ Waŋu ufi imi kuaya qeyu hérégic kondun élélahu enu mama tacma hiabia imi neŋgeŋiguc tigic hiŋgareć, néŋ biria imi giligic keŋec ésécneć. ⁴⁹ Baec yomuac nalé tetcgiaiguc haka silic imuhucyanén hićŋimac. Kua meme uŋa ieneŋ hama biria meme ic imi ic solaŋa ionac sugina igucneć gési énécmimu. ⁵⁰ Gésiénécmima geric yandaiguc giligic hiŋgacma imuaru mia zésiác wamma zécgina aric aric kimu.

Iwawai eeyaguc wahala zéma qelia.

⁵¹ Imuhuc zéma qesiénécmiyeć; Ini ac imi moczoŋ niŋasaridaczu? Zéyu zégic; Oo Miŋ Kewunina. ⁵² Waŋu énézéma zéyeć; Imuac bec hénia acac kiwi icya icya kurumeŋ amawac hénia ku énécmiyu tohotoho ic héla wamma keczu imi ama miŋina mén iwawai eeyaguc hénia hénia qelia zéma wahala momacneć hofi amaya igucneć mema maanzac ésécneć.

Nazarete ama areŋa yanda imuac miŋina eneŋ Yesuac héŋacya megic.

⁵³ Yesunén qeqaiŋ ac imuhuc zédaru tecgéyu imuacneć waima keŋec. ⁵⁴ Waŋu eneŋa tauniguc hama toćgotocgo amaginaiguc ackuazéc hénima ku énécmiyeć. Kuénécmiyu welicgéma qesia-muma zégic; Ic imi niŋtećic qinťtećic zéma kuc imuhucya yomi dimuacneć meyeć? ⁵⁵ Waŋu ic yomuac hénia hiadac nindacziŋ. Imi kamundawac naŋa, neŋgocyawac qara Maria, waŋu

munahéra, Yakobo, Yosefe, Simon zéma Yuda.
⁵⁶ Naunhéra imi nenanguc ménda kecanziñ?
 Wañu ic yomi niniñ zéma kuc imuhucya dimuac-
 nec meyec? ⁵⁷ Wañu niniñ imuhucyanénj batucgé
 énécmiyu ninzénge mimuac séc qahac wañec.
 Wañu Yesunénj yomuhuc zéma énézéyec; Anu-
 tuac tiliñ tiliñ ic ménénj eneya ama arenjaiguc
 zéma taséhéra sugcinaiguc sac imi eebipiyaguc
 ménda wañanzac. ⁵⁸ Wañu ninzénj ninzénjina
 qahac imuac niñac ama arenj imuaru kiwi méréra
 kuhaguc sasala ménda meénécmiyec.

14

Doku naec ic Yohane humuc suruc.

¹ Nalé imuaru baec galen Herodenénj Yesuac
 buña suruc imi niñec. ² Nimma welen qeqehéra
 énézéma zéyec; Ic imi doku naec haka ic Yohane.
 Inénj mia humuc igucnec qelima yaczac! Imuac
 niñac kuha sasala imuhucyanénj iwac muru ai
 mezac. ³ Becnec Herodenénj munaya Filipoac
 iniña qawéra Herodiawac niñac wamma Yohane
 késa qatéma hésa amaiguc oporu tarec. ⁴ Hénia
 imi Yohanenénj, Gi embac qawécga menec
 imi hénia qahac, imuhuc zéma ac zémianec
 imuac niñac imuhuc wammiyec. ⁵ Nalé imuaru
 Herodenénj Yohane qehumumanj zé wañec, nénj
 ic embac enenj iwac niñgic Anutuac kua meme ic
 wañu ionac niñac niñyéwérima waiyec. ⁶ Wañu
 Herodeac hicñhicñj naléya hayu nezélélénj aria
 mekecgic Herodiawac béraranénj sugcinaiguc
 legic hiriyu Herodenénj hémma ségiségi wañec.
⁷ Ségiségi wamma némac iwawai niñac qesiyu hia

midacman zéma zéseliyec. ⁸ Waṇu neṅgocyanéṅ zéqindiṅi wammiyu yomuhuc ézéyec; Doku naec haka ic Yohaneac orucya youmi zéiciguc haima nénna. ⁹ Imuhuc zéyu ic kewu imi nimma ewa biric waṇec. Waṇu ic embac i guc momacnec tacgic ionac zéma ac zéselima zéyec imuac wamma qesiyec séc wammimu niṅac énézéyec. ¹⁰ Énézéma ichéra méli énécmiyu Yohane hésa amaiguc taru déméṅa qericgic. ¹¹ Qericma oruha imi zéiciguc haima mehama embac seraṅa iwac migic duṅa neṅgocyawac mekeṅ miyec. ¹² Waṇu Yohaneac tohotoho ichéra eneṅ hama qamora mekeṅ téṅgéma kemma Yesu ézégic.

Ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹³ Zégic nimma eṇeyanec zéiciguc emma baec kisiaiguc keṇec. Waṇu ic embac tuṅagucnéṅ imuhuc nimma tauṅ igucnec séc méndacmima baec hénna keṅgic. ¹⁴ Waṇu Yesunéṅ hama ic embac tuṅaguc imi inicma ionac niṅ ewa biric wamma yaṅ hafiginaguc imi méhiaru énécmiyec. ¹⁵ Ama mari waṇu tohotoho ichéra ieneṅ hama zégic; Yomi imi baec kisia, waṇu nalé bec tecgézac. Imuac ic embac méli énécmima ama areṅiguc kemma eṇaoc nenegina boṅ memu. ¹⁶ Imuhuc zégic énézéyec; Kemmu niṅac ménda ninzua. Eṇaoc énécmigic negic. ¹⁷ Imuhuc énézéyu ézégic; Nini you imi saméṅ méra mén zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac. ¹⁸ Imuhuc zégic zéyec; Imi mema you nuac muru hagic. ¹⁹ Waṇu ic embac imi qézézaciguc mama tacmu niṅ énézéyec. Waṇu saméṅ méra mén imi zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa

kurumenjiguc hiyu enu mérian ac zéyec. Zéyu tecgéyu samén imi méséma tohotoho ichéra énécmiyu duña ienen mema ic embac énécmigic. ²⁰ Wañu ic embac moczon yanda negic sécgé énécmidarec. Wañu Yesuac tohotoho ichéra ienen samén bororona waigic heyec imi tocgégic nenjen 12 kuagina qedarec. ²¹ Samén negic imi embac zéma nambérac imi ménda olomma ic sac olongic zanjégina 5,000 zézéya séc wanec.

Yesu imi kondun doku qahaiguc tima kenec.

²² Imuhuc wanjic tecgéyu nalé imuarunec focdac Yesunén ic embac onopocma nanunec tohotoho ichéra zéiciguc emma walac walac zékén néwéc kemmu nijac énézéyec. ²³ Wañu inén ic embac onoporu kendacgicguc zéwelec wamman zé eneyanec baec bonayaiguc enec. Emma keru ama sinjiyu i eneyanec sac imuaru kerec. ²⁴ Wañu zéic imi bec baec zécgéria waima lakec kemma zékén namunaiguc kenkeru luhucnéj wéségina igucnec hayu kondun tembona yaru ai yanda mekecgic. ²⁵ Ama ewia 3 kilok zéma 6 kilok sura imuaru Yesu imi zékén qahaiguc tima tima ionac muru hayec. ²⁶ Hayu tohotoho ichéra ienen héngic bacgina zazagiya zénéngina hiriyu kucnec qacma zégic; Kuwic erimi! ²⁷ Qacgic Yesu focnec énézéma zéyec; Bacgina ménda yandiyu! Yomi nenaoc, zénéngina ménda hiriyu. ²⁸ Zéyu Peteronén melemma zéyec; Min kewuna gengaoc wanzanjiguc zéna doku zékén qahaiguc guac hawa. ²⁹ Imuhuc qesiyu hia hana zéyec. Zéyu Peteronén zéicigunec mama doku qahaiguc tima tima Yesuac murujen kenec. ³⁰ Kenj luhuc

yandanén hayu hémma bawa yandiyu hénima hingatma garec; Min kewuna hama népésina!*

³¹ Zéyu Yesunén focnec méria suluma késayu éréyu zéyec; Ninzén ninzénnga komocdiadac! Némac ninjac ewa éréhéc wanzañ? ³² Imuhuc zéma késayu ekawu zéiciguc enjic luhuc imi nén qeyec. ³³ Wañu zéiciguc tacgic enej sicgémima zégic; Gi hélacnec Anutuac Naña.

Genesarete ama arenjiguc hafi ic mehiaru énécmiyec.

³⁴ Wañu zékén handi handi qericma Gene-sarete baeciguc keremma zéic igucnec magic.

³⁵ Magic ama areñ imuac minina enej Yesu hénategicma ac haigic ama areñ lelec lelec tacgic séc kendaru ic embac enej tosara yañ hafigi-naguc imi moczon onagicma iwac muru hagic.

³⁶ Hama Yesunén ninénécmiyu yañhafi ginaguc enej iwac malekuya susuriadac imi enñdac os-imu ninjac zéwelec wammigic. Wañu késagic séc hiarudacgic.

15

Yanda onac haka silic.

¹ Wañu duña Yerusalemnec Farisaio ic zéma hena acac kiwi ic enej Yesuac muru hama yomuhuc qesimigic; ² Némac ninjac tohotoho ichécga enej yanda hécnina ionac haka silic imi logima méragina ménda zuacma nene nezu?

³ Zégic Yesunén melemma énézéyec; Wañu ini acguc némac ninjac enañ haka silic ninjac wamma

* **14:30:** Girik aciguc; anjéñna tinal.

Anutuac hénac ac logianzu? ⁴ Anutunén yomuhuc zéyec;* Nengoc mangocga eegira héiwéséman. Wanu mérénenj mén nengoc me mangocyawac zébiri mimac imi humucac buña wammac. ⁵ Nén ini yomuhuc zéanzu; Ménénj mén nengoc me mangocya ézéma iwawai hezac imi guac gémbinec nangé gémbacnec, nénj imi Anutuac buña qemimia, imuhuc zémuiguc ⁶ iwawai iminénj nengoc mangocya eegira efima ménda héiyu hia wammac zéma enaj haka silic imuac mia wamma Anutuac ackuazéc† imi qizizingégic zécgériaiguc kenanzac. ⁷ Ini ic ikora! Yesaianén onac bianjac ara yomuhuc zéyec imi hélacnec; ⁸ Ic embac youmi kua taséginanénj sac mepési néjanzu. Wanu qeriginanénj néngac némma lakec hezac. ⁹ Ic enaj pakenj ac zéma hénac ac ku énécmima ni imi hénac qahac enj mepési néjanzu.

Iwawai mebiru hélacnec énécmimia.

¹⁰ Wanu Yesunénj ic embac unuruyu hosuru hagic énézéma zéyec; Gezacginanénj nimma ninjasarigic. ¹¹ Iwawai ic ménjac kuaya igucnec hingacanzac iminénj ménda mezapi qemianzac, nénj iwawai kuaya igucnec maanzac iminénj mezapi qemianzac. ¹² Wanu tohotoho ichéra ienenj hosuru hama qesimigic; Acganénj Farisaio ic qeri yéwéc mihicji énécmizac imi nintegiczan? ¹³ Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Ic hénac kurumenj Mangocnanénj ménda himirec imi moczonj gété zaliginaguc qézidacmac. ¹⁴ Waigic singinawac wanjic. Ic imuhucya

* **15:4:** Me zéseliyec. † **15:6:** Kiwi méranénj ooya tosaraiguc; hénac ac.

imi galeñ kicgina hilic hilicgia. Ic mén kiwa hilic hilicgianén kichilic ménac galeñgéma wagiru kemmaoc imi, ekawu momacnec baec séséniguc hñgacmaoc. ¹⁵ Wañu Peteronén ara melemma zéyec; Qeqaiñ ac imi nonac zéasari nénécmína ninni. ¹⁶ Zéyu Yesunén yomuhuc zéyec; Ini nintegic qñtegitcína qahacnec keczu? ¹⁷ Iwawai ic kua igucnec tomeniguc hñgacanzac imi moczon munguc hénaya igucnec maanzac imi ini ménda héntegiczu? ¹⁸ Wañu iwawai kua igucnec éréanzac imi ewa qeria igucnec éréanzac. Wañu iminén mia ic imi mezapi qemianzac. ¹⁹ Ewa qerigina igucnec éréanzac imi yomuhuc; Ninñ biria, ic qeqe, kaisero, kaisero ewa ewa, senkowu, héipuc ac ikora, zébiri qébiri. ²⁰ Iwawai imuhucyanén ic imi mezapi qemianzac. Wañu méra ménda zuacma nene nenia iminén ic imi ménda mezapi qemianzac.

Kanaan embac iwac ninzén ninzéha.

²¹ Wañu Yesunén baec imi waima Tiro zéma Sidon baeciguc keñec. ²² Gezac haigic, Kanaan-nec embac mén baec suc imuaru kecañec inén Yesuac muru hama qacma yomuhuc zéyec; Miñ Kewu, Dawidiac naña, nuac niñ ewa biric wanna. Béracna imi uña birianén gelec malec qahac lafeñgé mianzac. ²³ Imuhuc zéyu, Yesunén nimma ac mén ménda melenec. Imuac tohotoho ichéra ienén iwac hama hinocgémima zégic; Embac imi andéninaiguc qacmanec hazac imuac mélina keñu. ²⁴ Zégic melemma zéyec; Ni imi Israel amawac rama sohogic ionac sac méli néñu hayi. ²⁵ Imuhuc zéyu embac imi haréma

wésiaiguc sicgémima zéyec; Miñ Kewu, méra nénna. ²⁶ Wañu Yesunéh ara melemma zéyec; Nambérac ionac saméh mema kazu énécmimia imi hiabia qahac. ²⁷ Imuhuc zéyu embac iminéh yomuhuc zéyec; Oo, Miñ Kewu imi hélacnec, néh kazu acguc nene bororoña miñhécgina ionac zae igucnec mayu neanzu. ²⁸ Imuhuc zéyu, Yesunéh ézéma zéyec; Owec embac, gi ninzéh ninzénnga kunéh yanda. Zéwelec wanzañ séc hicñigémac. Imuhuc zéyu nalé imuarunec dindiña bérara imi hiaruyec.

Yesunéh ic embac sasala hafigina mehiaru énécmiyec.

²⁹ Yesunéh baec imi waima Galilaia zékéh giñgiñanec kemma baec boñaya méniguc emma tarec. ³⁰ Taru ic embac tuñ tuñanéh zeke puriña, kic hilic, acgina qahac, héná méragina biria, zéma tosara kiléh onagicma haréma Yesuac wésiaiguc onopocgic hegic. Wañu inéh mehiaru énécmiyec. ³¹ Ic acgina qahac imi ac zégic. Zeke puriña imi hiarugic. Hénagina biria imi hiaruma kenha wañgic. Kic hilic imi kicgina hima héngic. Wañu ic embac tuñaguc enéh haka imuhuc hémma welicéma Israelac Anutu mepésigic.

Ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

³² Yesunéh tohotoho ichéra unuruyu hosuru hagic énézéma zéyec; Ni ic embac tuñ yomi onac ewa biric wanzua. Ilenéh niguc toroqema kecgic bec ai meme haréwéc wañu iwawai neniawac méh ménda he énécmizac. Imuac yaka niñac humugicguc eñnec méli énécmiwa

kemmu niṇac ménda wanzua. Keṇkecma hénaiḡuc qiritic unuwac niṇac. ³³ Zéyu tohotoho ichéra ieneṇ ara melemma zégic; Baec kisia yomuhucgeṇ samén sasala imuhucya dimuacnec mihicṇima ic embac tuṇ yanda yomuhucya hia gumu énécmiwiṇ? ³⁴ Zégic qesiénécmima zéyec; Onac muru samén dahec he énécmizac? Zéyu melemma zégic; Samén 7 zéma lambéc éréhécdac sac he nénécmizac. ³⁵ Imuhuc zégic ic embac tuṇa imi baeciguc mama tacmu niṇac énézéyec. ³⁶ Imuhuc énézéma samén 7 imi zéma lambéc imi mema ewa hia ac zéyu tecgéyu kuma tohotoho ichéra énécmiyu duṇa ieneṇ mema ic embac énécmigic. ³⁷ Ic embac moczoṇ negic sécgé énécmidarec. Waṇu nene bororoṇa waigic tarec imi tocgégic neṇgeṇ yanda 7 kuagina qedarec. ³⁸ Ic nene negic ionac zaṇgégina imi 4,000. Embac zéma nambérac imi ménda oloṇ énécmigic. ³⁹ Yesunén ic embac méli énécmiyu kendacgic zéiciguc emma Magadan baeciguc keṇec.

16

Sésécac kiwi méréra mén hémbiṇ zé welecmigic.

¹ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ieneṇ hama Yesunén séséc kurumeṇ igucnec hahaya mén meyu hémbiṇ zé batucgéma qesimigic. ² Qesigic melemma zéyec; Ama mari waṇu kurumeṇ pésigiṇu hémma kurumeṇ pésigizac imuac oraṇguc kaiwe qemac zéanzu. ³ Waṇu siṇunec yacma héṇgic kurumeṇ pésic pésic wamma hosusunén nezicgéyu, kia kima zéanzu. Kaiwe kiwa imuhuc héṇteḡicma hélacnec

zétécgéanzu, nén nalé yomuac séséc imi hia ménda ninjegicanzu? ⁴ Hicnjsai biria zéma kaiseroya imuhucyanén séséc icnéj ménda memeya imuhucyawac hémbin zé wananzu. Wanu ionac séséc imi tosara qahac, nén Anutuac tilin tilin ic Yonawac séséc imi sac meyu hémmu. Yesu imi imuhuc zéma wai énécmima kenec.

Farisaio zéma Sadukaio ionac yis imuac goro ac.

⁵ Kemma tohotoho ichéra iniguc zékén nénéwéc kenjic. Wanu tohotoho ichéra ienen elun unuyu samén mén ménda mema kenjic. ⁶ Wanu Yesunén yomuhuc énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis ninjac técgina nimma galen memu. ⁷ Imuhuc zéyu sugcinaiguc yomuhuc ninjésima emininjic; Samén ménda mema hazin imuac nin imuhuc zézac. ⁸ Yesunén hénia ninjasarima yomuhuc zéma énézéyec; Ninzén ninzénjina komocdiadac, samén ménda mema hazu imuac némac ninjac zé eminin wankeczu? ⁹ Samén 5 imi ic 5,000 sécgé énécmiyuguc nene boronja tocgégic nenjen dahec kuagina qedarec imi ini méndagucnec ninjasarizu? Wanu némac ninjac méndadac ninqelizu? ¹⁰ Wanu samén 7 imi ic 4,000 sécgé énécmiyuguc nenjen dahec metocgégic? ¹¹ Samén nin ménda zézua, nén Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis ninjac galen memu ninjac zézua imi némac nin ménda ninjasarizu? ¹² Imuhuc zéyu yis saméniguc hianzu imuac galen memu nin ménda zéyec, nén Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac paken ac ninjac imuhuc zéyec imi ninjasarigic.

Petero Yesuac héniaia ninzénghéma zéauyec.

¹³ Yesu Kaisarea Filipi baec tasiaiguc haréma tohotoho ichéra qesiénécmima zéyec; Ic embac ienenē Icac Nanawac méré zéanzu? ¹⁴ Qesiénécmiyu melemma zégic; Tosara imi doku naec haka ic Yohane zéanzu, tosara imi Elia, Tosaranénē Yeremia me Anutuac tilinē tilinē ic ionarunec ménē zéanzu. ¹⁵ Imuhuc zégic qesiénécmima zéyec; Wanu enaoc, nuac ninac méré zénéhanzu? ¹⁶ Imuhuc qesiénécmiyu Simon Peteronénē zéyec; Gi imi Kristo, Anutu kekecyaguc iwac Naṇa. ¹⁷ Imuhuc zéyu Yesunénē melemma zéyec; Yohaneac naṇa* Simon, gi imi mérianḡaguc! Zézan imi séwi zéma sac igucnec hahaya qahac, nēḡ kurumenē Maṇḡocnanénē zéhicḡi gēnzac. ¹⁸ Imuac gézéwa ninna, gi imi Petero† wanu zamanḡin imuac qahaiguc hēnaorinḡa meyacḡémaḡ. Wanu humumia ionac baec dumuḡa imuac kuhanénē méndagucnec onogicmac. ¹⁹ Wanu ni kurumenḡac hēḡgalen amawac nagu auauyawac kuha imi gi gémmaḡ. Némac iwawai baeciguc zikina kurumenḡiguc momacnec zikizikia wammac. Wanu némac iwawai baeciguc hulacna kurumenḡiguc momacnec hulachulara wammac. ²⁰ Imuhuc zéma eneyaoc Kristo‡ wanzac imi ménḡac mén ménda énézému ninac tohotoho ichéra zéseli énécmiyec.

* **16:17:** Girik aciguc; Bayohane. † **16:18:** Neḡan aciguc zamanḡin. ‡ **16:20:** Me Hebiraio aciguc; Mesia.

Yesunéh eneya humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac bian ac zéyec.

²¹ Nalé imuaru hénima i Yerusalem kenju ic kunen zéma hofac oo ic kiwahécgina zéma hénacac kiwi ic ionac méraiguc emma qenzen manzen sasala mihicnyu qegic humuyu ai meme haréwéc wanu humuc igucnec qelima yacmacac hezac imi tohotoho ichéra zéasari énécmiyec. ²² Imuhuc énézéyu Peteronén wagicma qizizingéma kemma ac yomuhuc zémiyec; Min kewuna, goiga héina, haka imuhucya méndagucnec hicnigémmac. ²³ Imuhuc zéyu Yesu imi lilینگéma Petero ézéyec; Biria minjina, andénaiguc kemma nanna. Gi imi tisuqisurac qamén, nuac hénana hézicgé nénzan; Gi imi Anutuac ewa sin ménda méndacma ic onac ewa sin méndaczan. ²⁴ Imuhuc zéma dunja tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic ménénén ni méndac némmañ zé eneya qaecgé amuma eneya ic héngeña wéndaraya huama méndac némmac. ²⁵ Ic mén kekecy a ngétiyu sohomac, nén nuac nin wamma kekecy a waimac imi mihicnimac. ²⁶ Ic ménénén baecac iwawai momac yanda a ngétiyuguc dunja kekecy a sohomac imi némacnéñ iwac muru hiabia wammac? Me némacnéñ kekecyawac kitiwa hia kumacac séc wammac? ²⁷ Icac Naja imi Mangocyawac edamuiguc kua meme unahéra iniguc hama wawan memeginawac séc kitic ku énécmimac. ²⁸ Imuac hélacnec énézézua, yomi nanzu onac murunec tosara enen ménda humugicnec Icac Naja imi Ic Kewu qac bunayaguc hamac.

17

Yesuac kic tanera imi melemma tanera mên wanec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu Yesunénj Petero, Yakobo zéma Yakoboac munia Yohane onagiru baec boŋaiguc eŋacnec eŋgic. ² Wanju kicginaiguc tanera mênj wanec. Kic ségéria imi kaiwe ésécnec asariyu, séwi usuya imi asac mararaŋ yanda ésécnec wanec. ³ Wanju ninzu, Mose zéma Elia hicŋi énécmima Yesuguc ac wanjic. ⁴ Peteronénj haka imi hémma Yesu yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewunina, neŋaŋ you kecziŋ imi nimba hiabia wanzac. Siŋganénj imuac wanju hali haréwéc meni, mênj guac, mênj Moseac, mênj Eliawac wammac. ⁵ Imuhuc zémanec naŋu, ninzu, ho-susu asahagucnéŋ hoturu énécmiyec. Wanju ninzu, ewa mênj hosusu igucnec yomuhuc zéyec; Youmi imi nena Naŋ sorocna. Iwac niŋ ségiségi yanda wanzua. Imuac ara niŋtoho wammu. ⁶ Tohotoho ichéra ienenj imuhuc nimma bacgina kunenj yanda yandiyu baeciguc mama sicgéma kicgina musaŋgéma hegic. ⁷ Wanju Yesunénj ho-sucginu hama onosima zéyec; Yacgic, bacgina ménda yandiyu. ⁸ Imuhuc zéyu kicgina hima meyacma héŋgic mênj qahac, néŋ Yesunénj sac naŋu héŋgic.

⁹ Boŋa igucnec mawiŋ zé mama Yesunénj zéseli énécmima zéyec; Haka deguc hénzu imi ménda énézégicnec kenkecma Icac Naŋa humuc igucnec yacmac. ¹⁰ Zéyu tohotoho ichéra ienenj qesimima zégic; Imuhuc wanju némac niŋac héna acac kiwi ic ienenj Elianénj walac hamacac hezac zéanza?

¹¹ Yesunéh acgina melemma zéyec; Imi hélacnec, Elia hama iwawai moczon héiqeli wammac. ¹² Wañu énézéwa ningic Elia imi bec hayec. Wañu ienen ménda héntegicma singinawac iwawai hénia hénia wammigic. Imuhuyanec Icac Nañá imi acguc méraginaiguc emma qenzen manzen nimmac. ¹³ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen doku naec haka ic Yohaneac zéyec imi ninjasarigic.

Yesunéh merac mén uña biriaguc mehiaru-miyec.

¹⁴ Wañu ic embac tun ionac muru kenigic ic ménén Yesuac muru hama wésiaiguc simin héimiyec. ¹⁵ Wañu yomuhuc zéyec; Min Kewu, nuac nañnawac nin ewaga biriyu, humuc turucya gelec malec qahac wammiyu naléya naléya gericiguc me dokuiguc hingacanzac. ¹⁶ Tohotoho ichécga ionac muru wagicma hawa ienen mehiaru mimuac séc qahac wañec. ¹⁷ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Oh! hicñisai yomi ninzén ninzéngina qahac, kaiziliwen ginaguc imi, nalé dahecac séc kechoruma ini bisiqatén wañ énécmimañ? Ic merac imi you nuac muru wagicma hagic. ¹⁸ Imuhuc zéyu wagicma hagic Yesunéh uña biria ac geriwaguc wammiyu ic merac iwac murunec éréma hama kenec. Wañu imuarunec mia merac imi hiaruyec. ¹⁹ Wañu tohotoho ichéra ienen Yesu eneyacneciguc élénec hicñimima qesimigic; Némac ninac nini uña biria nesimiwiñac séc ménda wañec? ²⁰ Qesimigic melemma zéyec; Ini ninzén ninzéngina moczon komocdiadac imuac

ninjac nesimuac séc qahac wanjec. Ac hélawac zéwa ninjic, ini ninzén ninzéngina komocdiadac saiwa gocmia séc késa kecmu imi baec boña yomuac mia yomuacnec yacma eri kenna zégic hia yacma kemmac. Onac muru iwawai ménj osiosiya ménda wammac. ²¹ Wanju imuhucya imi nene zikima zéwelec ménda wammuiguc imi waima kemmacac séc qahac.

Yesu imi enjeya humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac munjuc bian ac zéyec.

²² Wanju Galilaia baeciguc enjau haréma imuaru Yesunénj yomuhuc énézéyec; Icac Nana imi andé qemigic ic ionac méraiguc emmac. ²³ Enju qegic humumac. Wanju ai meme haréwéc wanju humuc igucnec meyac mimia wammac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj ewa biri kunenj yanda wanjic.

Yesu zéma ocmunj téréyawac takis.

²⁴ Yesu zéma tohotoho ichéra enenj Kafanaum ama arenja yandaiguc harégic ocmunj téréyawac ai yawunjac takis meme ic ienenj Peteroac muru hama qesimigic. Kiwi icgina imi ocmunj téréyawac takis* ménda haianzac me? ²⁵ Zéyu, Peteronénj haianzac zéma ama qeriaiguc éréyu Yesunénj bec ninjegicma yomuhuc qesimiyec. Simon, gi dimuhuc ninzanj? Mérac murunec

* **17:24:** 2 Dirakima; Ic ménjac ai meme momacgucac ai boña imi 1 Dirakima, wanju Yuda ic imi minj séc ocmunjac takis yawunj séc 2 Dirakima haianjic. Imi mia Izipte baec igucnec éréma Sainai baec boñaiguc zanjégina olongic nalé imuarunec hénima kekecgina angénj tiénécmiyec Anutuac muru kekecginaawac boña zéma haianjic.

baecac ic kewu ienen takis meanzu? Nanhécgina ionac murunec me tosara ionac murunec? ²⁶ Qesiyu Peteronén melemma zéyec; Tosara ionac murunec. Imuhuc zéyu Yesunén zéyec; Imuhuc wañu nanhécgina ienen en kecmu. ²⁷ Wañu imuhuc wanni niñgic biriwaç niñac, imuac zékéniguc kemma hawic gilina lambéc mén walac kimac imi héréna éréyu kuaya mesacgéma hénna qeriaiguc soukiwa gocmia momacguc† heyu mema kemma gença zéma nuac buña haina hiñgaru.

18

Ic eñeña héla.

¹ Nalé imuaru tohotoho ic enen Yesuac hosucgéma zégic; Mérénén kurumenac héngalen ama areña yandaiguc kunéngina wanzac? ² Imuhuc zégic merac komoc mén qaru hayu oporu suginaiguc nanec. ³ Nañu yomuhuc zéyec; Ni hélacnec énézézua, ini qerigina melemma nambérac ionac séciguc ménda wammu imi, kurumenac héngalen amaiguc ménda keremmu. ⁴ Imuac bec mérénén merac komoc yomuhucya éséc memaamuma kecmac iminén mia kurumen amaiguc kunéngina wammac. ⁵ Wañu mérénén mén nambérac komoc yomuhucya nuac qacnaiguc héihéré mizac imi mia ni héihéré nénzac.

Képésicac ewa ewa.

† 17:27: Girik aciguc; Statira imi soukiwa golinén memeya. Wañu 4 Dirakimawac séc wañu ic éréhécac ocmuñ takis imuac séha wanzac.

⁶ Waŋu mérénénj ménj merac komoc komoc ni ninzénngé nénzu ionac sugina igucnec ménj hinocgémiyu kápésic wammaciguc ic hinocgémiyec imi mia déménjaiguc hoc yandanénj qatémima konduniguc giligic dumunjaiguc hinjacmac imi bakia efefia wanzac. ⁷ Yei ewa biric yandanénj manam batuc ai ninjac baeciguc heanzac! Manambatuc imi hamacac hezac, nénj ménénnénj ménj manam batuc waŋ énécmimac iwac muru imi saec hemimac. ⁸ Imuac méraganénj me hénaganénj manam batuc waŋgénju hericma gilina keŋu. Waŋu purinénj kekec seliiguc kerembésémaŋ iminénj ninna efefia wammac, nénj héná méraga éréhécnec geric hémbénaŋaiguc giligic hinjacbésémaŋ iminénj ninna réwéria wammac. ⁹ Imuac kicganénj manam batuc waŋgénju kápésic waŋanzaŋiguc kicga néfindinéma gilina kemmac. Kicga momacgucnénj kekec hémbénaŋaiguc kerembésémaŋ iminénj guac hia wammac. Waŋu kicga éréhécnec geric siaiguc giligic hinjacbésémaŋ iminénj ninna réwéria wammac.

Rama rouc wawaŋawac qelumbec ac.

¹⁰ Técgina nimma kecgic, nambérac komoc komoc yomuhucyawac ninjic mamaya wambac ninjac. Zéwa ninjic, ionac kua meme unjagina imi kurumeniguc nalé séc kurumenj Maŋgocnawac kic ségéria hémma kecanzu. ¹¹ Icac Naŋanénj rouc wamma kekec kápésicgina igucnec metecgé énécmimaŋ zé hayec. ¹² Deic ninzu? Ic ménj ramaya 100 hemizac zéwiŋ. Waŋu suginaiguc

ménénē sohoma kemmaciguc ramaya 99 imi onoporu nanjic baec bonjaiguc kemma rama so-hoyec imi ménda mihicniman? ¹³ Ni hélacnec énézézua sohoec imi mihicnizaciguc imuac nin mia 99 ménda sohogic ionac ninac ségiségi wanzac imuac séha ogicqogic wamma ségiségi yanda wammac. ¹⁴ Imuhucyanec Mangocgina kurumenjiguc keczac iwac kiwaiguc komoc ko-moc yomi ionarunec ménénē mén birima qahac wammac ninac ewa sinā ménda hemizac.

Ic ménac képésic zégési mimia.

¹⁵ Hénāorin ionarunec alaga ménénē képésic wan gémaciguc kemma ekacneciguc képésic ya imi ézéna hémmac. Wanu acga ninzaciguc imi alaga biria igucnec munjuc wagiczan wanzac. ¹⁶ Wanu acga ménda ninzaciguc, ic momacguc me éréhéc oragicna enawu kemma héipuc ic éréhéc iorac kuagiranén alagawac ara momacguc momacguc meseligic ménda qaecgémac. ¹⁷ Wanu ewa seli wamma acgina ménda nimmaciguc hénāorin énézégic nimmu. Wanu hénāorin ionac ac imuhucyanec ménda nimmaciguc, ic enia me takis meme ionac wan énécmiwu ésécnec wammimu.

¹⁸ Ni hélacnec énézézua, némac iwawai ini baeciguc zikimu imi kurumenjiguc zikizikia wammac. Wanu némac iwawai baeciguc hulacmu imi kurumenjiguc hulachulara wammac. ¹⁹ Wanu munjuc énézéwa ninjic, baeciguc onarunec éréhécnén iwawai mén ninac ewa momac wamma qesimaoc imi Mangocna kurumenjiguc keczac inén ninu moczon orac

murū wandac wandara wammac. ²⁰ Waṇu éréhécnéṇ me haréwécnéṇ nuac qacnaiguc tocgézu imi ni acguc imuaru sucginaiguc kecṣua.

Képésic waiwaiyawac haka.

²¹ Waṇu Peteronéṇ Yesuac hama yomuhuc qesiyec; Miṇna, alananéṇ biria waṇnéṇu hatac dahec képésicya waimimaṇ? Keṇkecma hatac 7 imuac séc waimimaṇ? ²² Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Gézéwa niṇna, hatac 7 sac qahac, néṇ tuṇ 70 imi arec 7 imuac séc waimiwésémaṇac zézua. ²³ Imuac kurumeṇac héngaleṇ ama areṇa yanda imi ic kewu mén welen qeqehéra iniguc taségina héimindiṇi wammaṇ zé waṇec ésécnec. ²⁴ Ic kewu imi héimindiṇi ai imi héniyec. Héniyu ic mén iwac muru taséya 10 tausen Talanti* hemiyec imi wagicma érégic. ²⁵ Waṇu ic iwaru soukiwa mén ménda hemiyu kumacac séc qahac waṇec. Imuac niṇac ic kewunéṇ ic imi eṇeya zéma iniṇ merachéra zéma iwawaiya hemiyec imi moczon haigic boṇ megic soukiwa iminéṇ tasé imi kumac niṇ zéyec. ²⁶ Imuhuc zéyu welen qeqe ic imi wésiaiguc mama sicgémima welecma zéyec; Bénzén mambéc waṇnéṇna ni taséna moczon kugémmaṇ. ²⁷ Imuhuc zéyu welen qeqe ic iwac miṇinanéṇ ewa biric wamma tasé imi audacma waimiyu keṇec. ²⁸ Waṇu ic iminéṇ mama kemma ai ic momacya mén taséya 100 Denarion†

* **18:24:** 1 Talanti imi soukiwa golinéṇ memeya, ic ménac ai meme momacgucac ai boṇa 1 Denarion imuac 6,000 ogicma eeyaguc waṇec. † **18:28:** 1 Denarion imi ic ménac ai meme momacgucac ai boṇa imuac séha.

hemiyec imi mihicɲima déménjaiguc késama melanzima zéyec; Guac tasé nuac muru hegénzac imi kuma nénna. ²⁹ Waɲu ai momacya imi ic iwac héniaiguc mama simiɲ héimima welecma zéyec; Bénzénj mambéc waɲnénnna kugémmaɲ. ³⁰ Waɲu imuac ménda wamma taséya kudacmaguc mamac niɲac hésa amaiguc oporec. ³¹ Waɲu ai ic tosara ienenj haka hicɲiyec imi hémma niɲgic biri qiria waɲu kemma haka hicɲiyec imi moczoɲ miɲgina ézédacgic. ³² Imuhuc zégic miɲginanénj ic imi qaru enj yomuhuc ézéyec; Gi welenj qeqe biria kétik téngénj! Welec nénna guac tasé imi moczoɲ audari. ³³ Neɲ guac waɲi éséc nec gi acguc ai momacga goiya héimiwésémaɲac ménda heyec me? ³⁴ Imuhuc zéma hazéc yanda wamma taséya imi kудару hulacmimu niɲac hésa ama galénj ionac méraginaiguc oporec. ³⁵ Imuac niɲac ménénj ménj alaginawac kápésic imi ewa qeriginanénj ménda waimimuiguc kurumenj Maɲgocnanénj imuhucyanec mia waɲ énécmimac.

19

Eu iniɲac hénna dindiɲa.

¹ Yesu ac imi zéyu tecgéyu Galilaia baec waima Yodan doku nówéc Yuda baec suciguc keɲec. ² Keɲu ic embac tuɲ yandanénj méndacmima keɲgic baec imuaru hafiginaguc imi mehiaru énécmiyec.

³ Waɲu Farisaio ic ienenj hama batucgéma qe-sigic; Ic ménénj hénia imuac me imuac iniɲa hia waimimacac hénna ménj hezac me? ⁴ Zégic melemma zéyec; Mihicɲi mihicɲi miɲginanénj

hénihéniaiguc ic momacguc zéma embac momacguc meérécmima ac yomuhuc zéyec imi ini ménda oloññianzu? ⁵ Hénia imuac niñac icnéñ neñgoc mañgocya wai érécmima kemma iniñawac muru qékétayu éréhécnéñ momacguc wammaoc. ⁶ Imuac ieren imi éréhéc qahac, néñ séwi momacguc, imuac Anutunéñ toroqe érécmiyec imi icnéñ ménda méndéñ érécmimu. ⁷ Imuhuc énézéyu ienen yomuhuc zégic; Wañu hénia némac niñac Mosenéñ héric amuamuyawac kiwi omima mélina kenju zéyec? ⁸ Imuhuc zégic, Yesunéñ melemma énézéyec; Mosenéñ ewa qerigina selia imuac niñ wamma wai énécmiyec, néñ hénihénia igucnec imi imuhuc qahac. ⁹ Ni énézézu, mérénéñ mén iniña sañgima haka biria ménda wañeciguc hénia tosara niñac waimima embac mén memac imi kaisero wanzac.* ¹⁰ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen yomuhuc ézégic; Ic ménéñ iniñaguc hénia ac imuhucya tohomacac hezaciguc embac ménda mema kecmac iminéñ hia wammac. ¹¹ Zégic Yesunéñ melemma zéyec; Ac imi ic momac yandanéñ niñtohomuac séc qahac, néñ imuhuc meénécmimia sac imuhuc wammu. ¹² Ic tosia ienen neñgoc héri igucnec héñ wamma hicñianzu. Wañu mén imi icnéñ wañ énécmigic héñ wamma kecanzu. Wañu tosia ienen kurumenac héngalen ama niñac enaoc héñ ic ésécnec wamma kecanzu. Ac imi tohomuac séc imi enen hia tohomu.

Yesunéñ nambérac komoc komoc zéhiaru

* **19:9:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; Kaiseroiguc opoczac tanec wanzac.

énécmiyec.

¹³ Wanu Yesunén méria orucginaiguc haima zéwelec énécmimac nin ic embac tosara ienen nambérac komoc komoc onagicma hagic tohotoho ichéra ienen qetali énécmima ac wan énécmigic. ¹⁴ Imuhuc wangic Yesunén yomuhuc zéyec; Nambérac komoc komoc imi wai énécmigic nuac hagic, neu mēnda héiéncmigic. Kuruménac hēngalen ama imi komoc komoc imuhucya ionac buŋa wanzac. ¹⁵ Imuhuc zéma méria ionac orucginaiguc hai énécmimaguc baec imi waima keŋec.

Sac qeli sokiwa yandayaguc.

¹⁶ Wanu ninzu? Ic mēnén iwac muru ho-suru hama yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic, ni némac haka hiabia wamma kekec hémbénaŋa imi memaŋ. ¹⁷ Zéyu Yesunén yomuhuc zéyec; Némac nin haka hiabiawac qesinénzaŋ? Hiabia wanzac imi momacguc sac keczac. Wanu gi kekec hémbénaŋaiguc keremmaŋ zé wanzaŋiguc imi hēna ac tohowésémaŋ. ¹⁸ Imuhuc zéyu zéyec; Némac hēna ac ninac zézaŋ? Zéyu Yesunén melemma zéyec; Ic mēnda qehumuwésémaŋ. Kaisero mēnda wambésémaŋ. Kowu mēnda mewésémaŋ. Héipuc ac ikora mēnda zéwésémaŋ. ¹⁹ Nenŋoc maŋgocga eegira héiwsémaŋ. Wanu geŋga siŋ ninŋamuanzaŋ ésécnec alaga siŋ nim-miwésémaŋ. ²⁰ Zéyu zéyec; Ni imi moczoŋ tohodacma kecanzua, imuac némacnéŋ mēn nuac muru mēnda sécgézac? ²¹ Imuhuc zéyu Yesunén ézéma zéyec; Gi solananiman zé kemma hinac iwawaiga imi haina boŋa megic soukiwa

iminén maqeqeya énécmiwéséman. Imuhuc wanna kurumeniguc iwawai eeyaguc hegémmac. Wanu genga imi hama ni méndac némbéséman. ²² Imuhuc zéyu ac imi nimma ic merac imi hinac zéma soukiwaya yanda hemiyec imuac niñ ewaya biriyu kenec.

²³ Kenu Yesunén tohotoho ichéra énézéma zéyec; Ni hélacnec énézézua, ic hinac yanda ginaguc ienen kurumenac héngalen amaiguc kerembiñ zé osimu. ²⁴ Ni munğuc énézézua, kamele yañnéñ qodu kifañaguc kereñkereña imi bénzénadac, néñ ic hinac yanda ginagucnéñ Anutuac héngalen amaiguc kereñkereña imi osiosiya. ²⁵ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen nimma bacgina kuneñnec yandiyu zégic; Imuhuc wanu mérénenéñ añgén timimiawac séc wammac? ²⁶ Zégic Yesunén inicma énézézec; Imi ic enen memuac séc qahac, néñ Anutuguc imi iwawai moczoñ yanda medac medara. ²⁷ Imuhuc zéyu Peteronén melemma zéyec; Ninzañ, nini méndac gémbiñ zé iwawai moczoñ waidariñ, imuac némac iwawai késawiñ? ²⁸ Qesiyu Yesunén énézézec; Hélacnec énézézua, baec yomuac hainetec wawaña naléiguc Icac Naña imi eneya edamuya imuac ic kewu tataraiguc tacmac imuaru méndac néñanžu ini imi momacnec tatac 12 imuaru tacma Israelac kisic 12 imi niñgésima galengé énécmimu. ²⁹ Wanu mérénenéñ mén nuac qacnawac wamma amaya me dara munia me nauña me neñgoc mañgocya me merachéra me baec aiya waizaciguc imuhucya imi 100 imuac séc ogicma mema kekec hémbénaña imi mératéc

memu. ³⁰ Nérj walac wanzu ionarunec sasalanérj andia wammu. Wañu andia wanzu ionarunec sasalanérj walac wammu.

20

Waiñ aiiguc ai meme imuac qeqaiñ ac.

¹ Kurumenjac héngalenj ama areña yanda imi ai miñina méñnéñ waiñ aiyaiguc ai memu niñac ai ic énépésimanj zé siñunec yanda yacma keñec ésécnec. ² Kemma ai meme momacguc imuac boña Denarion* momacguc enjac enjac énécmimanj zéyu ewa momac wañgic méli énécmiyu waiñ aiyaiguc kereñgic. ³ Wañu siñunec 9 kilok séc wañu nénagémba sombeniguc kemma ic tosara iniru enj nañgic ⁴ yomuhuc énézéyec; Ini acguc nuac waiñ aiiguc kemma ai megic boña séhaiguc énécmimanj zéyu nimma kereñgic. ⁵ Wañu 12 kilok zéma maria 3 kilok imuac séc imuaru muñguc kemma imuhuyanec wañec. ⁶ Wañu maria 5 kilok séc wañu kemma iniru ic tosara muñguc ai qahac enj nañgic yomuhuc énézéyec; Némac niñac kaiwe herec ai ménda mema enj nanzu? ⁷ Zéyu melemma zégic; Méñnéñ méñ ai icac ménda nénépésizac. Zégic ini acguc nuac waiñ aiiguc kereñgic zéma énézéyu kereñdacgic. ⁸ Ama siñima hayu ai miñinanénj hama galengina ézéma zéyec; Ai ic unuruna tetcgiaiguc hazu ionac murunec hénima ai boña énécmima keñkecma walac hazu ionac énécmima tecgémac. ⁹ Zéyec séc wañu

* **20:2:** Romawac soukiwa; ic méñac ai meme momacgucac ai boña imuac séha.

maria 5 kilok imuaru hagic ienen hama Denarion momacguc momacguc késagic. ¹⁰ Késagic walac walac hagic ienen hama hémma bongina meemma nénécmiyu késawin zéma ningic, nén ini imuhucyanec Denarion momacguc sac enac enac énécmiyu késagic. ¹¹ Imuhuc késama ai mininawac njindic njunduc ac zéma ac yomuhuc zémigic; ¹² Anduguc hagic ienen kaiwe kiwa 1 aua sac ai mezu. Wanu nenen mia ai yéwéria ai meme momacgucac séc kaiwe geriwaiguc namma mezin, nén ionac aigina bona imi nonac séc énécmizan. ¹³ Imuhuc zégic ai mininanén ionarunec mén yomuhuc ézéyec; Ala Denarion momacguc ninac acnira ménda zikizic me? Ni késpedes mén ménda wangénzua. ¹⁴ Imuac bonkawac mema kenna, andu hagic ionac aigina bona onac séciguc énécmiman iminén ewa sinna wanzac. ¹⁵ Nena iwawainanén ewa sinawac wammanac hena ménda hezac me? Hakana hiabia imi kicginanén hémma nimbupuc wanzu? ¹⁶ Suruc imuac séc andianén walac wammu, wanu walacnéj andia wammu.†

Humuc igucnec yacyacwac zéyu hatac haréwéc wanec.

¹⁷ Wanu Yesu imi Yerusalem kemman zé kemma henaiguc tohotoho ichéra 12 enacnec énépésima yomuhuc énézéma zéyec; ¹⁸ Ninzu, neñan Yerusalem enzin. Imuaru Icac Nanja imi hofac oo ichécgina zéma hena acac kiwi

† **20:16:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc; Sasala unuruyec, nén éréhécnén mén angé tiénécmiyec.

ic ionac méraginaiguc opocgic ienen humucac buñawac zétecgé mimu. ¹⁹ Wañu zédesi wammima hihilocnéñ qericma qema ic héñgeña wéndaraiguc qegic humumac niñ ic enia ionac muru melenmigic kemmac. Wañu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec yacmac.

Sebedeac iniñanéñ nanñhérawac niñac Yesu zéwelecmiyec.

²⁰ Nalé imuaru Sebedeaioc iniñanéñ nanñhéra iriguc hama Yesuac muru sicgémima iwawai mén niñac welecmiyec. ²¹ Welecmiyu ézéma zéyec; Gi némac iwawai niñac wanzañ? Zéyu embac iminéñ yomuhuc zéyec; Nuac nanñhércna yomi niñérécmína guac héñgaleñ ama areñ yandaiguc méñnéñ héigaiguc méñnéñ kanagaiguc tacmaoc. ²² Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Ini hénia ménda nimma imuhuc qesinéñzu. Ni doku howuraguc neman zé wanzua imi iri hia nemaoc?† Zéyu zéyoc; Imi sécnira. ²³ Zéyic Yesunéñ zéyec; Imi hélacnec, iri doku howuraguc neman imi nemaoc, néñ héinaiguc zéma kananaiguc tatara imi neñ niñérécmimawac ménda henénzac. Tatac imi mérac méré mañgocnanéñ mézézéñgé érécmiyec iorac buña wammac. ²⁴ Imuhuc wañgic tohotoho ichéra 10 ienen ac imi nimma dara munia iorac niñgic biriyc. ²⁵ Wañu Yesunéñ unuruyu hagic énézéyec; Ic enia ionac galenñécgina ienen siñginawac galenñgé énécmianzu. Wañu ic kunen

† **20:22:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; Doku naec haka wañ némmu imi wañ énécmigic hia naecmu?

hécgina ienen ic kewu waŋ énécmianzu imi ini hia ninzu. ²⁶ Nén sugginaiguc imi imuhuc qahac, nén onarunec ménénén mén kunenŋina wamman zéma sugginaiguc welen qeqe kecmac. ²⁷ Waŋu mérénén mén walac wamman zé wanzaciguc welen qeqe icgina wammac. ²⁸ Icac Naŋa imi welen qemimu niŋac ménda mayec, nén welen qeénécmiman zé mayec. Waŋu eŋeya kekecyia ic embac sasala ionac énécmima doegina memaŋ zé mayec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

²⁹ Waŋu ienen Yeriko ama areŋa yanda waima keŋgic imuaru tuŋ yanda Yesu méndacmima keŋgic. ³⁰ Keŋgic, ninzu, kichilic ic éréhécnén héná giŋgiŋaiguc tacma niŋic Yesu imi hama orogicma keŋu qacma zéyoc; Miŋ Kewunira Dawidiac qeli, wéséga niŋ nérécmima. ³¹ Imuhuc qaric, ic tuŋ ienen ac geriwaguc waŋ érécmima qetali érécmima acgira qaimac niŋac ac waŋérémigic, nén ieren muŋguc yanda qacma zéyoc; Miŋ Kewunira, Dawidiac qeli, wéséga niŋnérécmima! ³² Qaric Yesu tilanzima namma ururuma zéyec; Iri némacac waŋ érécmiman niŋac wanzaoc? ³³ Qesi érécmiyu zéyoc; Miŋnira, niri kicnira hima hémbi niŋac wanzic. ³⁴ Imuhuc zéyic Yesunén ewa biric waŋ érécmima kicgira osiyu imuarunec kicgira hima Yesu méndaroc.

21

Yesu Yerusalem eŋu hériŋ memigic.

¹ Yesu zéma tohotoho ichéra ienen Yerusalem hosuraiguc keŋgic nalé imuaru, Oliwa boŋaiguc

Betfage ama areña taru imuaru keremma Yesunéh tohotoho ichéréra éréhéc méli érécmima yomuhuc zéyec; ² Iri eri wéségiraiguc ama areña taczac imuaru kemma nalé idacmuarunec donki mén merawaguc qatégic nanjic iricmaoc. Iricma imi hulacma oragicma nuac muru hamaoc. ³ Wañu ménénj ara mén érézémuiguc Minj Kewunéh imuac niñac wanzac imuhuc zéyic imuarunec donki éréhéc imi méli érécmimac. ⁴ Wañu imi moczoñ kua meme ic ménac ackuazéc yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac niñac imuhuc hicñiyec; ⁵ Béracna Zion yomuhuc ézégic; Hénna! Ic kewuganéh guac hazac. Inén gum bénzénzénj wamma donki qahaiguc tacma hazac, donki merawa qahaiguc. ⁶ Wañu tohotoho ic éréhéc ierenj kemma Yesunéh érézéyec séc wañoc. ⁷ Wamma donki zéma merawa imi oragicma hayic séwi usugina imi iorac qacgiraiguc lémbécgic Yesu imuac qacgiraiguc tarec. ⁸ Wañu ic embac tunj yandanéh malekugina hetecgéma hénaiiguc lémbécgic kenec. Wañu tosanénj ic hawa harénaguc imi kuma hénaiiguc témbécgic. ⁹ Wañu ic tunj yanda walac andu wammima kenjic imi enenj yomuhuc zéma hérianj haimigic; Ohec wahec! Dawidiac qelia! Ohec wahec! Mérianjaguc, Minj Kewuninawac qaraiguc hahaya! Ohec wahec, kurumenj ouac ouyaguc! ¹⁰ Wañu hama Yerusalem kereñu ama miñina momac yanda ienenj aurima welicgéma qesima zégic; Ic yomi mérénénj? ¹¹ Qesigic ic tunj yandanéh énézéma zégic; Yomi kua meme ic Yesu, Galilaia baec Nazarete ama areña igucnec.

Yesunénj ocmun̄iguc haka biria wan̄gic nesi énécmiyu madacgic.

¹² Yesunénj ocmun̄j téréyaiguc emma imuac somben̄iguc iwawai nénnagém̄ba wamma nan̄gic imi nesi énécmima soukiwa meamugic ionac zae zéma kembo nei haigic ionac tatac imi melen̄u madarec. ¹³ Imuhuc wamma yomuhuc énézéyec; Ac kiwi yomuhuc oyecac hezac; Nuac amana imi zéwelec welecac ama zému zéyec, néj ini imuhuc wan̄gic kowu nene ionac ban̄ec ésécnec wanzac.

¹⁴ Wan̄u kic hilic zéma ic purīja ienen̄j ocmun̄j téréyaiguc iwaru hagic mehiaru énécmiyec. ¹⁵ Wan̄u hofac oo ic kiwahécgina zéma hén̄a acac kiwi ic ienen̄j haka welic welicgia Yesunénj wan̄ec imi zéma nambérac ienen̄j ocmun̄j téréyaiguc qacma, Ohec wahec, Dawidiac qeli! zégic in̄icgic qerigina biriyec. ¹⁶ Wan̄u qesima zégic; Gi nambérac ienen̄j némac ac zézu imi hia ninzan̄? Imuhuc zégic, Ninzua zéma énézéyec; Ini imi ac yomuhuc hezac imi mén̄j ménda oloṅgic? Nambérac zéma namu nene ionac kuaginaiguc mepé qepési hai énécminec. ¹⁷ Imuhuc zémaguc wai énécmima ama aren̄a yanda demin̄aguc imuacnec mama kemma Betania ama aren̄aiguc kemma sin̄iya imuaru kerec.

Yesunénj fik ic saec ac wammiyu humuyec.

¹⁸ Sin̄unec ama aren̄a yanda imuaru lilingéma kemman̄j zé kemma hén̄aiguc nene nin̄ac wan̄ec. ¹⁹ Imuhuc wamma hén̄u hén̄a giṅgīn̄aiguc fik ic mén̄j nan̄u imuaru kemma hocma hén̄a mén̄j qahac, néj harén̄a sac hém̄ma fik ic imuac zéyec; Nalé tetcgia qahac guarunec hén̄a mén̄j ménda

hicnimac. Imuhuc zéyu fik ic imi nalé imuarunec humuyec. ²⁰ Tohotoho ichéra ienen haka imi hémma welicgéma zégic; Fik ic yomi dimuhuciguc focdac humuzac? ²¹ Zégic Yesunén acgina melemma énézéyec; Ni hélacnec énézézua, ini ewa éréhéc ménda wamma ninzénngému imi haka fik ic imiguc hicniyec imuhucya sac qahac, nén baec boña yomuac nin yacma kemma konduniguc hingacna zégic imi acguc hia hicni énécmimac. ²² Ini zéwelec aiguc iwawai imuac me imuac ninzénngéma zéwelecgc imi moczon ninénécmiyu medacmu.

²³ Wanu kenkecma Yesunén ocmun téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmima keru hofac oo ic kiwa hécgina zéma galen ienen iwaru kemma yomuhuc zéma qesimigic; Gi némac kuc bujanén ai imi meanzan? Mérénen kuc buña imi génc? ²⁴ Zégic Yesunén ac yomuhuc zéma melen énécmiyec; Ni acguc ac momacguc qesi énécmiwa nézégic nimmaguc nen imuhucyanec némac kuc buñaguc ai yomi meanzua imi énézéman. ²⁵ Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumen igunec me ic igucnec? Imuhuc zéma qesiyu ienen enawu ac yomuhuc emininigic; Kurumen igunec hayec zéni némac ninac ménda ninzénngé migic zémac. ²⁶ Wanu ic embac ienen Yohaneac Anutuac kua meme ic zéma ninzénngéanzu imuac nin ic igucnec hayec zéwin zéni ionac ninac zénénrina hirizac. ²⁷ Imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézégic; Ménda ninzin. Imuhuc zégic duña Yesunén yomuhuc énézéyec; Ni imuhucyanec némac kuc buñaguc iwawai

yomi waŋaŋzua imi ménda énézémaŋ.

Niŋ tohotoho hakawac qeqaiŋ ac zéyec.

²⁸ Ini dimuhuc ninzu? Ic ménénén naŋhéréra keríc, naŋa walac iwac kemma ézéyec; Naŋna gi erac kemma waiŋ ai mena. ²⁹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ménda kemmaŋ. Imuhuc zémaguc duŋa ewaya melemma keŋec. ³⁰ Waŋu maŋgoc imi naŋa ménac muru kemma imuhucyanec ézéyec. Zéyu melemma zéyec; Maŋgocna hia kemmaŋ. Waŋu inén imuhuc zémaguc ménda keŋec. ³¹ Sucgiraiguc mérénén maŋgocac ewa siŋ méndacma waŋec? Zéyu melemma zégic naŋa walac. Zégic Yesunén énézéyec; Ni hélacnec énézézu, takis meme ic zéma héná yanda embac enen ini onogicma walac Anutuac héŋgaleŋ amaiguc keremmu. ³² Yohanenén haka solanawac héná énézémaŋ zé hayec. Waŋu ini ménda ninzénégic, nén takis meme zéma héná yanda embac enen ninzénégic. Waŋu ini haka imi hémmaguc kilenɗac ewagina ménda melemma ménda ninzénégic.

Soukiwa ai ic biria

³³ Qeqaiŋ ac mén zéwa niŋgic; Ai miŋina ménénén baec méniguc waiŋ ai medacma demin meyu lelcgéyec. Waŋu waiŋ héla dokuya memeyawac hogoc mén meyacgéma imuaru galeŋ meme ama héŋgeŋa lesu herec mén megic eŋec. Imuhuc wamma boŋ meme ai ic ionac méraginaiguc haima baec ménu keŋec. ³⁴ Kemma keru héla metocgémuac naléya ducŋiyu welen qeqe ichéra ienen héla memu niŋac boŋa meme ai ic ionac muru méli énécmiyu keŋgic. ³⁵ Boŋa

meme ai ic ienen welen qeque ic énépésima mén humumia qegic, mén qehumugic, ménac hocnéh héigic. ³⁶ Imuhuc wangic munquc welen qeque ichéra zangégina walac kenqic imi ogicma méli énécmiyu kenqic. Wanu séc imuhucyanec wan énécmigic. ³⁷ Wanu tetecgiaiguc nanja mélima yomuhuc zéyec; Ienen nanja imi eeya héimimu. ³⁸ Wanu boja meme ai ic ienen nanja hémma yomuhuc zéma eminiñ wangic; Ic yomi kecma ai yomuac mératéc meme ic wammac imuac hagic qeni humuyu mératéc aiya yomi nejaoc mewin. ³⁹ Imuhuc zéma wain ai igucnec késama héréma séngangen hingacma qehumugic. ⁴⁰ Imuac nalé ménac wain ai mininanén lilingéma hamac imi boja meme ai ic imi dimuhuc wan énécmimac? ⁴¹ Imuhuc zéyu melemma zégic; Ai ic biria imi humuc zérabéra mihicni énécmima wain ai imi ai ic qacguc ai yawun nalé séc héla hianec haim-imuac séc ionac méraginaiguc soukiwa ninac ai imi hai énécmimac. ⁴² Yesunén munquc toro-qema zéyec; Ini kiwi téréyaiguc ac mén yomuhuc hezac imi ménda oloñanzu? Mericqe ic enen hoc mén héjara mema giligic kenkenja iminén ama imuac hoc oruha wanec. Haka imi Min Kewuac murunec hicniyu kicninanén hénni welic welicgiaguc wanzac. ⁴³ Imuac ninac ni énézézua, Anutuac héngalén ama areja yanda imi méragina igucnec onagicma baera ménac ic embac héla mihicnimu ionac méraginaiguc hai énécmiyu memu. ⁴⁴ Ic méjnén mén hoc imuac qahaiguc mayu zéngédacmac. Wanu hoc iminén ic ménac qa-

haiguc mayu qéséñu bororoña wammac.*

⁴⁵ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienen qeqaiñ ac imi eñañ niñ imuhuc zéyec imi ninjegicgic. ⁴⁶ Wañu ienen imi héná mén mihicñima Yesu késawiñ zé hochoc ai megic. Wañu ic embac ienen Yesu imi kua meme ic zéma nimmigic imuac niñac zénéñgina hiriyec.

22

3ammarénj memeac qeqaiñ ac.

¹ Yesunénj acgina melemma munguc qeqaiñ ac wamma yomuhuc énézéyec; ² Kurumenñac héngalenj ama areña yanda imi ic kewu ménénj nañawac zammarénj aria wammizac ésécneç. ³ 3ammarénj ariacwac hamu niñac kiwi oénécmiyec imi onac unurugic hamu niñac welenj qeqehéra méli énécmiyu kemma énézégic, nén ienen hawiñ zé ménda wañgic. ⁴ Wañu welenj qeqe tosara munguc méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héihéré énécmiyi imi onac yomuhuc énézému; Ninzu! Ni mariawac nene yanda oma nuac burumakao zéma beric yañ haléc yandaguc qe oma iwawai moczoñ zérénqérén wamma haidaczua imuac zammarénj ariaciguc hagic. ⁵ Zéyu kemma énézégic, nén gezac qeqe ménda wamma ménénj aiyaiguc kenju, ménénj nénngémba ai niñac kenec. ⁶ Wañu tosara enen ic kewuac welenj qeqehéra imi énépésima zédesi énécmima unuhumugic. ⁷ Imuhuc wañgic ic kewu iminénj qeri biric nimma yaré ic tunja mén

* **21:44:** Kiwi méranénj ooya tosaraiguc kembraña 44 yomi ménda hezac.

méli énécmiyu kemma sac nene ic imi unudacma ama arengina kumugic zedarec. ⁸ Wañu welen qegehéra énézéma zéyec; Zammarén aria imi bec mézézéngéwa hezac, néñ ic unuruyi imi enen eeginaguc ménda wanzu. ⁹ Imuac héná séraiguc kemma ic embac mihicñimu séc unurugic zammarén ariacwac hamu. ¹⁰ Imuhuc zéyu welen qeñ ic enen hénaguc séc kemma ic embac hia me biria mihicñi énécmigic séc onagicgic hagic. Hama tacma kenjic zammarén aria ama imi kuaya qeyec. ¹¹ Wañu ic kewunén ic embac hama tacgic imi inicmañ zé éréma héñu ic méñnéñ owo malekuya séha ménda haima hama tarec. ¹² Taru ézéyec; Ala gi némac niñac zammarén ariacwac maleku ménda héima hazañ? Imuhuc qesimiyu ic imi ac mén zéman zé osiyec. ¹³ Wañu ic kewu iminén welen qeñ ic yomuhuc énézéyec; Héná méria dérécgéma sénganjen sinji tunumaniguc giligic, imuaru siacma zéra kima tacmac. ¹⁴ Sasala unurugic, néñ gési énécmima énépésimacac séha imi éréhécdac.

Takis haihaiyawac qesiqesi ac.

¹⁵ Yesunén imuhuc zéyu tecgéyu Farisaio ic ienen amaginaiguc kemma azoroma acnéñ simba mén dimuhuc meni kima zéma niñarenjégic. ¹⁶ Niñarenj géma enañ tohotoho ichécgina zéma Herodeac ichéra tosara momacnec méli énécmigic Yesuac hama zégic; Kiwi ic, gi imi ic héla, Anutuac haka imi hélacnec ku nénécmianzanñ. Gi ic inicmañ zé séwiginawac ménda héñanzanñ imuac ic enenja me mamaya ionac kicginaiguc ewa éréhéc ménda wañanzanñ. ¹⁷ Imuac efima zéna ninni.

Geŋ niŋna Kisawac* takis haianziŋ imi hénac ac logizac me qahac? ¹⁸ Zégic Yesunéh ionac qeri biric imi niŋtegicma zéyec; Ikoc ic ini némac niŋac acnéŋ simba menénzu? ¹⁹ Takis buŋawac soukiwa méŋ nézéna hémba zéyec. Zéyu Denarion momacguc mema hagic. ²⁰ Waŋu yomuhuc qesi énécmiyec; Yomi mérac ireha zéma némac kiwi ogic hezac? ²¹ Zéyu zégic; Kaisawac, imuhuc zégic énézéyec; Imuac Sisawac buŋa imi Sisa mima, Anutuac buŋa imi Anutu mimu. ²² Imuhuc zéyu ienen welicgéma waima keŋgic.

Humuc igucnec yacyac imuac qesiqesi ac.

²³ Ai meme imuaru Sadukaio ic humuc igucnec yacyac ménda hezac zéanzu imi enen Yesuac muru hama yomuhuc qesimigic; ²⁴ Kiwi ic, Mosenéh yomuhuc nénézéyec; Ic méŋ nambéracya qahac humumac imi munianéh qawéra mema darawac buŋa qeli mihicŋimac. ²⁵ Waŋu sucninaiguc dac muna 7 kecgic dacginanéh embac mema nambéracya qahac kecma humuyu, iwac iniŋa muniawac mériaiguc opocma keŋec. ²⁶ Andia zéma andiawac andia imuhucyanec waŋgic keŋu 7 moczoŋ imuhuc wandacgic. ²⁷ Imuac tetcgiaiguc embac imi acguc imuhucyanec humuyec. ²⁸ Waŋu ienen momac yanda embac imi megic imuac niŋ embac imi humuc igucnec yacyarawac naléyaiguc 7 ionac murunec mérac iniŋa wammac? ²⁹ Zégic Yesunéh yomuhuc melemma énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac kuha imi ménda niŋasarima

* **22:17:** Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu. Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

dindinaneç ménda ninjacgézu. ³⁰ Humuc igucnec yacyarawac naléiguc imi ic me embac ménda meamumu. Imuaru imi zammaréñac buña qeénécmimia imi ménda hemac, néñ kurumenjac Anutuac kua meme uña ésécnec kecmu. ³¹ Wanu eneñ humuc igucnec yacyarawac Anutunéñ ac yomuhuc énézéyec imi ménda olongic? ³² Ni Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu zéyec imi ménda oloñ héñanzu? Anutu imi humuc ic ionac Anutu qahac, néñ kic qeli ic ionac Anutu keczac. ³³ Ic tun yanda ieneñ Yesunéñ imuhuc ku énécmiyu nimma welicgéic.

Héna ac eñeña.

³⁴ Yesunéñ acnéñ Sadukaio ic menéñqe énécmiyu ara melemmuac séc qahac wanec. Wanu imuac surucya imi Farisaio ic ieneñ nimma azorogic. ³⁵ Azoroma ionarunec héna acac kiwi ic méñnéñ Yesu batucgé mima yomuhuc zéyec; ³⁶ Kiwi ic, héna ac suginaiguc némac acnéñ eñeña wanzac? ³⁷ Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Gi ewa qeriga moczoñnec qeri uñaga moczoñnec zéma niniñga moczoñnec Miñ Kewu Anutuga siña nimmiwésémañ. ³⁸ Héna ac iminéñ walac walac wanzac. ³⁹ Séha imuhucyanec méñ hezac imi yomuhuc; Gi genjac niñac siñniñ wanamuanzan séc alagawac siñniñ wammiwésémañ. ⁴⁰ Héna ac éréhéc imuaru mia héna ac tosara moczoñ zéma kua meme ic ionac ac moczoñ imi koro koroyawac nanzac.

Dawidiac naña imuac qesiqesi ac.

⁴¹ Farisaio ic azoroma kecgic Yesunén yomuhuc qesi énécmiyc; ⁴² Ini Kristoac† dimuhuc niñanzu? Mérac qelia? Zéyu zégic; Dawidiac qelia. ⁴³ Zégic Yesunén énézéyec; Imuhuc wañu Dawidi i Uñanén ézéyu dimuhuc niñac Kristoac, Miñ Kewuna zémima yomuhuc zéyec? ⁴⁴ Miñ Kewunén‡ nuac Miñ Kewuna ézéyec; Guac hazéchécga hénagawac duandiaiguc tocgo énécmidacba tecgémac nalé sura imuac séc gi hama héinaiguc tacbésémañ. ⁴⁵ Dawidinéñ Kristoac Miñ Kewuna zémiyeciguc némaciguc iwac qelia wammac? ⁴⁶ Imuhuc zéyu ic mén ara mén ménda melenec. Wañu nalé imuarunec éréma emma ménén mén ac mén efima ménda qesimigic.

23

Yesunén Moseac héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic aciguc onoporec.

¹ Wañu Yesunén ic tun zéma tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; ² Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic imi Moseac tataciguc tacanzu. ³ Imuac niñ ac zéanzu imi moczon nimma tohodacmu, néñ wawañ memegina imi ménda méndacma wammu. Héna imi yomuhuc; Ienen ackuazéc imi kuanén sac zéma ménda tohoanzu. ⁴ Wañu ienen hinac réwéria bisiqatén wawañawac séc qahac imuhucya dérécgéma ic onac huaginaiguc haimaguc enaoc imi iwawai imuhucya meyacbiñ zé méragina merawa mén ménda haianzu.

† 22:42: Mesiauwac. ‡ 22:44: Hebiraio aciguc; Yawenén.

⁵ Iwawai wananzu imi moczon icnéh inicsoromu niñac sac wananzu. Pakaginaiguc kiwi téréyawac katapaya meyandima zéwelecac niniñ héiqeli qeliac susuria imi maleku ginaiguc horuacnec meyandima haianzu. ⁶ Wanu ariaciguc azoroma tatic ou walac taczac imuac siña nimma tocgo-tocgo amaiguc ic kiwawac tatic imuaru tacbiñ zé wananzu. ⁷ Nénagémba sombeniguc méra qeqe wan énécmima kiwi ic zéénécmimu niñac wananzu. ⁸ Wanu ini imi kiwi ic zéénéc mimuac ménda wammu. Kiwi icgina imi momacguc sac keczac. Ini imi moczon dacmuna wanzu. ⁹ Wanu baeciguc ic méñac niñ manjoc ménda zémimu. Onac manjocgina imi momacguc sac kurumeniguc kecanzac. ¹⁰ Wanu galen zéénécmimu niñ ménda wammu. Galen momacguc sac keczac imi mia Kristo. ¹¹ Onarunec kunenginaneñ tosara ionac welen qeqe ic wammu. ¹² Méñnéñ méñ eneya niñac niñu enu imi memamimac. Méñnéñ méñ eneya niñac niñu mamac imi meemmimac.

¹³ Saecginaguc, ini hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ic embac ionac kicginaiguc ini kurumenac héngalen ama areña yandawac naguya imi hézicgéma namma enañ ménda keremma ic tosara kerembiñ zé wanzu imi imuhucyanec ménda wai énécmigic kereñanzu. ¹⁴ (Ménda hezac.)* ¹⁵ Saecginaguc,

* **23:14:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc yomuhuc ooyawac hezac; 23:14 Hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic, kic welen wawaja ini! Ini malé ionac ama gericgina qécgéma kic welen wamma zéwelecgina mehorugima zéanzu. Imuac niñac ini saecginaguc! Képésic ginawac bakia kuneñ yanda melen énécmimac.

ini hénà acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ini ewa qeri melenj melenj ic momacguc mihicnjiwinj zé baec zéma kondunj tiricma kenanzu, nénj ménénj ewaya melenj wagicma mebirigic sécgina onogicma geric siawac buña wananzac. ¹⁶ Saecginaguc, ini ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini yomuhuc zéanzu; Ocmunjuguc koroma zéselimuiguc héla qahac wammac, nénj soukiwa goli ocmunjuguc hezac imuaru koroma zéselimuiguc imi ac iminénj sipacgé énécmimac. ¹⁷ Ic qelana zéma kic hilic ini! Némac iwawainénj kunenj wanzac? Goli me goli météré mianzac ocmunj imi mia? ¹⁸ Wanu ménj yomuhuc zéanzu; Zaki téréyaiguc koroma zézé seli ac zéyu héla qahac wammac, nénj zaki téréya qahaiguc haihaiya sese imuac koroma zéseliyu ac iminénj sipacgémimac. ¹⁹ Kic hilic ini, némac iwawainénj kunenj wanzac? Sese me sese météré mianzac zaki téréya imi mia? ²⁰ Imuac ménénj zaki téréyaiguc koroma zéselimaciguc zaki téréya zéma iwawai moczonj imuac qahaiguc hezac imuac momacnec koroma zéselizac wammac. ²¹ Wanu ménénj ocmunjuguc koroma zéseliyec imi ocmunj zéma ménj ocmunjuguc kecanzac iorac muru koroma zéseliyec wanzac. ²² Wanu ménénj ménj kurumenjuguc koroma zéselimac imi Anutuac tatac zéma imuac qahaiguc tacanzac i acguc momacnec koroma zéselizac tanec wanzac. ²³ Saecginaguc, ikoc ic ini, hénà acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini minsupe zéma zuazua hénia hénia imi méndéngic méra éréhéc wanu imuacnec momacguc Minj Kewuac buña haianzu. Wanu

néwécgeṇa héná acac h́éla yéwéria tosara, kekec solan̄a zéma goi héihéi zéma ninzén̄ ninzén̄ imi waidacgic. Wan̄u mén̄ néwécgeṇawac tohoma mén̄ néwécgeṇawac héṇacya ménda memuac heyec. ²⁴ Ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini gisic iwawai kaiwe momacguc kecma humumia imuhucya imi Anutuac gésima giligic keṇanzu, nén̄ kamele yaṇ̄ kunen̄ yanda imuhucya imi en̄aoc h́embaoc wamma q́écgé énécmianzu. ²⁵ Saecginaguc ikoc ic, h́éna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini źéic sokoc séwéla sac zuacma imuac qeriaiguc imi h́embaoc zéma séwíac siṇ̄ imi tigic kuaya qeanzac. ²⁶ Farisaio ic, kicgina hilichilicgia! Ini sokoc zéma źéic imuac qeria imi walac zuacsorocgéna séwéla imuhucyanec lalacnec wammac. ²⁷ Saecginaguc ikoc ic, h́éna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini imi kic suan̄ mandéc ooya ésécnec séwéla imi héṇsoroc sorocgia, nén̄ qeriginaiguc ic humumia ionac sicgina zéma iwawai gizon̄ bazon̄a h́énia h́énianén̄ kuaya qema hezac. ²⁸ Ini imuhucyanec séwiginanén̄ ic kicginaiguc solan̄anima keczu, nén̄ qerigina imi ikoc zéma h́éna ac logilogi imi koya qema hezac. ²⁹ Saecginaguc ikoc ic ini, h́éna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini kua meme ic ionac kic suan̄ meyacgéma ic solan̄a nin̄qeli énécmimiawac iwawai imi hiabianec mezericma kumugic nan̄anzac. ³⁰ Imuhuc wamma ini yomuhuc źéanzu; Yanda h́écnina kecgic nalé imuaru kecbiṇ̄nec ienen̄ kua meme ic unugic toroqema méranina ménda énécmiwiṇ̄nec. ³¹ Ini haka imuhuc wamma en̄aoc kua meme ic

unuangic ionac qelihécgina keczu imuac hénia imi kawéya qema zéasari amuzu. ³² Yanda hécgina késpedes wangic imuac séciguc wangic kuaya qeyu! ³³ Mokolen, qaté mokolen imuac qeli ini, dimuhuc geric siawac buña zétecgé énécmimia imuacnec qizizingéma ogicma kemmu? ³⁴ Imuac mia ni nenaoc onac muru kua meme ic zéma nintegic qintegic ic zéma hénia acac kiwi ic imi méli énécmiwa hagic ionarunec tosara unuhumugic tosara iciguc unuhumugic tosara tocgotogco amaginaiguc kémbinénén unuma taun mén igucnec taun ménu ununesi wan énécmima kemmu. ³⁵ Imuac ninac ic solaña Abelac sac igucnec hénima éréma ocmun téréya zéma zaki téréya sugciraiguc qegic humuyec Bakaraiawac naña Zarakiawac sac mayec nalé imuac suraiguc baeciguc sac solaña madarec imuac kitiwa moczon onac muru lilingéma hamac. ³⁶ Ni hélacnec téngén énézéwa, haka imuac bakia moczon hicnjsai youmi onac muru lilingéma hamac. ³⁷ Yerusalem, Yerusalem, kua meme ic unuhumuma, méli énécmiyu hahaya imi hocnéén énérianzan. Kuruc nenngianén merachéra qenganganén tizozo énécmianzac ésécnec nen hatac dahec guac qelihécga tocgé énécmiman zé wani? Wanu ini imuac ewa sinshin ménda wanganic. ³⁸ Héngic imuac nin amagina imi kisia wandaczac. ³⁹ Zéwa ninjic, ini hocnémma kenkecma kenkecgic naléya ducniyu némma yomuhuc zému; Ohec wahec, Minninawac qaraiguc hahaya!

24

Ocmuñ téréya imi kisi kiyon wandacmac zéyec.

¹ Yesunéh ocmuñ téréya igucnec mama kenju tohotoho ichéra ienenj ocmuñ téréya ézégic hémmac niñac iwaru hagic. ² Imuhuc wanjic inénj ac yomuhuc melemma énézéyec; Hélaenec énézéwa niñgic; Ini iwawai imi moczonj hia hénzu? Wanju kecma imi moczonj hézénjégic madaru hoc ménénj hoc ménjac qahaiguc ménda hemac.

Nalé tetcgiawac asé kiwiya.

³ Wanju Yesunéh Oliwa ic baec bonaiguc emma taru tohotoho ichéra enjacnec élénjrec hama zégic; Zéna ninni. Némac naléiguc haka imi hicñimac. Wanju guac hahagawac zéma baec yomuac nalé tetcgiawac séséc imi dimuhuc hicñiyu hémbin? ⁴ Imuhuc zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Kecma ménénj ikoc ménda wanj énécmimu niñac galenj memu. ⁵ Ic sasalanénj nuac qacnaiguc hama Ni Kristo* mianénj zéma ic embac sasala ikoc wanj énécmimu. ⁶ Wanju yaré hélawac suruc zéma imuac luhuc ac momacnec nimmu. Wanju auriwu niñac galenj mema kecmu. Iwawai imuhucya kilendac hicñimacac hezac, nénj imi tetcgia qahacnec. ⁷ Baec ménjac ic embac ienenj yacma baec ménjac ic embac hazéc wanj énécmimu. Hénjgalenj ama ménjac ic embac ienenj yacma hénjgalenj ama ménjac ic embac hazéc wanj énécmimu. Wanju baera baeraiguc bétí hicñiyu nanj memac. ⁸ Wanju haka imi moczonj azi kikiyawac hénihénia. ⁹ Wanju nalé imuaru ic

* 24:5: Hebiraio aciguc; Mesia imi halécnénj météré mimia.

embac enej ini zérabéraiguc onopocma unuhumu. Wañu ini nuac qacna niñac wamma baec séc ic embac enej hazéc wañ énécmimu. ¹⁰ Wañu nalé imuaru ic embac sasalanéñ manam batuciguc mama unumac. Wañu eñaoc hésa amaiguc opocamuma hazéc wañamumu. ¹¹ Wañu kua meme ic ikora sasala hicñima ic embac sasala ikoc wañ énécmimu. ¹² Wañu hénac ac logilogi haka imi saiye ic embac sasala ionac goi héihéigina iminéñ sañgeñ qedacmac. ¹³ Wañu méñnéñ méñ nañseligiyu tetcgia hayu késayu kekec hémbéñaña kecmac. ¹⁴ Wañu kurumeñac héñgaleñ amawac buña suruc hiabia iminéñ baec séc ic embac ionac muru zésaigic kendacmaguc imuaru mia nalé tetcgia hamac.

Anutu zébiri qébiri wammimia.

¹⁵ Imuac niñ ini kua meme ic Danielnéñ zéyec séc Biri minjina iwawai mebirianzac iminéñ oc-muñ téréyaiguc nañu hémma niñtegicmu. (Olonzu ini hénia imi niñ asarimu.) ¹⁶ Nalé imuaru Yuda baeciguc kecmu imi enej baec boñaiguc néñgacdacmu. ¹⁷ Méñnéñ méñ ama qahaiguc nañkecmac imi iwawai ama qeriaiguc hezac imi memañ zé ménda mama emmac. ¹⁸ Wañu méñnéñ méñ aiiguc kecmac imi maleku andiaiguc hezac imi memañ zéma ménda liliñgémac. ¹⁹ Nalé imuaru imi embac hérginaguc zéma namu gumu énécmianzu ionac muru yéwéri yanda hicñi énécmima hemac. ²⁰ Ini zéwelecmigic, kia naléya me Sabata naléiguc haka imi hicñiwac niñac. ²¹ Némac niñ nalé imuaru réwéri kuney yanda hicñimac. Réwéri imuhucya imi baec

kurumenj zéyu hicniyec imuarunec éréma deguc ménj ménda hicniyec. Wañu imuac andiaiguc kecma munguc ménj imuhucya ménda hicnimac. ²² Wañu nalé imi ménda mehotoñiwacnec séwiguc ic moczonj humudacbunec. Wañu gési énécmimia ionac niñ wamma nalé imi meducnimac. ²³ Wañu nalé imuaru ménñéñ ménj énézéma Héngic, Kristo† i you, me Kristo i erimi zégic, ménda ninzénngému. ²⁴ Kristo ikora zéma kua meme ic ikora sasala hicnima séséc kunenj yanda zéma haka méréra memu. Wañu wammucac séc wañu gési énécmimia momacnec mesoho énécmiwinj zé batucgé énécmimu. ²⁵ Ninzu ni haka imi ménda hicniyunec walac énézézua. ²⁶ Imuac mia baec kisiaiguc Kristo hicnima nanzac zémuiguc ménda kemmu. Wañu Kristo imi ama ménjac qeriguc taczac zégic imi acguc ménda ninzénngému. ²⁷ Piliticnéñ nówéc Is iguc hicnima nówécgeñ Wes iguc kerezac ésécnec Icac Nañawac hama hicni énécmimia imi tanec imuhucyanec wammac. ²⁸ Qamoc hezac imuaru kunta nei enenj tocgému.

Icac Nañawac hahaya.

²⁹ Qenzenj manzenj yanda imi tecgémac nalé idacmuaru imi kaiwe sinjidéngéyu maso acguc asaha qahac wammac. Wañu ménni sikilu kurumenj igucnec tecgéma madacgic kurumenjac kuhanénj hirimac. ³⁰ Nalé imuaru Icac Nañawac sésécnénj kurumenjiguc wininiyu hémmu. Nalé imuaru baera baera ic embac enenj siacma qacma namma Icac Nañanénj kuc yanda zéma kiwi asahaguc hosusuiguc mayu héndacmu. ³¹ Inénj

† 24:23: Mesia.

témuŋ hétéŋ yandaguc kua meme uŋahéra méli énécmiyu hamu. Hama gési énécmimia imi kurumén nówéc nówéc baec waŋgoŋa kembon qa-hac igucnec moczon tocgé énécmimu.

Fik icac pakeŋ ac.

³² Fik icac séséc imi niŋareŋgému. Hawanéŋ dokuyaguc bébélacgia waŋu haréŋa hicŋiyu nalé geriwiguc ducŋizac imi niŋasarianzŋ. ³³ Imuhucyanec ini haka imuhucya imi hicŋiyu héndacma Icac Naŋa hosucginu hama naguiguc nanzac imi niŋtegicmu. ³⁴ Ni hélacnec énézézua. Hicŋisai youmi ménda qahac wandacmunec haka imi moczon hicŋidacmac. ³⁵ Baec kurumén qahac wammac, néŋ nuac ackuazéc imi ménda qahac wammac.

Técniŋa nimma kecbiŋac hezac.

³⁶ Waŋu imuac ai memeya zéma kaiwe kiwa imi ic ménénéŋ ménda ninzac. Kuruménac kua meme uŋa me Naŋa acguc ménda ninzac, néŋ Maŋgoc eŋeyanec sac ninzac. ³⁷ Icac Naŋawac hahaya imi Noawac naléiguc hicŋiyec ésécnec hicŋimac. ³⁸ Ic embac enéŋ nene zéma waiŋ doku nezéléléŋ wamma ic embac meamumanec kecgic doku qaon hicŋiyu Noanéŋ zéiciguc eŋec. ³⁹ Ic embac enéŋ ménda niŋasarimanec kecgic doku qaon luma kisanénécmima keŋec. Icac Naŋawac hahaya imi acguc imuac séciguc hicŋimac. ⁴⁰ Nalé imuaru ic éréhéç aiiguc keric ménŋ wagicma ménŋ waiyu tacmac. ⁴¹ Embac éréhéç hoc hilaŋanéŋ héla qésémma taric ménŋ wagicma ménŋ waiyu

tacmac. ⁴² Miñ Kewuginanénj némac naléiguc† hamac imi ini ménda ninzu imuac ini zenzen qeli qeli kecmu. ⁴³ Ini hénia yomuhuc niñanzu; Ama méñac miñinanénj némac naléiguc kowu nene enenj hamu imi nimbacnec zenzen qeli qeli keru ama imi ménda hézénégéwunec. ⁴⁴ Wañu ini acguc zérénj qérénj wamma kecmu. Ini ménda nimmanec kecgic Icac Nañanénj hamac.

Welenj qeque ic héla zéma ikora.

⁴⁵ Méréénj welenj qeque solañja zéma ninjegic qinjegicyaguc wañu gésimiyu miñinawac murunec amayawac hénia géséhéra énépésima naléya méndacma nene yaka méndénj énécmimac? ⁴⁶ Miñinanénj hama welenj qeque ic imi haka imuhuc wamma keru hémmaciguc welenj qeque iwac muru mérianj hemimac. ⁴⁷ Ni hélacnec énézézua, imuhuc wañu miñinanénj iwawaiya moczonj welenj qeque iwac mériaiguc haimidacmac. ⁴⁸ Nénj welenj qeque biria kecma qerianénj miñna imi focdac ménda hamac zéma, ⁴⁹ ai momachéra unuhéi wamma alahéra iniguc doku seli nema kecmac imi ⁵⁰ nalé ménj ménda nimma kekera imuaru, wañu kaiwe kiwa ménj ménda ninjegirec imuaru welenj qeque iwac miñinanénj hamac. ⁵¹ Hama elicgémima§ ikoc ic ionac séciguc bakia melenj miyu imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

25

Embac buñja qeénécmimia.

† **24:42:** Me nalé kiwaiguc. § **24:51:** Kiwi tosaraiguc; Heriru éréhéc wammac.

¹ Kurumenjac héngalenj ama imi embac seraña méra éréhécnéj eu buñagina mihicñiwij zé kifagina késama kenjic ésécnec. ² Wañu ionac murunec embac seraña méra ménj imi qelaña, wañu embac seraña méra ménj imi ninjtegic qinjtegic ginaguc. ³ Qelaña ienenj kifagina megic, néj dokuya ménda mema kenjic. ⁴ Wañu embac ninjtegic qinjtegic ginaguc ienenj imi kiruniguc dokuya tima kifaginaguc momacnec késama kenjic. ⁵ Wañu eu buñagina imi naléya mehorugima ésénj ésénj hayu embac enenj moczonj gaunénj qélélénjgé énécmiyu mama hegic. ⁶ Hegic sinj namunajiguc qac ménj yomuhuc hicñiyec; Héngic, eu buñagina hazac! Focdac mama hama héihérémgic. ⁷ Imuhuc zégic embac seraña enenj moczonj qelima yacma zérénj qérénj wamma kifagina mindinjigic. ⁸ Wañu qelaña ienenj ninjtegic qinjtegic ginaguc ionac yomuhuc énézégic; Kifanina imi békémañ zé wanzac imuac dokugina kisima méndénj nénécmigic. ⁹ Imuhuc zégic embac ninjtegic qinjtegic ginaguc enenj yomuhuc melemma énézégic; Méndemma haini ménda sécgé nénécmiyu neñañ moczonj osiwij ninjac. Imuac ini qisicnec amaiguc kemma sécgina bonj megic. ¹⁰ Imuhuc zégic ienenj kifa dokuya bonj mewij zéma kemma kecgicnec suraiguc eu buña imi haréyu embac seraña zérénj qérénj wamma kecgic ienenj eu buñaginaguc momacnec zammarénj ariaciguc kerengic naguya héigic. ¹¹ Imuac andiaiguc embac seraña tosara hama zégic; Minj Kewunina Minj Kewunina nagu imi aunénécmina. ¹² Zégic zéyec; Hélacnec énézéwa

ninġic neŋ ini ménda ninġénécmizua. ¹³ Hénia imuac nin ini zenzen qeli qeli kecmu. Ini imi némac naléiguc icac naŋa hamac imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa ménda ninzu.

Ai memeac sese Anutunéh ewa hiawac nénécmiyc.

¹⁴ Imi mia ic ménġnéŋ baec ménġu kemman zé welen qeqe ichéra unuruma iwawaiya hai énécmiyc ésécnec. ¹⁵ Ai memeac sécġinawac énécmima ménġac imi goli soukiwa méra ménġ, ménġac imi éréhéç, ménġac imi momacġuc énécmima keŋec. ¹⁶ Méra ménġ meyc inéh focdac kemma soukiwa iminéh iwawai boŋ mema nénnaġémba ai mema méra ménġac séc mesaiyc. ¹⁷ Éréhéç meyc i acġuc imuhucyanec wamma éréhéçac séc mesaiyc. ¹⁸ Waŋu momacġuc meyc inéh kemma baec éséma miŋinawac soukiwa imi mušanġéyu heyec. ¹⁹ Nalé horua tecġéyu welen qeqe ionac miŋġinanéh liliŋéma hama iniguc momacnec tacma aigina dimuhuc meġic imuac hénia zé qesiniŋ waŋec. ²⁰ Méra ménġ meyc inéh méra ménġac séc mesaima mema hama yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewu ġi nuaru goli soukiwa méra ménġ nénec, hénna neŋ méra ménġ muŋġuc mesaima mezua. ²¹ Imuhuc zéyu miŋinanéh zéyec; Hiabia waŋnec, welen qeqe hiabia zéma ic héla, ġi ai komora imi hiabianec menec, imuac ni iwawai sasala haigémba guac miŋa nuac séġiséġiiguc toroqe nénna. ²² Soukiwa éréhéç meyc i acġuc hama zéyec miŋna nuaru éréhéç nénec, hénna you muŋġuc éréhéçac séc mesaizua. ²³ Zéyu

miñinanénj zéyec; Hiabianec wañnec welenj qeque hiabia zéma ic héli, gi ai komora hiabianec menec imuac neñ iwawai sasala haigémba guac miñga nuac ségiségiiguc toroqe néenna. ²⁴ Wañu momacguc meyec inénj hama yomuhuc zéyec; Miñna gi imi ic selia, ménda himicma mema, ménda méndénj énécmima tocgoanzan imi ni niñasariyi. ²⁵ Imuac zénénj hiri wamma kemma guac soukiwa imi baec qeriaiguc musangéwa heyec. Guac iwawaiga yomi hénna. ²⁶ Imuhuc zéyu miñinanénj melemma zéyec; Welenj qeque biria mézé titigaguc, gi nuac ninna ménda himicma mema, ménda méndénj énécmima tocgoanzua tanec wañec? ²⁷ Imuhuc ninneciguc gi nuac soukiwa imi kilenḁac hofi amaiguc haiwañnec ni lilingéma hama soukiwa neñgocya zéma sisia momacnec mewinec. ²⁸ Imuhuc zéyu tecgéyu ai ic kiwa yomuhuc ézéyec; Momacguc iwarunec wagicma méra éréhéc késa keczac iwac mina. ²⁹ Iwawai hemimia inénj ménjac késayu kindindiña wammac. Wañu ménda hemimia inénj komodia hemiyec imi acguc wagiru qahac wandacmac. ³⁰ Welenj qeque eñomia yomi sénganḁen sinji tunumaniguc nesigic hiñgacma imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

Baera baera zégési énécmimac.

³¹ Icac Naña eñeya kiwi asahaguc kua meme uña moczon iniguc lilingéma hama eñeya tatac asahaguc imuaru tacmac. ³² Tacma baera baera ic embac hénia hénia eñeya kic ségériaiguc tocgé énécmima rama galenénj rama zéma nonin

gési énécmianzu ésécnec gési énécmiyu enac enac nammu. ³³ Gési énécmima rama imi héiyaiguc nonin imi kanayaiguc onopocmac. ³⁴ Nalé imuaru ic kewunén héiyaiguc nanzu ionac yomuhuc énézémac; Nuac Manjocnawac mérian énécmimia ini haréma héngalen ama arena yanda baec kurumen zéyu hicniyec nalé imuaru bec onac nin wamma walac meyecac hezac imi mératéc késamu. ³⁵ Nen yaka nin humuwa gumu néngic. Wanu doku nin humuwa doku hima néngic neyi. Wanu ic kian kecha héihéré néngic. ³⁶ Maleku ninac hocba maleku héinéngic. Hafi niyu néngalen wannéngic. Hésa amaiguc kecha hama néngic. ³⁷ Imuhuc zéyu ic embac solana enen zégic; Min Kewu nini némac naléiguc gi yaka nin humuna gémma gumugénin? Némac naléiguc gi doku nin humuna gémma doku hima géjin. ³⁸ Némac naléiguc gi ic kian kecha gémma héihéré géjin? Némac naléiguc gi maleku ninac hocna gémma maleku héigénin? ³⁹ Némac naléiguc hafi giyec me hésa amaiguc tacna hagénin? ⁴⁰ Imuhuc zégic ic kewunén melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa ninic, ini ninzén ninzén dacmuna hécna you nanzu ionarunec mamayagina ménac iwawai wammigic imi nuac wanjic tanec wanzac.

⁴¹ Wanu inén kanayaiguc nanjic ionac yomuhuc énézémac; Saecginaguc, ini wainémma Biria minina zéma iwac kua meme unahéra ionac ninac geric hémbénana walac meyu heyecac hezac imuaru hinjacgic. ⁴² Ni yaka nin humuwa ini yaka mén ménda gumu néngic. Doku nin

humuwa ini doku mén ménda hima néngic.
⁴³ Ic kian kecba ménda héihéré néngic. Maleku
 niñac hocba maleku mén ménda héinéngic. Hafi
 niyec me hésa amaiguc tacba ménda hama
 néngic. ⁴⁴ Wañu ienen imuhucyanec melemma
 zému; Miñ Kewu némac naléiguc génni yaka
 niñ humunec me doku niñ wannec me ic kian
 wamma hanec me séwi usu niñac wannec me
 yañ hafi giyec me hésa amaiguc tacna méra
 ménda géñiñ? ⁴⁵ Imuhuc zégic Ic kewunéñ
 yomuhuc melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa,
 mamaya yomi ionarunec momacguc yomuac
 iwawai ménda wammigic imi mia nuac niñ
 ménda wañgic wanzac. ⁴⁶ Ini zérabéra tetcgia
 qahaciguc kereñgic, ic solañ a yomi enen kekec
 hémbéñaiguc keremmu.

26

*Yesu qehumuwiñ zé sasañgiaiguc eminimma
 niñareñgégic.*

¹ Yesunéñ ac imi moczon zédaru tecgéyu
 tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; ² Ini
 ninzu ésécnec ai meme éréhéc hama kenju
 nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendon
 wammac. Wañu Icac Nañ a ic héñgeña
 wéndaraiguc qemu niñac wamma wai énécmimu.
³ Wañu nalé imuaru hofac oo ic eñeña zéma ic
 embac ionac galeñ hécgina ienen hofac oo ic
 kiwagina Kayafawac ama kewuyaiguc togégic.
⁴ Tocgéma ikoc wammima Yesu imi éléñnec
 késama qewiñ zéma sasañgiaiguc eminiñgic.
⁵ Eminimma yomuhuc zégic; Kendon yandaiguc

imuhuc ménda wambin, ic embac ienen qewelon qema qetali nénécmiwu ninac.

Yesu Betania amaiguc halécnén naecmimia wanec.

⁶ Wanu Yesunén Betania ama arenaguc séwi wizi ic zémimia Simonac amaiguc tarec. ⁷ Tacma nene neyu embac ménén iwac muru kemma haléc hémén hiabia, bon yaanda imi iwac oruhaiguc qocgéma naecmiyec. ⁸ Imuhuc wanu tohotoho ichéra ienen héngic qerigina biriyu zégic; Némac ninac imi en audaczac? ⁹ Iminén bon enen mema ic mageqeya énécmimacac séc wambacnec. ¹⁰ Imuhuc zégic Yesunén bec nintegicma yomuhuc énézéyec; Ini némac ninac embac zéhési wammizu? Embac imi iwawai hiabia wan nénzac. ¹¹ Ic mageqeya imi nalé séc iniguc kecmu, nén ni mia nalé séc iniguc ménda kecman. ¹² Embac imi haléc hémén hiabia séwinaiguc qocgé némma humuwa téngénémmu imuac mia zérén qérén wan nénzac. ¹³ Ni hélacnec énézézu, baecac qahaiguc imuac me imuac buja suruc hiabia yomi zéauma kemmu séc haka embac yominén wanzac imi acguc énézéyic ninqelimimu.

Yudanén Yesu méraginaiguc opocman zé ewa momac wanec.

¹⁴ Nalé imuaru tohotoho ichéra ¹² ionarunec mén qara Yuda Kariot inén hofac oo ic kiwa ionac muru kemma qesima énézéyec; ¹⁵ Ni Yesu méraginaiguc opocba némac iwawai némmu. Imuhuc énézéyu ienen soukiwa siliwa 30 migic.

16 Waŋu ic imi nalé imuarunec Yesu méréaginaiguc opocmaŋ zé naléyawac horec.

Nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendorjiguc momacnec tacgic.

17 Samén yisya qahac imuac kendorj ducŋiyu tohotoho ichéra eneŋ Seiyaiguc Yesu qesimima zégic; Nini deguc ama dimuaru nagu sacyaguc ogicma kenkenja kendorj imuac yaka omézézén waŋgémbiŋ? 18 Imuhuc zégic yomuhuc énézéyec; Ini ama areŋ yandaiguc keremma ic méŋac yomuhuc ézému; Kiwi icninanén yomuhuc zézac; Naléna ducŋizac imuac niŋ tohotoho ichécna iniguc nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendorj imi guac amaiguc tacmaŋ. 19 Waŋu tohotoho ichéra eneŋ Yesu zéyec séc nagu sacyaguc ogicma kenkenjawac kendorj imuac nene imi memézézén waŋgic. 20 Ama siŋiyu Yesu imi tohotoho ichéra 12 iniguc momacnec nene newiŋ zé tacgic. 21 Nene nema tacma yomhuc énézéyec; Ni hélacnec énézézua, onac murunec méŋnéŋ andé numac. 22 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneŋ ewa biric kuneŋ yanda wamma eŋac eŋac qesimima kemma yomuhuc zégic; Miŋ Kewu, hélacnec ni qahac, imi ni me? 23 Waŋu inén yomuhuc énézéyec; Niguc momacnec zéiciguc yaka tinduŋgézic inén mia andé numac. 24 Icac Naŋa imi kiwi téréyaiguc ooyawac hezac séc kemmac, néŋ Icac Naŋa andé qemac inén saecyaguc wammac. Ic imi ménda hiŋiwiacnec hia wambacnec. 25 Imuhuc zéyu Yuda kecma Yesu andé qeyec inén yomuhuc melemma zéyec; Kiwi

ic, hélacnec ni qahac, imi ni me? Imuhuc zéyu yomuhuc zéyec; Geŋgaoc imuhuc zézaŋ.

Min Kewuac saméŋ zéyu héníyec.

²⁶ Waŋu yaka nema tacgic Yesu saméŋ mema mozoc ac zéma méndemma tohotoho ichéra énécmima zéyec; Mema negic, yomi imi nuac séwi busuna. ²⁷ Imuhuc wammaguc sokoc mema ewa hia ac zéma énécmima zéyec; Ini moczoŋ yomi negic. ²⁸ Yomi sisipac acac sacna. Képésic wai énécmimaŋ zé ic embac sasala onac niŋac pocgé énécmimia. ²⁹ Zéwa niŋgic, ni deguc muarunec waiŋ ic hésawac gocmia yomi muŋguc ménda nema kecma nalé imuhucgeŋ Maŋgocnawac héngaleŋ ama areŋa yandaiguc iniguc waiŋ qeliawac nemaŋ. ³⁰ Waŋu mepé qepési legic mén héigic tecgéyu yacma Oliwa baec boŋaiguc keŋgic.

Yesunéŋ Petero bíaŋac ara ézéma goro ac wammiyec.

³¹ Waŋu imuaru kemmanec Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ac mén yomuhuc ooyawac hezac; Ni rama galeŋgina imi qewa rama tuŋa imi qe-qelalaŋ qedacmu. Imuac niŋ deguc siŋiya ini moczoŋ wainemma kendacmu. ³² Waŋu humuc igucnec yacmaguc neŋ mia kiwa meénécmima Galilaia baeciguc walac kemmaŋ. ³³ Imuhuc zéyu Petoronéŋ ara melemma zéyec; Tosara eneŋ moczoŋ waigémbu, néŋ ni méndagucnec waigémmaŋ. ³⁴ Imuhuc zéyu Yesunéŋ zéyec; Ni hélacnec gézézua, siŋi yomuaru kuruc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésémaŋ.

³⁵ Imuhuc zéyu Petoronén zéyec; Giguc humuwic zé hia humuwic, ni ménda qaecgé gémmañ. Inén imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosia moczon imuhuyanec zédacgic.

Yesunén Gesemane baec boñaguc zéwelerec.

³⁶ Imuhuc zéma kemma kisi mén qara Gesemane imuaru keremma Yesunén tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ni eri kemma zéwelec wamma kecbanec ini yomuaru tackecmu. ³⁷ Imuhuc zéma Petero zéma Zebedaioac nanhérera énépésima keñec. Kemma niñyéwérima ewa biric wañec. ³⁸ Wañu énézéma zéyec; Ewa qerinanén humucac déciguc hosuc gémacac séc ewa biric kunen yanda wanzac. Imuac ini you niguc kic qeli tacmu. ³⁹ Imuhuc zéma eneyaoc komodia mén kemma mama sicgéyu kic ségéria baeciguc mayu yomuhuc zéma zéwelerec; Mangocna, hia wawañawac séc wañu qenzen manzen sokoc yomi ni nogicma kemmac. Wañu nuac siñnawac qahac, nén genğa siñgawac séc wambésémañ. ⁴⁰ Wañu imuacnec lilingéma tohotoho ichéra ionac hama iniru gau hekecgic Peto qesimima zéyec; Ini niguc kaiwe kiwa momacgucac séc zenzen qeli qeli kecmuac séc qahac wañec? ⁴¹ Manambatuciguc maunuwac niñac, kic qeli kecma zéwelec wañgic. Ewa qeriginanén efizac, nén séwiginanén kuha qahac wanzac. ⁴² Imuhuc zémaguc muñguc kemma yomuhuc zéweleru hatac éréhéc wañec; Mangocna, qenzen manzenac sokoc yomi ménda newaguc ménda nogicmacac hezaciguc, guac ewa siñga seligimac. ⁴³ Wañu lilingéma iniru kicgina

yéwéria yanda waŋu gaugina hekecgic. ⁴⁴ Imuhuc inicma onopocma muŋguc kemma ac imuacnec zéma welerec. Weleru hatac haréwéc waŋec. ⁴⁵ Weleru tecgéyu lilingéma tohotoho ichéra ionac hama énézéyec; Ini gaugina hezunec? Héngic nalé bec ducŋiyu Icac Naŋa imi andé qema képésic ic ionac méraginaiguc oporu emmac. ⁴⁶ Yacgic kenni! Andé qeŋe icna you hazac.

Andé qemiŋu Yesu késagic.

⁴⁷ Ac imuhuc énézémanec naŋu, tohotoho ichéra 12 ionarunec mén, Yuda imi hayec. Waŋu i guc momacnec ic tuŋ yanda, hofac oo ic kiwa zéma galen ienen méli énécmigic tewi luacginaguc hagic. ⁴⁸ Waŋu andé qeŋe ic iminén séséc aren mindiŋidacma bec yomuhuc énézéyu nimma hagic; Ic mén kiric nemiwa imi mia zéma késamu. ⁴⁹ Waŋu ic imi focdac Yesuac muru hama Ohec wahec! Kiwi icna zéma kiric nemiŋec. ⁵⁰ Imuhuc waŋu Yesunén yomuhuc ézéyec; Ala, néma haka wamman zé hazan haka imuac mia wambéséman. Imuhuc zéyu ic hagic imi enen hama Yesu késagic. ⁵¹ Imuhuc waŋgic Yesuguc naŋgic ionarunec ménén méramma souya kupenja igucnec héréma hofac oo ic kuneŋac welen qeqeya ménac gezawa qeriru mayec. ⁵² Imuhuc waŋu Yesunén zéyec; Souga kupenjaiguc haina hiŋgaru. Ménén mén sougina hérému imi sou zéraiguc humudacmu. ⁵³ Ini niŋgic nen Maŋgocna ézéwa degucdacmi kua meme uŋahéra tuŋ yanda 12 ogicma méli némmacac séc qahac wanzac me? ⁵⁴ Waŋu nen imuhuc wambinec,

ackuazéc téréyanén imuhuc hicɲimac zézac im-
inén dimuhuc héla héiwacnec? ⁵⁵ Imuhuc zéma
ic tuɲ ionac yomuhuc énézéyec; Ini némac niɲac
sac nene énépésianzu ésécnec legic tewiginaguc
hama népésiwiɲ zé wanzu? Ni kaiweya kaiweya
ocmuɲ téréyaiguc tacma ic embac ku énécmiaɲi,
wanu ini ménda népésigic. ⁵⁶ Wanu haka yomi
kua meme ic ionac kiwi imi héla héimac niɲac
yomuhuc hicɲizac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra
ienen moczoɲ Yesu waimima néngacdacgic.

Yesu hofac oo ic enɛɲaginawac wésiaiguc nanɛc.

⁵⁷ Yesu késagic ienen héréma hofac oo ic
kunɛɲgina Kayafawac ama kewuyaiguc kenɲic.
Wanu imuaru mia hénac acac kiwi ic zéma galɛɲ
enen tocgéma tacgic. ⁵⁸ Wanu Peteronén andéginu
Yesu lakec méndacmima hofac oo ic kunɛɲgina
iwac demin qeriaiguc kereɲec. Keremma demin
galɛɲ ionac suginaiguc tetcgiaiguc dimuhuc
wammimu imi hémmaɲ zé tarec. ⁵⁹ Wanu ho-
fac oo ic kiwahécgina zéma ic kiwa moczoɲ
Yesu qehumuwiɲ zé ikoc ac tosara qemuac séc
mén mihicɲiwiɲ zé hochoc ai megic. ⁶⁰ Wanu
héipuc ic ikora sasala wéséginaiguc hama nanɲic,
néɲ ara mén ménda mihicɲigic. Wanu imuac
andiaiguc ic éréhéc wéséginaiguc hama nanɲoc.
⁶¹ Namma yomuhuc zéyoc; Ic yominén yomuhuc
zéyec; Ni Anutuac ocmuɲ téréya héwuratima
ai meme haréwéc imuac qeriaiguc muɲguc
memizicgémanac séc. ⁶² Imuhuc zéyic nimma
hofac oo ic kunɛɲ imi yacma Yesu qesim-
ima zéyec; Ac bakia mén ménda zéwésémaɲ?
Hazéc wanɲégemma zézaoc ac imi némac ac?

⁶³ Qesiyu Yesu imi ara qaiyu nanu hofac oo ic kunenginanén ézéma zéyec; Anutu kerecac keczac iwac qaciguc hélacnec zéselimaguc zéna ninni, Gi imi Anutuac Nana Kristo me qahac?

⁶⁴ Qesiyu Yesunén melemma zéyec; Gen mia bec zézan, wanu zéwa ningic andiaiguc Icac Nana ni imi Kuc bunayaguc iwac méra héi igucnec tacma kurumenac hosusu qahaiguc namma hawa néndacmu.

⁶⁵ Imuhuc zéyu hofac oo ic kunenginanén malekuya muzuracgéma zéyec; Ic yomi Anutu zébiri mizac, imuac némac ninac munuc héipuc ic tosara mihicniwin zé wambin? Ninzu, eneyaoc mia Anutu zébiri miyu nindaczu.

⁶⁶ Imuac ini dimuhuc ninzu? Qesiyu ienen zégicnén; Ic yomi humucac buna.

⁶⁷ Wanu Yesuac kic ségériaiguc sépéccgé héima méragina misicgéma qegic. Wanu tosanén nekanaguc otoma zégic; ⁶⁸ Gi Kristo wanzaniguc zéhicnina, mérénén guzac?

Peteronén Yesu qaecgé miyec.

⁶⁹ Nalé imuaru Petero imi demin qeriaiguc tarec. Taru welen qeqe embac ménénén iwac muru hama zéyec; Gi acguc Galilaia ic Yesuguc kecnec. ⁷⁰ Wanu inén tacgic moczon yanda ionac kicginaiguc qaecgéma zéyec; Gi némac arawac zézan imi ni ménda ninacgézua.

⁷¹ Imuhuc zéma sangulanaguc kenu embac ménénén hémma ic embac imuaru nangic imi énézéma zéyec; Ic yomi Nazarete ic Yesuguc kecanec. ⁷² Imuhuc zéyu Peteronén munuc zéselima zéyec; Ni ic imi ménda ninzua. ⁷³ Imuhuc zémaguc komora mén nanu tosara imuaru nangic ienen hosuru kemma

Petero ézégic; Hélawac gi ionac aren igucnec, némac niñ acgawac taneranén zéhicñi génzac.
⁷⁴ Imuhuc zégic inén hénima saecgé amuma zéselima zéyec; Ni ic imi ménda nimmizua. Imuhuc zétecgéyu nalé idacmuaru kuruc qarec.
⁷⁵ Qaru Petero imi Yesunén ac yomuhuc ézéyec imi niñqeliyec; Kuruc ménda qarunec hatac haréwécac séc ni qaecgé némbésémañ. Imuhuc niñqelima séngañgen hingaema siac howuc siac siarec.

27

Yesu Pilatoac muru wagicma kenjic.

¹ Ama ewiaiguc hofac oo ic kiwahécgina zéma galen enen ewa momac wamma Yesu humuciguc opocbiñ zé tocgéma eminiñgic. ² Wanu zétecgémaguc dérécgéma héréma kemma baec galen Pilatoac méraiguc opocgic.

³ Nalé imuaru Yuda, Yesu andé qeyec inén hénu Yesu imi képésiraguc zéma zétecgégic niñu ewaya liliñgéyu nimbiri amuma siliwa soukiwa 30 imi hofac oo ic kiwahécgina zéma galen ionac muru mema kenec. ⁴ Kemma yomuhuc énézéyec; Ni ic képésic qahac iwac sac haima boña mema képésic waji. Imuhuc zéyu ienen imi nonac ai qahac genğaoc mindiñina zégic. ⁵ Imuhuc zégic siliwa soukiwa imi giliyu ocmuñ téreyaiguc enu kemma eneya ewa sac neyec. ⁶ Wanu hofac oo ic kiwa ienen soukiwa imi medacma zégic; Soukiwa yomi imi sac boña, sokociguc haiwiñ imi hena ac sigimac. ⁷ Imuhuc zéma ewa momac wamma soukiwa iminén kewuc meme ic

ménac baec mén ic kian ionac kicsuan buṇawac boṇ megic. ⁸ Hénia imuac niṇac nalé imuac-nec éréma hama deguc baec imuac Sac Baera zéanzu. ⁹ Haka imuhuc hicṇiyu kua meme ic Yeremianén zéyec ac yominén hélaguc waṇec;✠ Israel ic enen boṇawac zéyec siliwa soukiwa 30 imi mema ¹⁰ Miṇnanén nézéyec éséc-nec kewuc meme ic ménac baec boṇa niṇac haimigic.

Pilatonén Yesu qesimiyec.

¹¹ Waṇu Yesu imi Pilatoac kiwaiguc naṇu qes-imima zéyec; Gi ta Yuda ic ionac ic kewu me? Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Geṇgaoc zézan. ¹² Waṇu hofac oo ichécgina zéma galen ienen ac séwélaiguc haima zégic acgina ménda melenec. ¹³ Waṇu Pilatonén qesimima zéyec; Gi hazéc waṇgemma héipuc ac sasala zézu imi ménda ninzan? ¹⁴ Zéyu ara ménac mén, ac bakia mén ménda zéyec. Imuhuc waṇu baec galen imi kilen welicgéyec.

Baraba me Yesu?

¹⁵ Kendon séc baec galen iminén ic em-bac ionac ewa siṇ tohoma hésa ic mén hu-lacmiyu hiṇgacaṇec. ¹⁶ Waṇu nalé imuaru hésa ic mén qara keṇkeṇa kerec, iwac qara imi Baraba. ¹⁷ Waṇu ic tocgodacma naṅgic Pila-tonén qesiénécmiyec; Mérac hulac énécmiman niṇac wanzu, Baraba me Yesu Kristo zéanzu imi mia? ¹⁸ Ic imi Yuda ic ienen Yesu en nimbupuc wamma iwac muru opocgic imi niṇtegicma imuhuc qesiénécmiyec. ¹⁹ Waṇu Pilato imi zégési

✠ 27:9: Yer 18:3, 32:6

tatacyaiguc tacmanec keru iniñanén ac haima zéyec; Gi ic solañ iwac mia haka mén ménda wammiwésémañ, ni deguc sinja gau hémma iwac niñac niñyéwéri kunen yanda mihicñizua. ²⁰ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma galen ienen Baraba hulac énécmima Yesu qegic humumac niñac ic embac tunaguc zéqafen wañ énécmima zégic. ²¹ Wañu baec galenén munçuc qesiénécmima zéyec; Sugira igucnec mérac mia onac niñ wamma hulacmimañ zé wanzu? Zéyu zégic; Baraba! ²² Zégic Pilatonén énézéyec; Wañu Yesu Kristo zémianzu i deic wammimañ? Imuhuc zéyu moczon zégic; Imi iciguc birinén qegic. ²³ Imuhuc zégic baec galenén munçuc qesiénécmiyec; Némac képésic niñ? Imuhuc zéyu ienen munçuc yanda qac gigilañgéma zégic; Iciguc qegic! ²⁴ Imuhuc wañgic Pilatonén mebélacgé énécmimañ zé osiyec, nén néwécgeña qewelonén hénima yacmañ zé wañu ic embac kicginaiguc dokuguc méria zuacma zéyec; Iwac sac kitiwa imi enaçoc huamu. ²⁵ Imuhuc zéyu, ic embac moczon yanda melemma zégic; Iwac sac kitiwa imi melenña neñañ zéma qelihécnina qacninaiguc enu. ²⁶ Imuhuc wañgic Baraba imi ionac niñ wamma hulacmima Yesu likun zéragucnén qegic iciguc qemu niñac téngin ic ionac méraginaiguc oporec.

Téngin ic enen Yesu zédesi wammigic.

²⁷ Imuhuc wañu baec galenac téngin ichéra ienen Yesu wagicma baec galenac ama kewuya imuac demin qeriaiguc emma zégic téngin ic moczon iwac muru hama lelecgéma nañgic.

²⁸ Wañu séwi usuya moczon hetecgéma maleku pésianec mén héimigic hīngarec. ²⁹ Hīngaru hēsa waiyaguc imi misicgéma oruhaiguc haigic hīngarec. Wañu uñ qaulalea mén miyu méra héiyanén késama nanec. Imuhuc wammima wésiaiguc simiñ héima zédesi wammima zégic; Ohec, Yuda ic ionac ic kewu! ³⁰ Imuhuc wamma sépécgé héimima uñ qaulalea imi wagicma im-inén oruhaiguc qegic. ³¹ Qema zédesi wammigic tecgéyu maleku pésiha imi hetecgéma eneya séwi usu imi héimima iciguc qewiñ zé wagicma kenjic.

Yesu ic héngeña wéndaraiguc qegic.

³² Wagicma kemma hēnaiguc ic mén mihicñigic qara Simon Kirene ama areñ igucnec imi seliseli wammigic Yesuac ic héngeña wéndara wagicma huayec. ³³ Wañu kemma baec mén qara Golgota (Neñañ aciguc oruc sic) imuaru kenjic. ³⁴ Kemma imuaru waiñ doku selia howuraguc mesohoma Yesu gumuwiñ zégic nenimma waiyec. ³⁵ Wañu iciguc biriñén qegic nañu malekuya imi sumbic néma méndémma késagic. ³⁶ Wañu mama tacma galen memima kecgic. ³⁷ Wañu oruha hanecgeñ hēniaya yomuhuc ogic heyec; Yomi Yesu Yuda ic ionac ic kewu. ³⁸ Wañu Kowu nene ic éréhéc imi Yesuguc momacnec iciguc uruma mén imi ic héngeña wéndara méria hēiigucgeñ, mén imi ic héngeña wéndara méria kanaiguc geñ urugic nanoc. ³⁹ Wañu ic embac hēna imuaru kenha wanjic imi enen orucgina gilima zébiri migic. ⁴⁰ Geñ mia Anutuac ocmuñ téreya hēwuratima muñguc ai meme haréwécac qer-aiguc memizicgéman zénec. Gi Anutuac Naña

wanzañiguc metecgé amuma ic igucnec mana.
⁴¹ Wañu hofac oo ichécgina ienen acguc héna
acac kiwi ic zéma qeria galeñ iniguc momacnec
imuhuyanec zébiri mima zégic. ⁴² Ic imi ic
tosara aṅgégina tiénécmiañec, nén eneya aṅgéña
tiamumacac séc qahac wanzac. Inén mia Is-
rael ionac Ic Kewu wanzac, imuac ic igucnec
mayu hémma ninzégé miwiñ. ⁴³ Inén Anutuac
muru héima namma ni Anutuac Naña zéañec
imuac waini inén iwac ségiségi wanzaciguc
metecgé mimac. ⁴⁴ Wañu duña kowu ic éréhéc
Yesuguc momacnec biriñnéñ iciguc urugic imi
eren imuhuyanec zébiri miyoc.

Yesu humuyec.

⁴⁵ Wañu gau komoc wañu baec yanda
baec siñidéngéma keñkecma maria haréwéc
wañec. ⁴⁶ Wañu kaiwe kiwa haréwéc imuaru
Yesunén kucnec qacma zéyec; Eli Eli lama
sabaktani. Hénia imi Anutuna Anutuna némac
niñ wainénzan? ⁴⁷ Wañu imuaru nañgic
ionarunec tosanénéñ nimma zégic; Ic yomi
Eliawac qaczac. ⁴⁸ Wañu ionarunec ménénéñ
nimma usuñnec kemma kondun kagali mén
mema waiñ howuraiguc tindungéma uñ tasiaiguc
haima Yesu gumuyec. ⁴⁹ Gumuyu tosanénéñ zégic
waina Elianén hama metecgémac me qahac imi
hénni. ⁵⁰ Wañu Yesu muñguc kucnec qarú uñaya
waimiyec. ⁵¹ Waimiyu ocmuñiguc maleku nezic
nezicgia yanda imi ounec zuracgéma mama
emu tecgéyu éréhécnec wañoc. Wañu nañ meyu
baec hiriyu hocnéñ téma mayec. ⁵² Wañu kic
suañ hema keñec imi kuaya aṅgéyu ic téréya

becnec humugic ionarunec sasalanénj qelima yacgic. ⁵³ Wañu Yesu imi humuc igucnec yaruguc ienenj kicsuanj igucnec éréma ama areña yanda téréyaiguc keremma ic sasala hicñi énécmigic. ⁵⁴ Ténginj ic galengina zéma ichécgina Yesuac galen nanjic ienenj imi nanj meyec imi zéma haka hicñiyec imi hémma namma zénéngina kunenj yanda hiriyu zégic; Ic yomi hélacnec Anutuac nanja kerec. ⁵⁵ Wañu embac sasalanénj Galilaianec Yesu welenj qemima méndacmima hagic imi enenj lakecaru hémma nanjic. ⁵⁶ Sucginaiguc imi Maria Makdalanec zéma Maria ménj Yakobo Yosefe iorac nenjocgira zéma embac ménj Zebedaioc nanjhéréra iorac nenjocgira momacnec kecgcic.

Yesu kic suanjiguc haigic.

⁵⁷ Ama mari wañu Arimataia ama igucnec ic ménj Yosefe zémimia hayec. Ic imi soukiwa zéma hinac yandayaguc, wañu i acguc Yesuac tohotoho icya kerec. Qara imi Yosefe. ⁵⁸ Inénj hama Pilatoac kemma Yesuac qamoc imi nénna zéma qesimiyu Pilatonénj mimuac ninj énézéyec. ⁵⁹ Wañu Yosefenénj qamoc imi mema kemma maleku lalaha qelianénj osoyec. ⁶⁰ Osoma enjeya kic suanja qelia hociguc kifanja mihicñima mézézéngéyu heyec imuaru haima hoc yanda ménj qililingéyu kic suanj kuaya nezicgéyu waima keñec. ⁶¹ Wañu Maria Makdalanec zéma Maria ménj ierenj kic suanj imuaru kemma imuac nénéwcenjaiguc tacma héjoc.

Kic suanj imi awima nanjic.

⁶² Sabata naléyawac zérénqérén naléya imi sinjima gianjiyu ai meme ménj wanjec. Nalé imuaru hofac oo ichécgina zéma Farisaio ic azoroma Pilatoaru kenjic. ⁶³ Kemma zégic; Minj Kewu, ic ikora imi qeli qeli kerec nalé imuaru yomuhuc zéyec imi ninqelima ninjin; Ai meme haréwéc imuac andiaiguc humuc igucnec qelima yacmanj. ⁶⁴ Imuac zéna, kic suanj imuac ai meme haréwéc séc galenj memu. Tohotoho ichéra ienenj kemma qamoc imi kowu mema kemma inénj humuc igucnec qelima yarec zéma ic embac énézémuiguc imi manam batuc andiaiguc hicnjimac iminénj becnechicnjiyec imi ogicbac ninjac. ⁶⁵ Imuhuc zégic Pilatonénj melemma zéyec; Onac muru galenj meme ic keczu imuac kemma kucginawac séc galenj mema nammu. ⁶⁶ Imuhuc zéyu ienenj enanj galenj meme icgina iniguc kemma hoc hilanja asé kiwi haima galenjegic.

28

Yesu imi humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata kendorj tecgéyu Sondaiguc ama gianjimanj zé wanju Maria Makdalanec zéma Maria ménj ierenj kicsuanj hémbic zéma kenoc. ² Kenjic nanj yanda, nanj geriwiguc meyu Minj Kewuninawac kua meme ujanénj kurumenj igucnec mama kicsuanjiguc hoc yanda imi qililingéyu kenju imuac qahaiguc emma tarec. ³ Tanera imi qilitik asaha ésécnec, malekuya imi komboc ésécnec lalac lalac wanjec. ⁴ Wanju galenj meme ic galenj mema nanjic imi zénéngina hiriyu awacwalima ic humumia éséc wandacgic.

⁵ Wañu kua meme uñanénj embac érézéma zéyec; Iri imi bacgira ménda yandiyu, Yesu iciguc qegic iwac mia hocma hazaoc imi ni ninzua. ⁶ I you qahac, énézéyec séc bec yaczac. Hama duña heyec imi héjic. ⁷ Hémma foc tohotoho ichéra ionac kemma yomuhuc énézéma zémaoc; Yesu humuc igucnec yacma bec Galilaia baeciguc walac kenzac, imuaru kemma mihicñi mimu. Gezac qézénj ac imuac mia érézéwa ninzaoc. ⁸ Imuhuc zéyu embac éréhéc imi zénéngira hirima heyunec ségiséginénj sécgé érécmiyu tohotoho ichéra énézéwic zé usuñnec kenjoc. ⁹ Imuhuc wamma kenkeric Yesu enjyaoc hicñi érécmiyec. Luae orac muru zéma érézéyu ierenj iwac muru kemma hénia selianec késama sicgémima mepési miyoc. ¹⁰ Imuhuc wañic Yesunénj érézéma zéyec; Bacgira ménda yandiyu. Kemma dac munahécna Galilaia baeciguc kemmu niñ énézémaoc. Imuaru mia ni némmu.

Galenj meme ic enenj suruc wañ énécmigic.

¹¹ Embac éréhéc imi héniaiguc kenjicnec galenj meme ic tosanénj ama arenja yandaiguc keremma haka hicñiyec imi moczonj hofac oo ic kiwa éréhécgina érézédacgic. ¹² Héfac oo ic kiwa ierenj galenj iniguc tocgéma eminimma galenj meme ic soukiwa enenja énécmima yomuhuc zégic; ¹³ Ini yomuhuc mia zému; Sinjya gau heni tohotoho ichéra ienenj hama i kowu huama kenjic. ¹⁴ Wañu ac suruc iminénj baec galenjac muru kenju nimmaciguc imi nenenj ewaya meni niñu sécgémac. Imuac mia ini ewa goro ménda wammu. ¹⁵ Imuhuc zégic galenj meme ic imi

soukiwa imi mema zéqindiŋi waŋ énécmigic séc zégic éréma deguc ac iminéŋ Yuda ic ionac muru saima hezacnec.

Tohotoho ichéra ai memu niŋac méli énécmiyec.

¹⁶ Waŋu tohotoho ichéra 11 imi Galilaia bae-ciguc kemma baec boŋa mén Yesunén énézéyec imuaru enjic. ¹⁷ Emma Yesu hémma mepésimigic, néŋ tosara imi niŋ éréhéc waŋgic. ¹⁸ Waŋu Yesu hosucginaiguc hama zéyec; Baec kurumeŋ imuac kuc buŋa imi moczoŋ néndac néndara wanzac. ¹⁹ Imuac ini kemma baera baera ic embac Maŋgoc zéma Naŋa zéma Uŋa téréya qacninaiguc doku naec énécmima ²⁰ ackuazéc énézéyi imi moczoŋ ku énécmigic imuac séciguc kecma tohotoho ic wandacmu. Niŋzu, ni iniguc nalé séc kecha nalé tetcgia hamac.

SISIPAC AC QELIA
The New Testament and Psalms in the Kube Language
of Papua New Guinea
Buk Song na Nupela Testamen long tokples Kube long
Niugini

copyright © 2012 Global Bible Translators

Language: Mongi (Kube)

Translation by: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

0403b50f-078d-52e2-a203-056e8a430665